Logo SD

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Εκδόσεις ....

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Όλες οι πληροφορίες που παρατίθενται στο βιβλίο προέρχονται από τις επίσημες ιστιοσελίδες και τα έγγραφα (Συνθήκες, Κανονισμούς, Οδηγίες) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Πρόλογος
Χρυσούλα Παλιαδέλη

Επιμέλεια
Π. Νάσκου – Περράκη / Δ. Αναγνωστοπούλου / Μπ. Γάκη

Πρόλογος

Προς τους νέους ευρωπαίους πολίτες

Σήμερα, είναι δύσκολο για τους πολίτες που πλήττονται από την οικονομική και κοινωνική κρίση να αντιληφθούν τα θετικά της ένταξής μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στον απόηχο της οικονομικής κρίσης, για την οποία η ΕΕ βρέθηκε απροετοίμαστη, τα θεσμικά της όργανα έχουν χρεωθεί την ανεργία, το υψηλό κόστος ζωής, την κοινωνική ανισότητα. Δημιουργήσαμε το κοινό νόμισμα, όχι όμως την κατάλληλη κοινή φορολογική και χρηματοπιστωτική πολιτική. Διευρυνθήκαμε απότομα πριν προχωρήσουμε στην εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ιδέας.

Επιρρίπτουμε ευθύνες στην ΕΕ και χρεώνουμε -όχι πάντα άδικα-την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τους γραφειοκρατικούς ρυθμούς της και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την αδυναμία του να αντιδράσει άμεσα και συλλογικά στην απειλή της οικονομικής κρίσης. Αυτή η αδυναμία και αυτό το αίσθημα απογοήτευσης δημιουργούν σήμερα το πρόσφορο έδαφος για την ενίσχυση των τάσεων λαϊκισμού, αλλά και του εθνικισμού που τόσο έπληξε την Ευρώπη στο παρελθόν.

Η ΕΕ είναι έργο σε εξέλιξη. Η πραγματικότητα του διεθνούς ανταγωνισμού όχι μόνο στην οικονομία, αλλά και σε άλλους τομείς, όπως στην έρευνα και την εκπαίδευση, αντιμετωπίζεται μόνο από κοινού. Προκειμένου να έχει η ΕΕ την κατεύθυνση που θέλουμε, προκειμένου να αλλάξουν οι πολιτικοί συσχετισμοί που οδήγησαν ή συνέπραξαν στην κρίση πρέπει να συμμετέχουμε όλοι.

Δεν πρέπει να ξεχνούμε πως το Ευρωκοινοβούλιο είναι η φωνή των ευρωπαίων πολιτών στην ΕΕ. Το Ευρωκοινοβούλιο πρώτο αντιλήφθηκε την ευρωπαϊκή διάσταση της κρίσης και τα μέλη του πρώτα αντέδρασαν στη λιτότητα. Η σοσιαλιστική ομάδα του, ειδικότερα, αγωνίστηκε για τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών, έδωσε και δίνει μάχες για να τεθούν εκτός νόμου επικίνδυνες μορφές κερδοσκοπίας. Και εξακολουθεί να αναζητά τρόπους για την ανάπτυξη και την απασχόληση, να υποστηρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, να επενδύει στην εκπαίδευση, την έρευνα και τον πολιτισμό, να προασπίζεται το κράτος δικαίου και να αγωνίζεται για την οικονομική σταθερότητα διατηρώντας τα κοινωνικά πρότυπα στην οικονομία της αγοράς.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι η τροχοπέδη σε αποφάσεις που προασπίζουν εθνικά, οικονομικά και άλλα συμφέροντα. Είναι η υπέρβαση των εθνικών αγκυλώσεων και ο θρίαμβος των ιδεολογιών και των πολιτικών συγκλίσεων, με γνώμονα το συμφέρον των ευρωπαίων πολιτών. Η ενίσχυση του ρόλου του σημαίνει την ενίσχυση του ρόλου των ευρωπαίων πολιτών στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με την Επιτροπή και το Συμβούλιο.

Μην ενισχύετε τον εθνικισμό, την ξενοφοβία, τον ρατσισμό.
Μην αποδυναμώνετε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στον αγώνα του για μια καλύτερη Ευρώπη.
Αξιοποιείστε την ψήφο σας αναζητώντας τις πολιτικές ομάδες που ζητούν ανάπτυξη, προστατεύοντας, όμως, κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα.

Διαβάστε αυτή την έκδοση. Γράφτηκε με μόνο λόγο να σας ενημερώσει.
Ίσως σας πείσει πως με τη συμμετοχή σας υπάρχει προοπτική στην ΕΕ και μέλλον στην ευρωπαϊκή ιδέα.

Καθ. Χρυσούλα Παλιαδέλη
Ευρωβουλευτής
Απρίλιος 2014

.

Προλογικό Σημείωμα

Act, React, Impact. Δράσε, Αντίδρασε, Επηρέασε.

Το βιβλίο αυτό δημοσιεύεται σε μια πολύ δύσκολη και μάλλον ιστορική συγκυρία. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως το όργανο πολιτικού ελέγχου και συννομοθέτης ετοιμάζεται να περάσει σε λίγο καιρό τη μεγαλύτερη δοκιμασία στην ιστορία του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Στις 25 Μαΐου θα πραγματοποιηθούν οι εκλογές για την ανάδειξη των Ευρωβουλευτών και το αποτέλεσμα της κάλπης μπορεί να καθορίσει το μέλλον της Ευρώπης.

Το γενικό αίσθημα δυσφορίας των λαών του νότου για τις πολιτικές λιτότητας μπορεί να μετατραπεί σε ψήφο διαμαρτυρίας που θα αναδείξει ακραίες δυνάμεις στους κύκλους του Ευρωπαϊκού ΚοινοβουλίουΑυτό το γεγονός μπορεί να δυναμιτίσει τις ισορροπίες στους κόλπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και να διασαλεύσει την προσπάθεια του πιο δημοκρατικού οργάνου της Ένωσης. Η μοναδικότητα του θεσμού του Κοινοβουλίου έγκειται στο γεγονός ότι παρά την ιδεολογική ανομοιογένεια των εθνικών πολιτικών ομάδων, από όπου προέρχονται οι εκπρόσωποί του, σε επίπεδο Ευρωπαϊκών πολιτικών ομάδων αυτές παρουσιάζουν πρωτοφανή ομοφωνία. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι οι Ευρωβουλευτές καταβάλλουν προσπάθειες για την επίτευξη της ενοποιητικής προόδου με την ταυτόχρονη ανάδειξη του ευρωπαίου πολίτη σε πρωταγωνιστή των προσπαθειών. Άλλωστε αυτό φαίνεται και από τις επιτροπές που έχουν συσταθεί κι ασχολούνται με όλα τα ζητήματα που άπτονται της Ευρωπαϊκής αρμοδιότητας και αποτελούν χώρους σφυρηλάτησης της πολιτικής βούλησης.

Μετά την θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας, το 2009, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενδυναμώθηκε και η φωνή του ισχυροποιήθηκε. Εξασφαλίστηκε η αλληλεπίδρασή του με τα άλλα όργανα ώστε να επηρεάζει πιο αποτελεσματικά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων εισφέροντας τη φωνή των Ευρωπαίων πολιτών στα νομοθετικά, στα συμβουλευτικά και στα ελεγκτικά πεδία δράσης του. Επίσης κατάφερε στην τελευταία ψήφιση του προϋπολογισμού να ασκήσει ιδιαίτερη πίεση και να μετατοπίσει την αρχική θέση του Συμβουλίου εξασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό σημαντική στήριξη σε θεμελιώδεις τομείς του ευρωπαϊκού βίου.

Οι πτυχές στις οποίες το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει επιδράσει καταλυτικά είναι αναρίθμητες. Η επίδραση αυτή είναι πολύ πιο ορατή και άμεση στον τομέα των δικαιωμάτων, όπου ακόμη και αν σε ορισμένες περιπτώσεις δεν έχει επιτευχθεί απτή νομοθετική μεταρρύθμιση, η θεσμική πίεση καθιστά τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σημείο αναφοράς. Αυτός είναι και ο λόγος, άλλωστε, για τον οποίο επιλέξαμε να διανθίσουμε το θέμα του βιβλίου με ένα ιδιαίτερο κεφάλαιο στο τέλος κάθε ενότητας που συνοψίζει και αποτιμά τη συμβολή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ακόμη και αν αυτή δεν έχει ευοδωθεί, έχοντας όμως αφήσει το δικό της στίγμα και αποτύπωμα στα Ευρωπαϊκά πεπραγμένα.

Είναι καιρός οι Ευρωπαίοι πολίτες να αντιληφθούν την ευθύνη τους αλλά και τη σημασία της ενεργούς συμμετοχής τους στις εκλογές του Μαΐου.

Δεν είναι, άλλωστε, τυχαίο το γεγονός ότι το 2013 ανακηρύχθηκε από την Ένωση ως Ευρωπαϊκό Έτος πολιτών. Βέβαια ένα έτος σε μια Ευρώπη των 500 εκατομμυρίων πολιτών δεν αρκεί για να ακουστούν όλοι. Κάθε πολίτης δικαιούται λιγότερο από 6 κλάσματα του δευτερολέπτου στα οποία δεν προλαβαίνει

ούτε να αναφωνήσει.

Πρέπει λοιπόν να γίνει αντιληπτό ότι το κάθε έτος είναι αφιερωμένο στον Ευρωπαίο πολίτη, στην Ευρώπη, στα δικαιώματα και στη δημοκρατία. Αυτό το μήνυμα καλούνται τώρα μέσα από την κάλπη να βροντοφωνάξουν οι Ευρωπαίοι, κάνοντας το βίωμα και σύνθημα σε κάθε άκρη των 28 κρατών μελών, δίνοντας ώθηση και ελπίδα στην κουρασμένη Ευρώπη του σήμερα για να γίνει η δημιουργική Ευρώπη του αύριο που όλοι επιθυμούμε.

Η πρωτοβουλία της παρούσας έκδοσης εμπίπτει τόσο στις δραστηριότητες της Έδρας Jean Monnet, όσο και στης Έδρας UNESCO Διαπολιτισμικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, σε μια κοινή προσπάθεια ενημέρωσης των φοιτητών για τις επερχόμενες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Στην προσπάθεια αυτή συνέβαλλε μια ομάδα νέων επιστημόνων και συνεργατών μας, τους οποίους ευχαριστούμε θερμά. Είναι οι : Νίκος Γαϊτενίδης, υποψήφιος Διδάκτωρ του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Κωνσταντίνος Κουρούπης, δικηγόρος, υποψήφιος Διδάκτωρ του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Σοφία Μαραγκίδου, υποψήφια Διδάκτωρ του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Βασίλης Παληγιάννης, απόφοιτος Μεταπτυχιακού του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου, Γεώργιος Γονιάδης, μεταπτυχιακός φοιτητής του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδας, Θεοφανώ Μαντζάρη, απόφοιτη Τμήματος Πολιτικών Επιστημών του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, Καλλιόπη Αγγελάκη, απόφοιτη του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Εμμανουήλ Καλαϊντζής, τελειόφοιτος Νομικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Θάλεια Ρίζου, απόφοιτη του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας καθώς και τη Δήμητρα Ρίζου για την επιμέλεια του εξωφύλλου και τα σκίτσα που φιλοτέχνησε.[1]

Βέβαια, η πρωτοβουλία αυτή δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί χωρίς την καθοριστική συμβολή της Ευρωβουλευτού κ. Χρυσούλας Παλιαδέλη, η οποία ανταποκρίθηκε στο κάλεσμά μας, για άλλη μια φορά και στάθηκε αρωγός της προσπάθειας αυτής αντιλαμβανόμενη τη σημασία της ενημέρωσης των νέων. Το βιβλίο αυτό θα κυκλοφορήσει με δαπάνη του S&D (Ομάδα των Σοσιαλιστών και Δημοκρατών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου) σε 10.000 αντίτυπα τα οποία θα διανεμηθούν δωρεάν ώστε να επιτευχθεί η ενημέρωση της νεολαίας και συνειδητοποίηση της σημασίας της συμμετοχής στις Ευρωεκλογές του 2014.

Παρούλα Νάσκου-Περράκη
Καθηγήτρια ΔΕΣ
Πανεπιστημίου Μακεδονίας
Διευθύντρια της Έδρας UNESCO Διαπολιτισμικής Πολιτικής

Δέσποινα Αναγνωστοπούλου
Επίκουρη Καθηγήτρια ΔΕΣ
Πανεπιστημίου Μακεδονίας
Κάτοχος της Έδρας Jean Monnet «Νέες Διαστάσεις στις Ευρωπαϊκές Νομικές Σπουδές»

Μπέατρις Γάκη
Νομικός, Επιστημονική συνεργάτιδα της Ευρωβουλευτή Χρ. Παλιαδέλη

[1] www.ahoyuniverse.com

Θεσσαλονίκη, Απρίλιος 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ **14**

1. ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 2014 ..... **17**

1.1. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και οι αρμοδιότητές του **17**

1.2. Γιατί να ψηφίσεις στις Ευρωεκλογές 2014; **19**

1.3. Πότε, πού και πώς ψηφίζεις; **20**

1.4. Εγγραφή σε καταλόγους στην Ελλάδα **22**

1.5. Έλληνες πολίτες – αλλοδαποί **22**

2. ΟΙ ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΕ

2.1. Η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών **24**

2.2. Πώς να υποστηρίξεις τις Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες άλλων Πολιτών; **25**

2.3. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών **26**

3. ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΟΥ ΩΣ ΦΟΙΤΗΤΗ **27**

3.1. Ευκαιρίες κινητικότητας στο εξωτερικό **27**

3.1.1. Τι είναι το Erasmus+ 27

3.1.2. Προγράμματα κινητικότητας του Erasmus+ 29

3.1.3. Υποτροφίες για το εξωτερικό ή στο εξωτερικό 32

3.2. Πως γίνεται η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων και τίτλων σπουδών στον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης **33**

3.2.1. Αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων 33

3.2.2. Αναγνώριση τίτλων σπουδών 34

3.3. Μεταπτυχιακό στην ΕΕ **35**

3.3.1. Τι είναι τα Κοινά Μεταπτυχιακά Προγράμματα/Joint Master Degrees; 36

3.3.2. Μπορείς να πάρεις υποτροφία ή οικονομική στήριξη; 37

3.4. Μπορώ να κάνω Διδακτορικές Σπουδές στην ΕΕ και να έχω υποτροφία; 38

3.4.1. Δράσεις Marie Curie 38

3.4.2. Υποτροφία από συμμετοχή σε Κοινά διδακτορικά 39

3.5. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη διαμόρφωση του Erasmus+ **39**

4. ΣΠΟΥΔΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ **42**

4.1. Δικαιώματα σπουδαστή - φοιτητή **42**

4.1.1. Δικαίωμα διαμονής 42

4.1.2. Δικαίωμα ίσης μεταχείρισης 43

4.1.3. Διατυπώσεις για τη διαμονή 47

4.2. Μετάβαση φοιτητή σε άλλο κράτος μέλος για σπουδές με την οικογένειά του **48**

4.3. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης και διαμονής **53**

4.4. Μπορείς να ψηφίσεις στις ευρωεκλογές και τις δημοτικές εκλογές;

4.4.1 Ευρωεκλογές στον τόπο κατοικίας σου

4.4.2. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο δικαίωμα να εκλέξεις και να εκλεγείς στις ευρωεκλογές του τόπου κατοικίας σου

4.4.3. Δημοτικές εκλογές στον τόπο κατοικίας σου

4.4.4 Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές (Οδηγία 94/80/ΕΚ)

5. ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ 60

5.1. Δικαιώματα επιβάτη σε αεροπορικές πτήσεις και ταξίδια με πλοία 60

5.1.1. Δικαιώματα επιβατών σε αεροπορικές πτήσεις 60

5.1.2. Δικαιώματα επιβατών σε ταξίδια με πλοία 64

5.2. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην ενίσχυση των επιβατών των αεροπορικών πτήσεων 65

6. ΣΠΟΥΔΑΖΟΝΤΑΣ ΣΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ – ΠΡΟΞΕΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ 65

6.1. Τα δικαιώματά σου σε τρίτη χώρα 66

6.2. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στον τομέα της προξενικής προστασίας 68

7. ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΟΥ ΩΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ 69

7.1. Αναζήτηση εργασίας στο εξωτερικό 69

7.1.1. EURES 69

7.1.2. Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή 71

7.1.3. Ευρωπαϊκή Κάρτα Ασφάλισης 71

7.1.4. Απαγόρευση των διακρίσεων σε βάρος σου σε σχέση με τις κοινωνικές παροχές και τα φορολογικά πλεονεκτήματα 72

7.1.5. Αγορά και πώληση αυτοκινήτου σε άλλο κράτος μέλος και φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) 72

7.1.6. Θύμα βίας και αποζημίωση 73

7.2. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην ελεύθερη κυκλοφορία των Ευρωπαίων πολιτών 73

7.3. Εργασία και διαμονή σε κράτος μέλος της ΕΕ .....

7.3.1. Απαγόρευση των διακρίσεων και ευρωπαίος πολίτης 74

7.3.2. Πότε υφίστασαι διακριτική μεταχείριση και πότε μπορείς να προσφύγεις στο δικαστήριο; 75

7.3.3. Πότε η διάκριση είναι δικαιολογημένη; 75

7.3.4. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην καταπολέμηση των διακρίσεων . 76

7.3.5. Τα κοινωνικά σου δικαιώματα 77

7.3.6. Η κοινωνική πολιτική της ΕΕ 78

7.4. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων 79

7.5. Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων 80

7.5.1. Τι είναι ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων; 80

7.5.2. Περιεχόμενο του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων 81

7.5.3. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων 81

7.6. Άνεργος μετά απο εργασία στο κράτος μέλος διαμονής σου 82

7.6.1. Επιδόματα ανεργίας - Τι δικαιούσαι; 82

7.6.2. Ειδικές περιπτώσεις 83

7.6.3. Αναζήτηση εργασίας σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο που παίρνεις το επίδομα ανεργίας 84

7.7. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην προστασία των ανέργων ... 84

8. ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ 85
8.1. Γάμος με υπήκοο άλλου κράτους μέλους 85
8.1.1. Γενικά 85
8.1.2. Πριν από το γάμο 86
8.1.3. Μετά τον γάμο 87
8.2. Γονείς και Παιδί - Δικαιώματα του Παιδιού 87
8.2.1. Γονική μέριμνα 87
8.2.2. Γονική μέριμνα σε περίπτωση διαζυγίου 87
8.2.3. Επιμέλεια και δικαιώματα επικοινωνίας σε περίπτωση διαζυγίου 88
8.3. Διαζύγιο και χωρισμός της κοινής περιουσίας 88
8.3.1. Σε ποιο δικαστήριο θα καταθέσεις την αγωγή - Διεθνής δικαιοδοσία για τη δίκη διαζυγίου ή διάστασης 88
8.3.2. Ποιο δίκαιο θα εφαρμόσει το δικαστήριο 89
8.4. Διατροφή 90
8.5. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην προστασία των ζευγαριών με διαφορετική ιθαγένεια 90

9. ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ 91
9.1. Αναφορά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή **91**
9.2. Αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 92
9.3. Solvit

10. ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΚΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ 96
10.1. Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής **96**

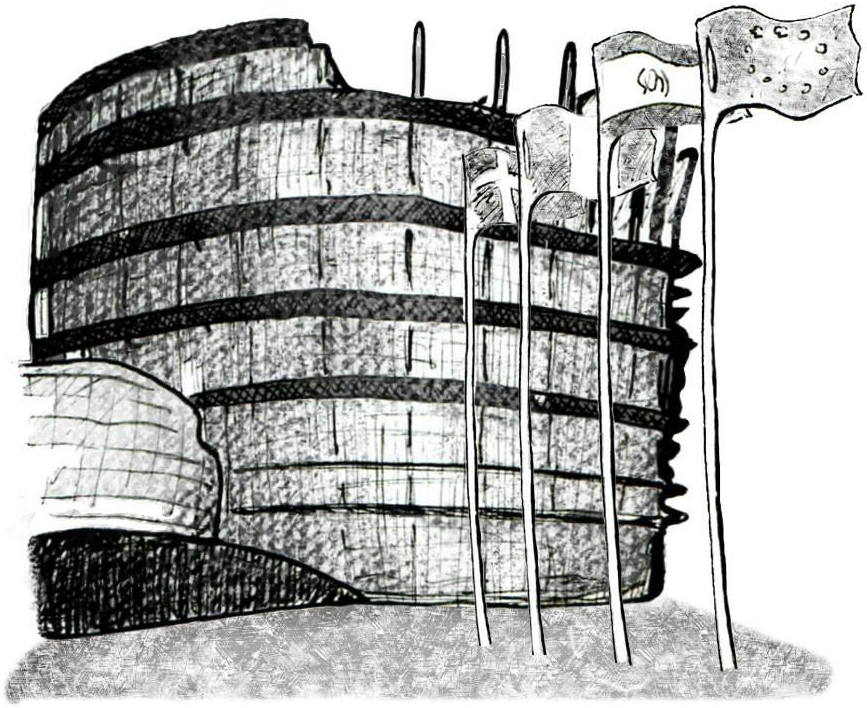
1. ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 2014

1.1. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και οι αρμοδιότητές του

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το μόνο άμεσα εκλεγμένο όργανο της ΕΕ και μία από τις μεγαλύτερες δημοκρατικές συνελεύσεις στον κόσμο. Τα 766 Μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέγονται κάθε πέντε χρόνια από ψηφοφόρους των 28 κρατών μελών της ΕΕ και εκπροσωπούν τους 500 εκατομμύρια πολίτες των χωρών μελών της ΕΕ Συμμετέχει πλήρως στη νομοθετική διαδικασία της ΕΕ ως συννομοθέτης και ασκεί πολιτικό έλεγχο επί των άλλων ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.

Η κατοχύρωση της δημοκρατίας στην ΕΕ επιτυγχάνεται με την ύπαρξη και τη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι εξουσίες και αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, όσον αφορά στη νομοθεσία, τον προϋπολογισμό και τις διεθνείς συμφωνίες διευρύνθηκαν, ενισχύθηκαν και ενδυναμώθηκαν με τη Συνθήκη της Λισαβόνας.

- Με τη νέα διαδικασία συναπόφασης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποκτά ουσιαστική νομοθετική εξουσία και πλέον παρεμβαίνει στην κατάρτιση του συνόλου σχεδόν των νομοθετικών πράξεων, σε τομείς στους οποίους μέχρι σήμερα δεν συμμετείχε ή είχε απλά συμβουλευτικό ρόλο, όπως:
  - νόμιμη μετανάστευση
  - δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις
  - αστυνομική συνεργασία
  - ορισμένες διατάξεις που αφορούν την κοινή εμπορική πολιτική
  - ορισμένες διατάξεις που αφορούν την κοινή γεωργική πολιτική

- Στον δημοσιονομικό τομέα απαιτείται πλέον η σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την έγκριση του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ), που καθορίζεται από κοινού με Συμβούλιο για το σύνολο των δαπανών. Ο Κανονισμός ΠΔΠ είναι πολύ σημαντικός γιατί καθορίζει:
  - τα μέγιστα ετήσια ποσά που επιτρέπεται να δαπανά η ΕΕ σε διάφορες πολιτικές σε διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών και
  - το γενικό ανώτατο όριο των συνολικών δαπανών.
- Απαιτείται σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για όλες τις διεθνείς συμφωνίες σε τομείς που εμπίπτουν στη συνήθη νομοθετική διαδικασία.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει τις παρακάτω ελεγκτικές αρμοδιότητες:
  - Εγκρίνει τον διορισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
  - Εξετάζει την ετήσια γενική Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και επιβλέπει, από κοινού με το Συμβούλιο, τις εκτελεστικές και τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της.
  - Μπορεί να καταθέσει πρόταση μομφής κατά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αν υπερψηφιστεί την υποχρεώνει να παραιτηθεί συλλογικά.
  - Καταθέτει κοινοβουλευτικές ερωτήσεις, γραπτές και προφορικές, στις οποίες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο καλούνται να απαντήσουν.
  - Κατέχει το δικαίωμα σύστασης προσωρινών εξεταστικών επιτροπών για να ελέγξει καταγγελίες παραβάσεων ή κακής εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ.

- Τηρείται ενήμερο για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας και έχει τη δυνατότητα να απευθύνει σχετικές ερωτήσεις ή συστάσεις στο Συμβούλιο.

➢ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει το δικαίωμα να ασκεί προσφυγές ενώπιον του Δικαστηρίου της ΕΕ σε περίπτωση παραβίασης της Συνθήκης από άλλο θεσμικό όργανο ή να ζητήσει προηγούμενη γνωμοδότηση από το Δικαστήριο σχετικά με τη συμβατότητα διεθνούς συμφωνίας με τη Συνθήκη.

➢ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο βοηθά και στηρίζει τον Ευρωπαίο πολίτη:

- Με το δικαίωμα αναφοράς προστατεύεσαι από πράξεις των κρατών μελών που δεν εφαρμόζουν σωστά το δίκαιο της ΕΕ και σου στερούν τα δικαιώματα που σου δίνει η ΕΕ. Η Επιτροπή Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εξετάζει την αναφορά σου και διαπιστώνει εάν έχεις δίκαιο.
- Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής ελέγχει περιπτώσεις κακοδιοίκησης από τα όργανα της ΕΕ, εκλέγεται και διορίζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έπαιξε σημαντικότατο ρόλο και άσκησε πίεση για την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία των Πολιτών, ώστε να έχεις το δικαίωμα κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις να καθορίσεις το θεματολόγιο της ΕΕ.

1.2. Γιατί να ψηφίσεις στις Ευρωεκλογές 2014;

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει προοδευτικά εξελιχθεί, από ένα αποκλειστικά γνωμοδοτικό όργανο, σε βασικό διαμορφωτή του δικαίου της ΕΕ, ιδιαίτερα μετά την υιοθέτηση της Συνθήκης της Λισαβόνας το 2009. Συνεπώς, η ψήφος σου στις Ευρωεκλογές είναι η ευκαιρία σου, ως πολίτης, να επηρεάσεις τη σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις αποφάσεις που θα λαμβάνει στα πέντε χρόνια της θητείας του.

➢ Δεδομένου ότι η ΕΕ επιδιώκει να εξέλθει από την οικονομική κρίση και οι ηγέτες της αμφιταλαντεύονται σχετικά με το ποια κατεύθυνση να ακολουθήσουν για την επίλυση της κρίσης, αυτές είναι οι σημαντικότερες Ευρωπαϊκές εκλογές μέχρι σήμερα και ο λόγος σου θα έχει αυξημένη σημασία.

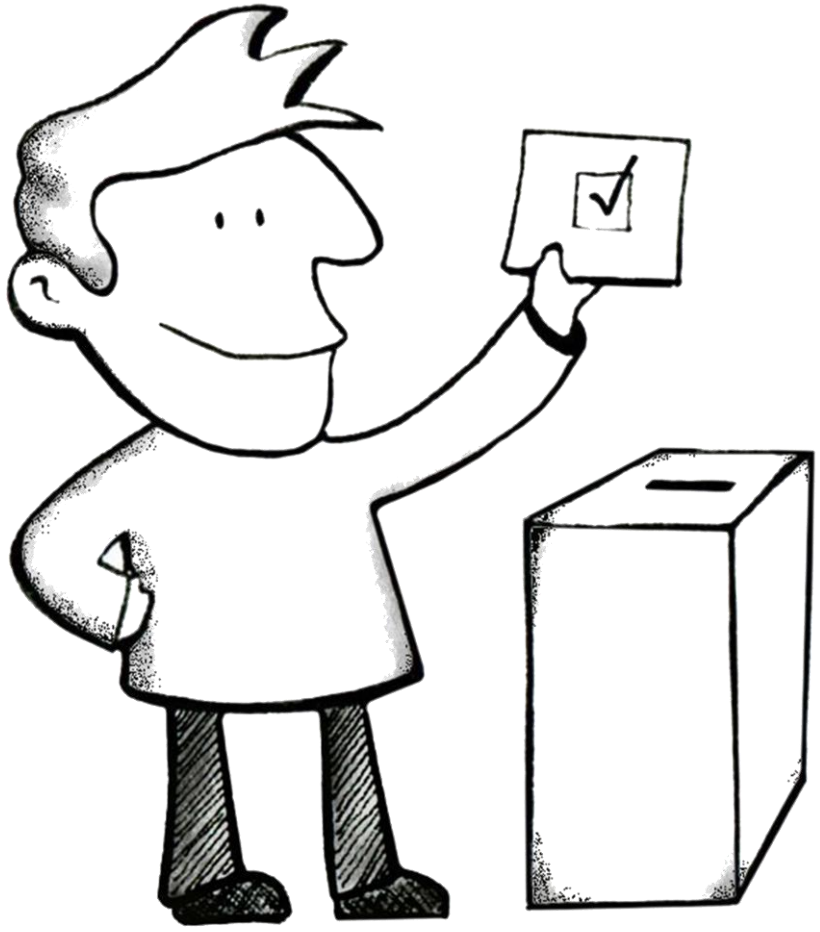
➢ Σου δίνεται η δυνατότητα να κρίνεις τις προσπάθειες των ηγετών της ΕΕ για την αντιμετώπιση της κρίσης της ευρωζώνης και να εκφράσεις τις απόψεις σου σχετικά με τα σχέδια για στενότερη οικονομική και πολιτική ενοποίηση.

➢ Ως ψηφοφόρος έχεις πλέον σαφή λόγο και θέση, διαμέσου των αντιπροσώπων σου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σχετικά με το ποιος αναλαμβάνει τα ηνία της διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Συνθήκη της Λισαβόνας ορίζει ότι, πριν τα κράτη μέλη της ΕΕ διορίσουν τον επόμενο πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το φθινόπωρο του 2014, για πρώτη φορά θα πρέπει να λάβουν υπόψη τα αποτελέσματα του Ευρωπαϊκών εκλογών και τη σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

- Η νέα πολιτική πλειοψηφία που θα προκύψει από τις εκλογές και την ψήφο σου, θα διαμορφώσει, εκτός των άλλων, την ευρωπαϊκή νομοθεσία στα επόμενα πέντε χρόνια σε τομείς όπως η ενιαία αγορά και οι πολιτικές ελευθερίες.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο είναι το μόνο άμεσα εκλεγμένο θεσμικό όργανο της ΕΕ, έχει καταστεί πλέον ο ακρογωνιαίος λίθος του ευρωπαϊκού συστήματος λήψης αποφάσεων και έχει ισότιμο λόγο με τις εθνικές κυβερνήσεις σε όλες σχεδόν τις νομοθετικές πράξεις της ΕΕ. Επομένως, η ψήφος σου είναι σημαντική καθώς θα καθορίσει τη σύσταση της ολομέλειας του Κοινοβουλίου και κατ' επέκταση τη θεματολογία και τις πράξεις του σώματος.

1.3. Πότε, πού και πώς ψηφίζεις;

Πότε;

Οι Ευρωεκλογές διεξάγονται κάθε 5 χρόνια. Τον Ιούνιο του 2009 πραγματοποιήθηκαν παράλληλα –στα τότε- 27 κράτη μέλη της ΕΕ και μέσω των εκλογών αυτών εξελέγησαν 736 ευρωβουλευτές. Φέτος, 5 χρόνια μετά τις τελευταίες Ευρωεκλογές, καλείσαι ως Ευρωπαίος πολίτης με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία να επιλέξεις αυτούς που θα σε εκπροσωπήσουν ανάμεσα στους 766 πλέον ευρωβουλευτές από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ και θα υποστηρίξουν τα συμφέροντά σου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Για την διεξαγωγή των εκλογών κάθε κράτος μέλος της ΕΕ επέλεξε ανάλογα με τους εκλογικούς του νόμους, μια ημερομηνία διεξαγωγής των Ευρωεκλογών μεταξύ 22 και 25 Μαΐου. Στην Ελλάδα οι εκλογές θα πραγματοποιηθούν ταυτόχρονα με τον δεύτερο γύρο των αυτοδιοικητικών εκλογών, την **Κυριακή 25 Μαΐου 2014**. Οι κάλπες θα είναι ανοιχτές για 12 ώρες, από τις 07:00 μέχρι τις 19:00 και οι Έλληνες ψηφοφόροι θα κληθούν να επιλέξουν τους 21 ευρωβουλευτές που θα τους εκπροσωπήσουν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Πού;

Ως ψηφοφόρος μπορείς να ασκήσεις το εκλογικό σου δικαίωμα σε κάποιο από τα εκλογικά κέντρα του δήμου στον οποίο είσαι εγγεγραμμένος. Μπορείς να ενημερωθείς από το Υπουργείο Εσωτερικών για το ακριβές εκλογικό κέντρο στο οποίο καλείσαι να ψηφίσεις.

Πώς;

Η διαδικασία της ψηφοφορίας είναι παρόμοια με την διαδικασία ψηφοφορίας που ακολουθείται στις βουλευτικές εκλογές. Για να ψηφίσεις στις εκλογές, πρέπει να παραστείς στο εκλογικό κέντρο, στο οποίο ψηφίζεις και να προσκομίσεις στην εφορευτική επιτροπή τα αποδεικτικά έγγραφα, με τα οποία επαληθεύεται το όνομά σου. Αποδεικτικό έγγραφο θεωρείται η αστυνομική ταυτότητα, το διαβατήριο, η άδεια οδήγησης, το ατομικό βιβλιάριο υγείας του ασφαλιστικού ταμείου σου, όπως και μια προσωρινή βεβαίωση αρμόδιας αρχής.

Η εφορευτική επιτροπή θα σε αναγνωρίσει ως ψηφοφόρο, θα επαληθεύσει την εγγραφή σου στον εκλογικό κατάλογο και θα σου παραδώσει ένα φάκελο σφραγισμένο από την ίδια και μονογραφημένο από τον αντιπρόσωπο δικαστικής αρχής.

Ο φάκελος περιέχει τα έντυπα ψηφοδέλτια όλων των συνδυασμών σε πλήρη σειρά. Εσύ, ο ψηφοφόρος, υποχρεούσαι να ρίξεις το ψηφοδέλτιο μέσα στην κάλπη, αφού προηγουμένως αποσυρθείς μόνος στον ειδικό χώρο (παραβάν) και κλείσεις τον ειδικό φάκελο.

Εάν το επιθυμείς, μπορεί να ζητήσεις μια σχετική βεβαίωση, η οποία υπογράφεται από τον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής. Αν ως εκλογέας δεν μπορείς, λόγω σωματικής αδυναμίας, να αυτοεξυπηρετηθείς, μπορείς να απευθυνθείς στον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής, που υποχρεούται να σε εξυπηρετήσει.

1.4. Εγγραφή σε καταλόγους στην Ελλάδα

Ως ψηφοφόρος εγγράφεσαι μόνο μια φορά σε έναν εκλογικό κατάλογο και συγκεκριμένα στον εκλογικό κατάλογο του δήμου στον οποίο είσαι και εγγεγραμμένος. Με την εγγραφή, σου παραχωρείται ένας αποκλειστικός και ισόβιος Ειδικός Εκλογικός Αριθμός, ο οποίος πρέπει να χρησιμοποιείται αποκλειστικά στις εκλογικές διαδικασίες. Ένας εκλογέας μπορεί να ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα σε διαφορετικό δήμο από τον δήμο στον οποίο είναι εγγεγραμμένος μόνο εάν έχει κάνει τη διαδικασία μεταδημότευσης.

1.5. Έλληνες πολίτες – αλλοδαποί

Το δικαίωμα επιλογής των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχουν αρχικά οι Έλληνες πολίτες, αλλά και οι πολίτες της ΕΕ που διαμένουν στην Ελλάδα.

- Οι προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να τηρούνται για να ψηφίσεις ως Έλληνας πολίτης (που διαμένεις στην Ελλάδα) είναι:
  - να έχεις γεννηθεί μέχρι τις 31.12.1996, ώστε μέχρι τις 31.12.2014 (του έτους της εκλογής) να έχεις συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας σου,
  - να μην έχεις στερηθεί του δικαιώματος του εκλέγειν,
  - να είσαι εγγεγραμμένος σε έναν εκλογικό κατάλογο οποιουδήποτε δήμου της χώρας.
- Δικαίωμα ψήφου, εκτός των Ελλήνων που βρίσκονται εντός της επικράτειας της χώρας, έχουν και:
  - οι Έλληνες πολίτες που είναι είτε κάτοικοι των 27 υπολοίπων κρατών μελών της ΕΕ
  - οι Έλληνες πολίτες που την ημέρα των εκλογών βρίσκονται προσωρινά σε ένα από τα 27 κράτη μέλη

- Οι πρεσβευτικές και οι προξενικές αρχές της Ελλάδας που βρίσκονται στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ έχουν την υποχρέωση να ενημερώσουν όλους τους Έλληνες που βρίσκονται στο εκάστοτε κράτος για την διαδικασία, την ημερομηνία, τις προϋποθέσεις, τα απαραίτητα δικαιολογητικά και γενικότερα το δικαίωμα συμμετοχής.
    - Τα εκλογικά κέντρα εκείνη την ημέρα θα βρίσκονται μέσα σε κτήρια ελληνικών πρεσβευτικών και προξενικών αρχών, κτήρια άλλων ελληνικών υπηρεσιών, ανεξάρτητα γραφεία ιερών ναών της ορθόδοξης ελληνικής εκκλησίας είτε κτήρια ή χώροι ελληνικών κοινοτήτων/συλλόγων/οργανώσεων. Δικηγόροι, δικαστικοί υπάλληλοι και δικαστικοί λειτουργοί θα διοριστούν ως αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής
- Οι προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να τηρούνται για να ψηφίσεις ως Έλληνας πολίτης, εάν διαμένεις ή βρίσκεσαι προσωρινά σε ένα από τα υπόλοιπα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, είναι:
    - να προσκομίσεις το απαραίτητο δικαιολογητικό που αποδεικνύει την ταυτότητά σου,
    - να έχεις γεννηθεί μέχρι 31.12.1996, ώστε μέχρι 31.12.2014 (του έτους της εκλογής) να έχεις συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας σου,
    - να μην έχεις στερηθεί του δικαιώματος του εκλέγειν,
    - να είσαι εγγεγραμμένος σε έναν εκλογικό κατάλογο οποιουδήποτε δήμου της Ελλάδας,
    - να διαμένεις, μόνιμα ή προσωρινά, σε ένα από τα 27 υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ και να βρίσκεσαι εκεί την ημέρα της ψηφοφορίας,
    - να καταθέσεις στην εκάστοτε πρεσβεία ή προξενείο, στην οποία θα ασκήσεις το εκλογικό σου δικαίωμα, μια δήλωση με την οποία διευκρινίζεις ότι επιθυμείς να ασκήσεις το εκλογικό σου δικαίωμα στον τόπο διαμονής σου, η οποία θα σε συμπεριλάβει έτσι στους ειδικούς καταλόγους του Υπουργείου Εσωτερικών. Προθεσμία υποβολής δηλώσεων: 14/3/2014.

Όσον αφορά τους πολίτες της ΕΕ που διαμένουν στην Ελλάδα, σκοπός των ελληνικών αρχών είναι η πληρέστερη ενημέρωσή τους σχετικά με το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, ώστε να μπορέσουν ισότιμα και ελεύθερα να συμμετάσχουν στην διαδικασία της ψηφοφορίας για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Σε περίπτωση που είσαι πολίτης άλλου κράτους μέλους της ΕΕ, διαμένεις στην Ελλάδα και επιθυμείς να ψηφίσεις πολιτικό κόμμα και υποψήφιους του κράτους μέλους της ιθαγένειάς σου, θα πρέπει να απευθυνθείς στην Πρεσβεία ή το Προξενείο του κράτους μέλους της ιθαγένειάς σου στην Ελλάδα. Οι προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να τηρούνται για να ψηφίσεις ως Ευρωπαίος πολίτης, που διαμένεις στην Ελλάδα, είναι:

- να έχεις γεννηθεί μέχρι 31.12.1996, ώστε μέχρι 31.12 του έτους της εκλογής να έχεις συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας σου
- να μην έχεις στερηθεί του δικαιώματος του εκλέγειν ούτε στην Ελλάδα, αλλά ούτε και στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς σου
- να διαμένεις στην Ελλάδα
- να είσαι εγγεγραμμένος σε έναν ειδικό εκλογικό κατάλογο οποιουδήποτε δήμου της χώρας μέχρι 14/3/2014. Για την εγγραφή απαιτείται η φυσική σου παρουσία στα γραφεία του δήμου διαμονής σου, η προσκόμιση το ισχύοντος αποδεικτικού ταυτότητας και η συμπλήρωση της απαιτούμενης αίτηση - υπεύθυνης δήλωσης εγγραφής
- να μην ασκήσεις το εκλογικό σου δικαίωμα και στη χώρα καταγωγής σου δημιουργώντας έτσι διπλοψηφίες

Το δικαίωμα ψήφου στερούνται υποχρεωτικά όσοι βρίσκονται σε πλήρη δικαστική συμπαράσταση και όσοι καταδικάστηκαν αμετάκλητα για κάποιο από τα εγκλήματα που ορίζονται στον ποινικό και στρατιωτικό ποινικό κώδικα.

2. ΟΙ ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΕ

2.1 Η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών

Η ΕΕ σου δίνει τη δυνατότητα να συμμετάσχεις ως πολίτης ενεργότερα και πιο άμεσα στη διαμόρφωση της θεματολογίας της και κατ' επέκταση στη διαμόρφωση της νομοθεσίας της. Η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών (ΕΠΠ) είναι ένα καινοτόμο εργαλείο συμμετοχικής δημοκρατίας που όμοιό της δεν υπάρχει πουθενά αλλού στον κόσμο. Με την ΕΠΠ μπορείς να ζητήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει νομοθετική πρόταση για θέματα που εμπίπτουν στη νομοθετική αρμοδιότητα της ΕΕ.

Για να μπορέσεις να διεξαγάγεις την ΕΠΠ ως διοργανωτής, πρέπει να συντρέχουν και να πληρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- Να ελέγξεις ότι η ΕΠΠ αφορά σε έναν οποιονδήποτε τομέα όπου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει την εξουσία να προτείνει νομοθεσία π.χ. δημόσια υγεία, ελεύθερη κυκλοφορία, απασχόληση και κοινωνικές υποθέσεις, δικαιοσύνη, ελευθερία και ασφάλεια.

- Να φροντίσεις να συγκροτηθεί μια επιτροπή πολιτών αποτελούμενη από τουλάχιστον επτά πολίτες της ΕΕ που ζουν σε τουλάχιστον επτά διαφορετικά κράτη μέλη της ΕΕ.
- Να καταχωρίσεις την πρωτοβουλία σου στον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και να λάβεις πιστοποίηση για το επιγραμμικό (online) σύστημα συγκέντρωσης δηλώσεων υποστήριξης.
- Να ολοκληρώσεις τη διαδικασία συλλογής των απαραίτητων υπογραφών υποστήριξης εντός ενός έτους.
- Να ζητήσεις από την αρμόδια εθνική αρχή κάθε κράτους μέλους της ΕΕ στην οποία συγκέντρωσες δηλώσεις υποστήριξης, την πιστοποίηση και βεβαίωση του αριθμού των έγκυρων δηλώσεων υποστήριξης.
- Να ζητήσεις την υποστήριξη από τουλάχιστον ένα εκατομμύριο πολίτες της ΕΕ οι οποίοι πρέπει να προέρχονται από τουλάχιστον 7 εκ των 28 κρατών μελών της ΕΕ.
- Σε καθένα από τα 7 κράτη μέλη απαιτείται ένας ελάχιστος αριθμός υπογραφόντων. Για την Ελλάδα απαιτούνται 16.500 υπογραφές.
- Οι ΕΠΠ δεν μπορούν να αναλαμβάνονται από νομικά πρόσωπα.

Αφού υποβάλεις την πρωτοβουλία σου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αυτή θα την εξετάσει και οφείλει να απαντήσει θετικά ή αρνητικά. Εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφασίσει να δώσει συνέχεια στην πρωτοβουλία σου, τότε ξεκινάει η νομοθετική διαδικασία για το θέμα.

2.2. Πώς να υποστηρίξεις τις Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες άλλων Πολιτών;

Για να μπορέσεις να υποστηρίξεις μία Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών πρέπει να είσαι πολίτης κράτους μέλους της ΕΕ και:

- να έχεις ηλικία που σου παρέχει το δικαίωμα ψήφου στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
- να συμπληρώσεις το ειδικό έντυπο δήλωσης υποστήριξης που παρέχουν οι διοργανωτές της πρωτοβουλίας, είτε γραπτώς είτε επιγραμμικά (online)
- να παράσχεις όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες (τίτλο πρωτοβουλίας, αντικείμενο και στόχους κ.λπ.), καθώς και τον αριθμό καταχώρησης της πρωτοβουλίας στο μητρώο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- να υπογράψεις το έντυπο και να το παραδώσεις στους διοργανωτές, εκτός εάν η δήλωση υποστήριξης γίνεται επιγραμμικά

Οι διοργανωτές και οι εθνικές αρχές υποχρεούνται να προστατεύσουν τα προσωπικά δεδομένα σου και δεν μπορούν να δημοσιεύσουν τον κατάλογο των υπογραφόντων.

2.3. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στήριξε την ΕΠΠ ήδη πριν από την έναρξη της Συνθήκης της Λισαβόνας γιατί αποτελεί εργαλείο για την προώθηση της συμμετοχικής δημοκρατίας στην ΕΕ. Για αυτό υπέβαλε μία διεξοδική πρόταση σχετικά με την εφαρμογή της ΕΠΠ.

Από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης και έπειτα (2009), κατά την νομοθετική διαδικασία για την έκδοση του Κανονισμού, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε και επέτυχε:

- να γίνει πιο προσιτή και πιο φιλική η ΕΠΠ προς τον Ευρωπαίο πολίτη,
- να μειωθεί ο ελάχιστος αριθμός των κρατών μελών, από το ένα τρίτο που είχε αρχικά προταθεί στο ένα τέταρτο, από τα οποία πρέπει να προέρχονται οι δηλώσεις υποστήριξης,
- να διεξάγεται ο έλεγχος του παραδεκτού στο στάδιο πριν από την καταχώρηση στο μητρώο,
- να εξασφαλιστεί το δικαίωμα υπογραφής των ΕΠΠ για όλους τους πολίτες και κατοίκους της ΕΕ.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τονίζει ότι ακόμη περισσότεροι πολίτες της ΕΕ πρέπει να ενημερωθούν για την ΕΠΠ και τη σημασία της, ενώ οποιαδήποτε προβλήματα τεχνικής φύσεως του νέου μέσου διακρατικής και άμεσης δημοκρατίας πρέπει να επιλυθούν.

Γιώργος Γονίδης-Θάλεια Ρίζου

Commented [O1]: Ή εδώ ή κάτω ως υποσημείωση Το κείμενο επιμελήθηκαν οι Γιώργος Γονιάδης και Θάλεια Ρίζου.

3. ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΟΥ ΩΣ ΦΟΙΤΗΤΗ

3.1. Ευκαιρίες κινητικότητας στο εξωτερικό

3.1.1. Τι είναι το Erasmus+

Το Erasmus+ είναι το νέο πρόγραμμα της ΕΕ για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση, τη Νεολαία, και τον Αθλητισμό για το διάστημα 2014-2020.
Είναι η συνένωση επτά υφιστάμενων προγραμμάτων της ΕΕ:

- του ολοκληρωμένου Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης (LLP) (Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius, Grundtvig)
- του προγράμματος «Νεολαία σε Δράση»
- των πέντε προγραμμάτων διεθνούς συνεργασίας (Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink και προγράμματα συνεργασίας με τις βιομηχανικές χώρες).

Το νέο Πρόγραμμα ολοκληρώνεται με την ειδική δράση Jean Monnet, που ενθαρρύνει τη διδασκαλία, την έρευνα και τη συζήτηση στους τομείς της ιστορίας, της πολιτικής, της οικονομίας και του Ευρωπαϊκού Δικαίου.

Το Erasmus+ παρέχει ουσιαστικά περισσότερες δυνατότητες συνεργασίας στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας, και του αθλητισμού ενώ οι όροι συμμετοχής και χρηματοδότησης έχουν απλουστευθεί και η διαδικασία υποβολής αιτήσεων δεν ήταν ποτέ ευκολότερη. Στοχεύει στη βελτίωση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας των νέων όπως εσύ, καθώς και στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας. Ο προϋπολογισμός του είναι αυξημένος κατά 40% σε σύγκριση με τα σημερινά επίπεδα δαπανών, αντανακλώντας τη δέσμευση της ΕΕ να επενδύσει στους τομείς αυτούς.

Το πρόγραμμα Erasmus+ θα σε υποστηρίξει γιατί:

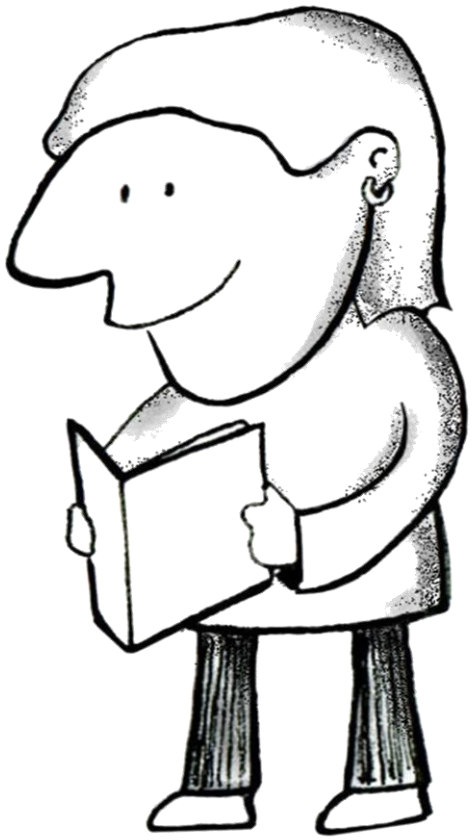
- θα σου παρέχει ευκαιρίες εκπαίδευσης, κατάρτισης, απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ή εθελοντικής εργασίας στο εξωτερικό,
- θα αναγνωρίσει τις δεξιότητές σου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποκτήθηκαν εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος,
- θα παρέχει εγγυήσεις δανείων για τις μεταπτυχιακές σου σπουδές σε ένα άλλο κράτος μέλος.

Το πρόγραμμα Erasmus+ θα ενισχύσει περαιτέρω:

- την τεχνολογία της πληροφορίας και της επικοινωνίας,
- την εκμάθηση ξένων γλωσσών,
- τη δημιουργία στρατηγικών συμπράξεων μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και οργανώσεων νεολαίας με ομολόγους σε άλλα κράτη μέλη,
- τις συμμαχίες γνώσης και τομεακών δεξιοτήτων ώστε να αντιμετωπιστούν τα χάσματα δεξιοτήτων,
- τη συνεργασία μεταξύ του κόσμου της αγοράς εργασίας και του κόσμου της εκπαίδευσης,
- τη διδασκαλία και έρευνα στον τομέα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, τις ανταλλαγές και την ανάπτυξη συνεργασίας στον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης και της νεολαίας παγκοσμίως,
- την καλή διακυβέρνηση στον αθλητισμό καθώς και την ανάπτυξη πρωτοβουλιών κατά του στησίματος αγώνων, της χρήσης απαγορευμένων ουσιών, της βίας, του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, ιδιαίτερα στον μαζικό αθλητισμό.

Μέχρι τη λήξη του προγράμματος:

- περισσότεροι από 4 εκατομμύρια νέοι άνθρωποι, φοιτητές και ενήλικες θα αποκτήσουν εμπειρία και δεξιότητες μέσω των σπουδών, της κατάρτισης ή της εθελοντικής εργασίας στο εξωτερικό,
- θα υποστηριχθούν περισσότερα από 125.000 ιδρύματα και οργανισμοί ώστε να συνεργαστούν με ομολόγους σε άλλες χώρες,θα διασφαλιστεί ότι οι νέοι άνθρωποι όπως εσύ, αλλά και μεγαλύτεροι σε ηλικία πολίτες, θα αποκτήσουν τις αναγκαίες δεξιότητες ώστε να επιτύχουν στον σημερινό κόσμο.

3.1.2. Προγράμματα κινητικότητας του Erasmus+

Σε περίπτωση που επιθυμείς να πας σε άλλο κράτος μέλος, το Πρόγραμμα Erasmus+ σε υποστηρίζει να αποκτήσεις ευκαιρίες εκπαίδευσης, κατάρτισης, εργασιακής εμπειρίας ή εθελοντικής εργασίας στο εξωτερικό.

Στον τομέα της εκπαίδευσης και της κινητικότητας παρέχει στήριξη σε σπουδαστές και στο προσωπικό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε σπουδαστές και στο προσωπικό του τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, στο προσωπικό των σχολείων και στο προσωπικό εκπαίδευσης ενηλίκων. Στον τομέα της νεολαίας παρέχει στήριξη σε νέους ανθρώπους και νέους εργαζόμενους.

Ειδικότερα σε αφορούν οι παρακάτω δυνατότητες:

- **Κινητικότητα των σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση**

Η δράση για την κινητικότητα των σπουδαστών όπως εσύ, περιλαμβάνει:

- μια περίοδο σπουδών στο εξωτερικό (από 3-12 μήνες συμπεριλαμβανομένης μιας περιόδου πρακτικής άσκησης) σε ένα συνεργαζόμενο ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή/και
- πρακτική άσκηση στο εξωτερικό (από 2-12 μήνες), σε μια επιχείρηση ή σε οποιαδήποτε άλλο σχετικό χώρο εργασίας

Μπορείς να επιλέξεις οποιαδήποτε θεματική περιοχή/ακαδημαϊκή ενότητα σε ενδιαφέρει. Οι δράσεις κινητικότητας πρέπει να ανταποκρίνονται στην εκπαίδευσή σου που συνδέεται με την απόκτηση του πτυχίου σου και στην ανάγκη της προσωπικής ανάπτυξής σου.

Η περίοδος φοίτησης στο εξωτερικό πρέπει να αποτελεί μέρος του προγράμματος σπουδών σου, προκειμένου να αποκτήσεις πτυχίο έχοντας ολοκληρώσει ένα σύντομο κύκλο σπουδών, είτε αυτές είναι πρώτου κύκλου (Bachelor ή ισοδύναμο), είτε δεύτερου κύκλου (Μάστερ ή ισοδύναμο) είτε τρίτου κύκλου (διδακτορικό).

Μπορείς να πραγματοποιήσεις πρακτική άσκηση σε ένα χώρο εργασίας σε κράτος μέλος, κατά τη διάρκεια ενός σύντομου κύκλου σπουδών, είτε πρώτου, είτε δεύτερου, είτε τρίτου και εντός μέγιστης προθεσμίας ενός έτους μετά την αποφοίτησή σου. Μια περίοδος σπουδών στο εξωτερικό μπορεί να περιλαμβάνει και μια περίοδο πρακτικής άσκησης. Μπορείς να βρεις περισσότερες πληροφορίες για το Erasmus+ και άλλες δυνατότητες ανταλλαγών από το γραφείο διεθνών σχέσεων του πανεπιστημίου σου.

- **Κινητικότητα για τους σπουδαστές στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης**

Μέσα από τη δράση αυτή, σου παρέχεται η δυνατότητα να πραγματοποιήσεις πρακτική άσκηση στο εξωτερικό στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για διάστημα έως 12 μήνες. Η δράση αυτή είναι ανοικτή:

- εάν είσαι μαθητευόμενος ή σπουδαστής σε σχολές επαγγελματικής κατάρτισης,
- εάν φιλοξενείσαι σε άλλο κράτος μέλος είτε σε ένα χώρο εργασίας (σε μια επιχείρηση ή άλλο σχετικό οργανισμό) ή σε ένα σχολείο επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (με περιόδους εργασιακής εκπαίδευσης σε μια επιχείρηση ή άλλο σχετικό οργανισμό).

Όταν γυρίσεις, τα αποτελέσματα αυτών των δραστηριοτήτων αναγνωρίζονται επίσημα. Το περιεχόμενο των μαθημάτων σου είναι κατά τέτοιο τρόπο προσαρμοσμένο ώστε να διασφαλιστεί ότι η περίοδος κινητικότητάς σου στο εξωτερικό ταιριάζει με τα μαθήματα στα οποία είσαι εγγεγραμμένος.

- **Κινητικότητα των νέων**

Περιλαμβάνονται πολλές δράσεις ανάμεσα στις οποίες ξεχωρίζουν οι παρακάτω:

Ανταλλαγές Νέων

Οι Ανταλλαγές Νέων επιτρέπουν σε δύο ή περισσότερες ομάδες νέων από διαφορετικές χώρες, εντός και εκτός της ΕΕ, να συναντηθούν και να ζήσουν μαζί για ένα διάστημα μέχρι 21 ημέρες. Κατά τη διάρκεια μιας ανταλλαγής, οι συμμετέχοντες διεξάγουν από κοινού ένα πρόγραμμα εργασίας (ένα μείγμα από εργαστήρια, ασκήσεις, συζητήσεις, παιχνίδια ρόλων, προσομοιώσεις και υπαίθριες δραστηριότητες) το οποίο έχει σχεδιαστεί και προετοιμαστεί από τους ίδιους πριν από την ανταλλαγή. Οι Ανταλλαγές Νέων μέσω της χρήσης μεθόδων μη τυπικής εκπαίδευσης σου επιτρέπουν να αναπτύξεις τις ικανότητές σου, να κατανοήσεις κοινωνικά συναφή θέματα/θεματικούς τομείς, να ανακαλύψεις νέους πολιτισμούς, νέες συνήθειες και τρόπους ζωής, να συνδράμεις στην προώθηση αξιών, όπως η αλληλεγγύη, η δημοκρατία και η φιλία.

Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία

Αυτή η δράση επιτρέπει στους νέους ηλικίας 17-30 ετών να παράσχουν εθελοντικά μή αμειβόμενη, αλλά πλήρους απασχόλησης εργασία για διάστημα έως 12 μήνες σε ένα άλλο κράτος μέλος εντός ή εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως νέος εθελοντής έχεις την ευκαιρία να συμβάλλεις στην καθημερινή εργασία οργανώσεων που ασχολούνται με την πληροφόρηση της νεολαίας και με πολιτικές σχετικά με αυτήν, με την προσωπική και κοινωνικο-εκπαιδευτική ανάπτυξή σου, τη συμμετοχή στα κοινά, την κοινωνική πρόνοια, την κοινωνική ένταξη των μειονεκτούντων ατόμων, με προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης, με τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας και με τη μόρφωση στα μέσα επικοινωνίας, με τον πολιτισμό και τη δημιουργικότητα, με τη συνεργασία για την ανάπτυξη, το περιβάλλον κλπ. Μια δράση Ευρωπαϊκής Εθελοντικής Υπηρεσίας μπορεί να περιλαμβάνει μέχρι 30 εθελοντές, οι οποίοι μπορούν να παράσχουν την εθελοντική υπηρεσία τους, είτε ατομικά είτε ομαδικά.

- **Κινητικότητα των νέων εργαζομένων για την κατάρτιση και δικτύωσή τους**

Αν είσαι νέος εργαζόμενος, αυτή η δράση υποστηρίζει την επαγγελματική εξέλιξή σου με τη συμμετοχή σου σε σεμινάρια, μαθήματα, εκδηλώσεις δικτύωσης, επισκέψεις

μελέτης και την παρακολούθηση εργασίας στο εξωτερικό σε μια οργάνωση που δραστηριοποιείται στον τομέα της νεολαίας.

3.1.3. Υποτροφίες για το εξωτερικό ή στο εξωτερικό

Το πρόγραμμα Erasmus+ μπορεί να σου χορηγήσει υποτροφία ως φοιτητή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που επιθυμεί να πραγματοποιήσει σπουδές ή πρακτική άσκηση στο εξωτερικό για περιόδους κινητικότητας μέγιστης διάρκειας έως 12 μηνών για κάθε κύκλο σπουδών. Αυτή η υποτροφία βοηθά στην κάλυψη των εξόδων ταξιδιού και διαμονής σου. Αν επιθυμείς να μετακινηθείς:

- σε ένα άλλο κράτος μέλος με αντίστοιχο κόστος διαβίωσης, θα λάβεις τον μέσο όρο της προβλεπόμενης ευρωπαϊκής ενίσχυσης (δηλ. €200-€450 το μήνα)
- σε μια χώρα με υψηλότερο κόστος διαβίωσης θα λαμβάνεις υψηλότερη του μέσου όρου της προβλεπόμενης ευρωπαϊκής ενίσχυσης (δηλ. €250-€500 το μήνα)
- σε μια χώρα με χαμηλότερο κόστος διαβίωσης θα λαμβάνεις χαμηλότερη του μέσου όρου της προβλεπόμενης ευρωπαϊκής ενίσχυσης (δηλ. €150-€400 το μήνα).

Πέρα από την οικονομική στήριξη της ΕΕ ή σε αντικατάσταση αυτής, μπορείς να λάβεις πρόσθετη ενίσχυση, περιφερειακή, εθνική ή οποιουδήποτε άλλου είδους:

- Στην περίπτωση που πραγματοποιείς πρακτική άσκηση στο εξωτερικό ως φοιτητής, μπορείς να λάβεις ένα επιπλέον ποσό, το οποίο θα ανέρχεται μεταξύ €100-€200 € μηνιαίως. Το ακριβές επίπεδο αυτού θα καθορίζεται από τις εθνικές υπηρεσίες ή/και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σύμφωνα με το επίπεδο της ζήτησης και το επίπεδο της συγχρηματοδότησης για αυτό το είδος της κινητικότητας.

- Αν είσαι άτομο με ειδικές ανάγκες, μπορείς να συμμετάσχεις στα προγράμματα κινητικότητας και για τη διευκόλυνσή σου μπορείς να λάβεις επιπρόσθετη οικονομική στήριξη, η οποία μπορεί να είναι υψηλότερη από τα ανώτατα ποσά ενισχύσεων που χορηγούνται στα άτομα χωρίς ειδικές ανάγκες. Επιπλέον χρηματοδότηση μπορεί να σου παρασχεθεί από άλλες πηγές σε τοπικό, περιφερειακό ή και εθνικό επίπεδο.

- Εάν είσαι σπουδαστής που προέρχεται από μειονεκτικά περιβάλλοντα, οι εθνικές αρχές μαζί με τις εθνικές υπηρεσίες ενός κράτους μέλους του προγράμματος, μπορούν να σου παράσχουν επιπρόσθετη ενίσχυση -της τάξης των €100-€200 μηνιαίως- η οποία θα σου χορηγηθεί από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του κράτους μέλους σου.

- Εάν είσαι φοιτητής από εξόχως απόκεντρες περιοχές, την Κύπρο, την Ισλανδία, την Μάλτα και τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη, το πρόγραμμα Erasmus+ λαμβάνει υπόψη του αυτούς τους γεωγραφικούς περιορισμούς που δημιουργούνται λόγω της μεγάλης απόστασης από τις άλλες χώρες του προγράμματος και σου παρέχει τη δυνατότητα περαιτέρω οικονομικής ατομικής στήριξης η οποία ανέρχεται μεταξύ €650-€750 το μήνα.

3.2. Πως γίνεται η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων και τίτλων σπουδών στον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης

3.2.1. Αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων

Η αναγνώριση των δεξιοτήτων και προσόντων σου ως εκπαιδευόμενου ή/και εργαζομένου εκτός των συνόρων του κράτους μέλους όπου τα απέκτησες, πρέπει να γίνεται όσο το δυνατόν γρηγορότερα και ευκολότερα για την ενίσχυση του επιπέδου δεξιοτήτων σου και την αύξηση της απασχολησιμότητας. Η ΕΕ έχει αναπτύξει τις παρακάτω δράσεις για να διευκολύνει την πραγματοποίηση σπουδών ή/και την εργασία σε οποιοδήποτε κράτος μέλος:

- Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF) βοηθά στη σύγκριση των εθνικών συστημάτων επαγγελματικών προσόντων, προκειμένου τα προσόντα σου να γίνουν περισσότερο κατανοητά σε διαφορετικές χώρες και εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη.
- Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Διδακτικών Μονάδων (ECTS) για την τριτοβάθμια εκπαίδευση κάνει τη διδασκαλία και τη μάθηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση διαφανή και συμβατή με άλλα εθνικά συστήματα και διευκολύνει την αναγνώριση των σπουδών σου, στη βάση της Διαδικασίας της Μπολόνια. Επίσης, βοηθά στο σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών και στη διασφάλιση της ποιότητας και επιτρέπει τη μεταφορά των μαθησιακών εμπειριών και την αύξηση της κινητικότητας των σπουδαστών.
- Το Παράρτημα Διπλώματος (DS) που χορηγείται από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, είναι ένα έγγραφο που συνοδεύει το δίπλωμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σου. Αυτό παρέχει μια τυποποιημένη περιγραφή της φύσης, του επιπέδου, του πλαισίου, και του περιεχομένου των σπουδών που πραγματοποίησες ως φοιτητής, της ακαδημαϊκής σταδιοδρομίας σου, των ικανοτήτων, αρμοδιοτήτων και επιτευγμάτων σου. Το συμπλήρωμα έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει στη διαδικασία αναγνώρισης και χορηγείται αυτόματα και δωρεάν στους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κρατών μελών που συμμετέχουν στη Διαδικασία της Μπολόνια.
- Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET) διευκολύνει τη συμβατότητα, την επικύρωση

και την αναγνώριση των επαγγελματικών δεξιοτήτων και γνώσεων που απέκτησες φοιτώντας σε διαφορετικά εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα και χώρες καθώς και την εμπειρία κινητικότητάς σου. Το ECVET συμβάλλει στην αύξηση της συμβατότητας μεταξύ των διαφόρων συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλη την Ευρώπη, καθώς και των προσόντων που παρέχουν, όπως επίσης και στην αύξηση της απασχολησιμότητας των αποφοίτων ιδρυμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

- Η επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης είναι ένας τρόπος για να αναγνωριστεί το πλήρες φάσμα των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων σου - ανεξάρτητα από το αν αυτές αποκτήθηκαν εντός ή εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος - με σκοπό να χρησιμοποιηθούν για την πραγματοποίηση περαιτέρω σπουδών ή εργασίας. Τα κράτη μέλη καλούνται να θέσουν σε ισχύ τις αναγκαίες ρυθμίσεις για την επικύρωση αυτή μέχρι το 2018, ενώ αναπτύσσουν προς το παρόν κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή τους. Επικαιροποιείται σε τακτική βάση ένας ευρωπαϊκός κατάλογος που παρέχει μια επισκόπηση των καλών πρακτικών στον τομέα της επικύρωσης.
- Το Europass είναι ένα σύνολο πέντε τυποποιημένων εγγράφων που διατίθενται δωρεάν σε 26 γλώσσες: Βιογραφικό σημείωμα, Διαβατήριο γλωσσών, Κινητικότητα Europass, Συμπλήρωμα Πιστοποιητικού και Παράρτημα διπλώματος.

Αυτά τα έγγραφα έχουν σχεδιαστεί για να επιτρέπουν στους χρήστες να παρουσιάσουν τις δεξιότητές τους, τα προσόντα και την εμπειρία τους με σαφή και εύληπτο τρόπο στην Ευρώπη.

3.2.2. Αναγνώριση τίτλων σπουδών

Δεν υπάρχει κάποια αυτόματη διαδικασία σε όλη την ΕΕ για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών. Τα εκπαιδευτικά συστήματα εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κυβερνήσεων των κρατών μελών της ΕΕ, οι οποίες μπορούν να εφαρμόζουν τους δικούς τους κανόνες όσον αφορά την αναγνώριση ή μη των τίτλων σπουδών που έχουν αποκτηθεί σε άλλο κράτος μέλος. Εάν γνωρίζεις ήδη ότι θα συνεχίσεις τις σπουδές σου σε άλλο κράτος μέλος, θα πρέπει να ελέγξεις κατά πόσο αναγνωρίζεται το πτυχίο σου στη χώρα αυτή. Στις περισσότερες περιπτώσεις, μπορείς να λάβεις ένα "πιστοποιητικό αντιστοιχίας" του πανεπιστημιακού τίτλου σπουδών σου με τους τίτλους σπουδών που χορηγούνται στο κράτος μέλος της ΕΕ όπου πρόκειται να μεταβείς.

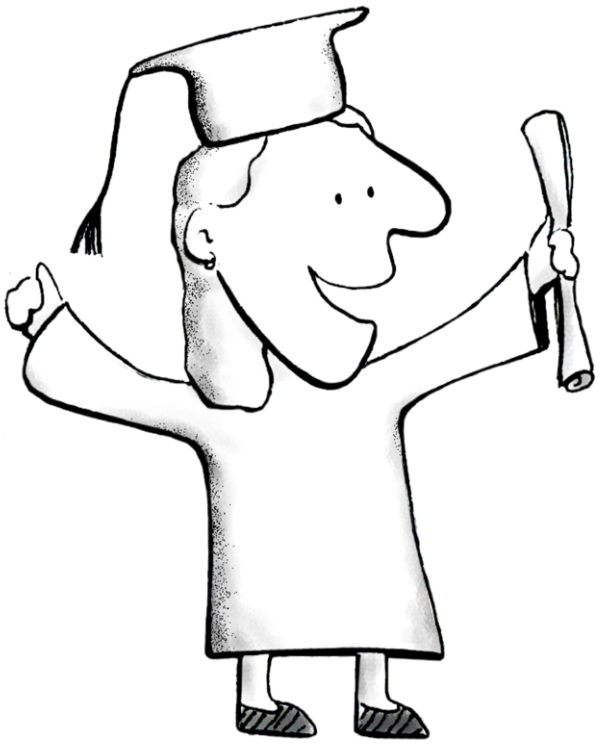
Καλό θα είναι να επικοινωνήσεις με το αρμόδιο κέντρο για την πληροφόρηση σχετικά με την αναγνώριση ακαδημαϊκών τίτλων (ENIC/NARIC) του κράτους μέλους όπου θα θελήσεις να γίνει η αντιστοιχία του τίτλου σπουδών σου. Η χώρα αυτή μπορεί να είναι η πατρίδα σου εάν σκοπεύεις να γυρίσεις εκεί μετά την ολοκλήρωση των σπουδών σου, ή

ένα άλλο κράτος μέλος της ΕΕ εάν πρόκειται να μετεγκατασταθείς εκεί για να εργαστείς ή να συνεχίσεις τις σπουδές σου. Ανάλογα με το κράτος μέλος στο οποίο θα αξιολογηθούν οι τίτλοι σπουδών σου και τον σκοπό αυτής της αξιολόγησης, το κέντρο ENIC/NARIC είτε θα κάνει το ίδιο την αξιολόγηση, είτε θα διαβιβάσει τους τίτλους σπουδών σου στην αρμόδια αρχή. Πριν από την αξιολόγηση, βεβαιώσου ότι γνωρίζεις τα παρακάτω:

- πόσο θα κοστίσει (εάν δεν είναι δωρεάν)
- πόσο θα διαρκέσει (από μερικές εβδομάδες μέχρι και μερικούς μήνες), ανάλογα με το κράτος μέλος, τον σκοπό και την πολυπλοκότητα της περίπτωσής σου
- τι είδους έγγραφο θα παραλάβεις - πλήρη αναγνώριση ή συγκριτική έκθεση
- τι μπορείς να κάνεις αν διαφωνείς με την αξιολόγηση (πώς μπορείς να προσφύγεις κατά της απόφασης).

Εάν παρέχεις έγγραφα με το μορφότυπο Europass (όπως το Παράρτημα Διπλώματος), το πτυχίο σου μπορεί να συγκριθεί και να αναγνωριστεί ευκολότερα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε ηλεκτρονικά μια δημόσια διαβούλευση σχετικά με τα πιθανά οφέλη της ανάπτυξης ενός "ευρωπαϊκού χώρου για τις δεξιότητες και τα προσόντα", εστιάζοντας στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ευρωπαίοι πολίτες σε σχέση με τη διαφάνεια και την αναγνώριση των δεξιοτήτων και των προσόντων τους, όταν μετακινούνται εντός και μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ καθώς και με την επάρκεια των σχετικών ευρωπαϊκών πολιτικών και μέσων.

3.3. Μεταπτυχιακό στην ΕΕ

3.3.1. Τι είναι τα Κοινά Μεταπτυχιακά Προγράμματα/Joint Master Degrees;

Αποτελούν ολοκληρωμένα διεθνή προγράμματα σπουδών τα οποία οργανώνονται από μια διεθνή κοινοπραξία ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης – και όπου είναι δυνατό – και από άλλα εκπαιδευτικά ή /και μη εκπαιδευτικά ιδρύματα-εταίρους (λ.χ. επιχειρήσεις, δημόσιους φορείς, ερευνητικούς οργανισμούς). Τα Κοινά Μεταπτυχιακά Προγράμματα έχουν ως στόχο:

- την βελτίωση της ποιότητας και την προώθηση της καινοτομίας, της αριστείας και της διεθνοποίησης των ΑΕΙ στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανωτάτης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ)
- την υποστήριξη της εξωτερικής δράσης της ΕΕ στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέσω της παροχής υποτροφιών στους καλύτερους μεταπτυχιακούς φοιτητές σε όλο τον κόσμο
- τη βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων σου ως απόφοιτου μεταπτυχιακών προγραμμάτων και ειδικότερα της συνάφειάς τους για την αγορά εργασίας, μέσω της αυξημένης συμμετοχής των εργοδοτών.

3.3.2. Μπορείς να πάρεις υποτροφία ή οικονομική στήριξη;

Αν φοιτάς σε ένα Κοινό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα, το πρόγραμμα Erasmus+ μπορεί να σου παρέχει υποτροφία, η οποία θα καλύπτει όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού σου προγράμματος. Η υποτροφία αυτή περιλαμβάνει:

- το κόστος συμμετοχής (συμπεριλαμβανομένων των διδάκτρων, πλήρη ασφαλιστική κάλυψη κτλ) και μπορεί να ανέλθει σε 4.500€ το χρόνο για υπότροφο κράτους μέλους του προγράμματος και σε 9.000 € για υπότροφο χώρας εταίρου)
- συμβολή στα έξοδα ταξιδιών και εγκατάστασής (1.000-3.000€ ετησίως, ανάλογα με την απόσταση)
- αποζημίωση διαμονής για ολόκληρη τη διάρκεια του προγράμματος σπουδών (μπορεί να ανέλθει σε €1.000 το μήνα για όλη τη διάρκεια του Κοινού Μεταπτυχιακού Προγράμματος και για μέγιστη διάρκεια 24 μήνες).

Το πραγματικό ποσό των υποτροφιών ποικίλλει σύμφωνα με το περιεχόμενο του Κοινού Μεταπτυχιακού Προγράμματος (60, 90 ή 120 Ευρωπαϊκές Διδακτικές Μονάδες), την περιοχή ή κράτος μέλος κατοικίας του φοιτητή και το κόστος συμμετοχής στο Κοινό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα.

Τα προγράμματα αυτά θα περιλαμβάνονται σε έναν online κατάλογο, στην ιστοσελίδα του αρμόδιου Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Μέσων και Πολιτισμού (EACEA), επιτρέποντάς σου να επιλέξεις το Κοινό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα που επιθυμείς καθώς και να υποβάλλεις αίτηση για υποτροφία απευθείας στις κοινοπραξίες των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετέχουν σε αυτά τα Προγράμματα.

Ως φοιτητής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που θέλεις να ολοκληρώσεις ένα πλήρες μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών σε άλλο κράτος μέλος του Προγράμματος, μπορείς να υποβάλλεις αίτηση για δάνειο προκειμένου να καλύψεις τα έξοδά σου. Μέσω του Μηχανισμού Εγγυήσεων Φοιτητικών Δανείων ο οποίος συνεργάζεται με τον Όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων οι τράπεζες ή οι οργανισμοί φοιτητικών δανείων στις χώρες του Προγράμματος θα σου προσφέρουν δάνειο με προσιτούς όρους, συμπεριλαμβανομένων και καλύτερων επιτοκίων από αυτά της αγοράς, ενώ θα σου δώσουν ένα χρονικό περιθώριο μέχρι δύο έτη ώστε να έχεις βρει δουλειά πριν από την έναρξη αποπληρωμής του δανείου.

3.4. Μπορώ να κάνω Διδακτορικές Σπουδές στην ΕΕ και να έχω υποτροφία;

3.4.1. Δράσεις Marie Curie

Αν είσαι υποψήφιος διδάκτορας και ερευνητής σου παρέχονται πολλές ευκαιρίες στο πλαίσιο των δράσεων Marie Curie. Οι δράσεις Marie Curie είναι ανοικτές σε ερευνητές όλων των ηλικιών και επιπέδων εμπειρίας, ανεξάρτητα από την εθνικότητά τους. Διακρίνονται δύο κατηγορίες ερευνητών:

- Νέος ερευνητής: δηλαδή αν είσαι ερευνητής με λιγότερο από 4 χρόνια ερευνητική εμπειρία, και χωρίς διδακτορικό δίπλωμα
- Έμπειρος ερευνητής: δηλαδή αν κατέχεις διδακτορικό δίπλωμα ή τουλάχιστον 4 έτη ερευνητικής εμπειρίας.

Οι δράσεις Marie Curie που αφορούν τους **νέους ερευνητές** είναι δύο:

- Δίκτυα Αρχικής Κατάρτισης (ITN)

Παρέχονται από ένα δίκτυο πανεπιστημίων, επιχειρήσεων και ερευνητικών ινστιτούτων και αφορούν όλα τα πεδία έρευνας στις ανθρωπιστικές ή τις θετικές επιστήμες. Προϋπόθεση αποτελεί η διασυνοριακή κινητικότητα. Σου παρέχεται χρηματοδότηση που σου καλύπτει την πρόσληψη αν είσαι ερευνητής και βρίσκεσαι στα πρώτα πέντε χρόνια της σταδιοδρομίας σου, ακολουθώντας, για παράδειγμα, σπουδές διδακτορικού ή ισοδύναμου επιπέδου. Εφόσον επιλεγείς, χρηματοδοτείσαι για 4 χρόνια το πολύ. Αν είσαι μεμονωμένος ερευνητής και βρίσκεσαι στο αρχικό στάδιο της σταδιοδρομίας σου, τα δίκτυα μπορούν να σε στηρίζουν από 3 έως 36 μήνες.

- Εταιρικές Σχέσεις και Δίοδοι Επικοινωνίας μεταξύ της Βιομηχανίας και των Πανεπιστημίων (IAPP)

Η δράση αυτή προωθεί τις εταιρικές σχέσεις και τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και του ακαδημαϊκού κόσμου. Δικαίωμα συμμετοχής έχεις εάν είσαι νέος ή έμπειρος ερευνητής, ή μέλος τεχνικού ερευνητικού προσωπικού. Η ερευνητική πρότασή σου πρέπει να:

- περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα πανεπιστήμια /ερευνητικά κέντρα και μια ή περισσότερες επιχειρήσεις
- να ενισχύει τη διασυνοριακή συνεργασία και να υποβάλλεται από εταίρους εγκατεστημένους σε δύο τουλάχιστον διαφορετικά κράτη μέλη της ΕΕ ή τουλάχιστον σε ένα κράτος μέλος και μία συνδεδεμένη χώρα
- να προωθεί μια στρατηγική εταιρική σχέση στον τομέα της έρευνας, συντονιζόμενη από συμμετέχοντα φορέα του βιομηχανικού ή του ακαδημαϊκού τομέα

- να υπογραμμίζει τη μακροπρόθεσμη συνεργασία και να αξιοποιεί πλήρως όλες τις δεξιότητες και τις συνέργειες που διαθέτει η συγκεκριμένη εταιρική σχέση.

Αν η πρότασή σου επιλεγεί, λαμβάνεις χρηματοδότηση 100% για το κόστος εργασίας, και για διάστημα 4 ετών.

Για τους **έμπειρους ερευνητές** υπάρχουν οι εξής δράσεις Marie Curie:

- Ευρωπαϊκές υποτροφίες για επαγγελματική εξέλιξη (IEF)
- Υποτροφίες επαγγελματικής ολοκλήρωσης (CIG)
- Συγχρηματοδότηση Περιφερειακών, Εθνικών και Διεθνών Προγραμμάτων (COFUND)
- Διεθνείς Υποτροφίες Εξωτερικού για Επαγγελματική Εξέλιξη (IOF)
- Διεθνείς Υποτροφίες Εσωτερικού (IIF)
- Διεθνές Πρόγραμμα Ανταλλαγών Ερευνητικού Προσωπικού (IESES).

3.4.2. Υποτροφία από συμμετοχή σε Κοινά διδακτορικά

Αν είσαι υποψήφιος διδάκτορας που συμμετέχει σε Κοινά Διδακτορικά Προγράμματα μπορείς να λάβεις υποτροφία. Τα Κοινά Διδακτορικά Προγράμματα:

- προσφέρονται από μια κοινοπραξία ευρωπαϊκών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και, ενδεχομένως και αντίστοιχων ιδρυμάτων τρίτων χωρών.
- χορηγούν υποτροφίες για διδακτορικά προγράμματα που ξεκινούν το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 έως και τρία χρόνια διδακτορικών δραστηριοτήτων.
- Οι όροι συμμετοχής τους είναι ίδιοι με αυτούς για τα Κοινά Μεταπτυχιακά Προγράμματα και αν ενδιαφέρεσαι, θα πρέπει να επικοινωνήσεις με την κοινοπραξία που προσφέρει τα προγράμματα αυτά για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα μαθήματα και τις διαδικασίες υποβολής αιτήσεων. Μια λίστα με τέτοια προγράμματα παρέχεται στην εξής ιστοσελίδα: http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/results_compendia/selected_projects_action_1_joint_doctorates_en.php.

3.5. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη διαμόρφωση του Erasmus+

Ως συννομοθέτης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατάφερε σε μεγάλο βαθμό να περάσει αρκετές από τις προτάσεις του προκειμένου το πρόγραμμα Erasmus+ να αποκτήσει την ισχύουσα δομή και περιεχόμενο ώστε

- να δοθεί έμφαση στη διάσταση της νεολαίας

- να συμπεριληφθεί και ο τομέας του αθλητισμού στο πεδίο εφαρμογής του προγράμματος καθώς και
- να υποστηριχθούν έργα για την καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνετέλεσε στην αποσαφήνιση των γενικότερων στόχων του προγράμματος, ώστε αυτοί να συμβάλλουν στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική 2020, στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης του αθλητισμού και στην προώθηση των ευρωπαϊκών αξιών.

Συγκεκριμένα:

α) Στον τομέα της κατάρτισης και της εκπαίδευσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε:

- την βελτίωση των βασικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων για να είναι συναφείς με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας
- την προώθηση ενός ευρωπαϊκού χώρου δια βίου μάθησης
- την ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ της Ένωσης και των εκπαιδευτικών θεσμών των χωρών-εταίρων τόσο στο πεδίο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης όσο και στο πεδίο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- την ενίσχυση της ποιότητας, στην αριστεία, στην καινοτομία και τη διεθνοποίηση των ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης
- τη βελτίωση της διδασκαλίας και της εκμάθησης γλωσσών και την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας της Ένωσης και της διαπολιτισμικής συνειδητοποίησης

β) Στον τομέα της μαθησιακής κινητικότητας των ατόμων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστήριξε την κινητικότητα των φοιτητών σε όλους τους κύκλους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και φοιτητών, μαθητευομένων και μαθητών στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, είτε με τη μορφή σπουδών σε ίδρυμα-εταίρο ή με τη μορφή πρακτικής άσκησης ή με την απόκτηση εμπειρίας ως μαθητευόμενου, εκπαιδευόμενου ή βοηθού στο εξωτερικό.

Για την κινητικότητα σχετικά με την πραγματοποίηση σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστήριξε τη δημιουργία Μηχανισμού Εγγυήσεων Φοιτητικών Δανείων ο οποίος θα παρέχει χαμηλότοκα δάνεια σε μεταπτυχιακούς φοιτητές προκειμένου αυτοί να χρηματοδοτήσουν τις σπουδές τους στο εξωτερικό. Οι προτάσεις αυτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τελικά ενσωματώθηκαν στον Κανονισμό που εγκρίθηκε για το πρόγραμμα αυτό.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ακόμη υποστήριξε την ανάπτυξη και ενίσχυση συνεργασιών και συμπράξεων μεταξύ της αγοράς εργασίας και των ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, που επίσης προβλέπονται στο πρόγραμμα που εγκρίθηκε.

γ) Στον τομέα της νεολαίας μια σειρά συγκεκριμένων στόχων και σαφώς καθορισμένων τύπων δράσεων εγκρίθηκαν στη βάση των σχετικών προτάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Οι πρώτοι αφορούν:

- τη βελτίωση των βασικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων των νέων - συμπεριλαμβανομένων εκείνων με λιγότερες ευκαιρίες-,
- την προώθηση της συμμετοχής τους στη δημοκρατική ζωή στην Ευρώπη και την αγορά εργασίας,
- την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, της κοινωνικής ένταξης και της αλληλεγγύης, την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των οργανώσεων στον τομέα της νεολαίας ή / και άλλων ενδιαφερόμενων μερών,
- την ενίσχυση της διεθνούς διάστασης των δραστηριοτήτων για τη νεολαία και του ρόλου των εργαζομένων και των οργανώσεων νεολαίας ως δομές υποστήριξης για τους νέους, καθώς και την ενίσχυση της συμβολής τους σε σχετικές μεταρρυθμίσεις που γίνονται σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Οι δράσεις που εγκρίθηκαν για την εκπλήρωση των παραπάνω στόχων, κι αυτές προήλθαν από σχετικές προτάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και αφορούσαν:

- την ενίσχυση της μαθησιακής κινητικότητας και της συνεργασίας για την προώθηση της καινοτομίας και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών
- την παροχή υποστήριξης σε σχετικές μεταρρυθμίσεις.

δ) Στην αύξηση του προϋπολογισμού του προγράμματος. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνετέλεσε αποφασιστικά στην ενίσχυση του προϋπολογισμού του προγράμματος Erasmus+ ειδικότερα για τους νέους, ώστε αυτός να αυξηθεί κατά 40% σε σύγκριση με τα σημερινά επίπεδα δαπανών, επιτρέποντας έτσι σε πάνω από 4 εκατομμύρια νέους Ευρωπαίους να σπουδάσουν ή να κάνουν πρακτική στο εξωτερικό. Αυτή η σημαντική αύξηση αντανακλά τη σημασία του προγράμματος αυτού στην καταπολέμηση της ανεργίας των νέων, που αποτελεί βασική προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης.

4. ΣΠΟΥΔΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

4.1. Δικαιώματα σπουδαστή - φοιτητή

4.1.1. Δικαίωμα διαμονής

Διαμονή στο εξωτερικό μέχρι 3 μήνες

Ως υπήκοος της ΕΕ, έχεις το δικαίωμα να σπουδάσεις σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ. Αν μείνεις εκεί για λιγότερο από 3 μήνες, χρειάζεσαι μόνο το ισχύον δελτίο ταυτότητας ή το διαβατήριό σου**.** Σε πολλές χώρες της ΕΕ, είναι αναγκαίο να έχεις μαζί σου την εθνική σου ταυτότητα ή το διαβατήριό σού, διαφορετικά, μπορεί να σου επιβληθεί πρόστιμο ή προσωρινή κράτηση αν τα έγγραφα αυτά έχουν ξεχαστεί στο σπίτι. Δεν μπορείς όμως να απελαθείς μόνο γι'αυτό.

Διαμονή στο εξωτερικό για περισσότερους από 3 μήνες

Ως ευρωπαίος υπήκοος, έχεις το δικαίωμα να διαμένεις σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της ΕΕ στην οποία σπουδάζεις, υπό τον όρο ότι:

- είσαι εγγεγραμμένος σε εγκεκριμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα
- διαθέτεις επαρκές εισόδημα (από οποιαδήποτε πηγή) που σου επιτρέπει να ζεις χωρίς να χρειάζεσαι εισοδηματική ενίσχυση
- διαθέτεις πλήρη υγειονομική ασφαλιστική κάλυψη εκεί.

Μπορείς να χάσεις το δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος που διαμένεις, εάν τελειώσεις τις σπουδές σου και δεν μπορείς να αποδείξεις ότι εργάζεσαι ή διαθέτεις επαρκείς πόρους για να ζήσεις εκεί.

Μόνιμη διαμονή

Αν έχεις ζήσει νόμιμα ως ευρωπαίος υπήκοος σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ για 5 χρόνια χωρίς διακοπή - με την ιδιότητα του φοιτητή - αποκτάς αυτόματα το δικαίωμα μόνιμης διαμονής εκεί. Μπορείς δηλαδή να μείνεις σε αυτό το κράτος μέλος όσο θέλεις. Η συνέχεια της διαμονής σου δεν επηρεάζεται από:

- προσωρινές απουσίες (μικρότερες των 6 μηνών το έτος)
- μεγαλύτερες απουσίες για υποχρεωτική στρατιωτική θητεία
- απουσία 12 συνεχών μηνών για σημαντικούς λόγους, όπως π.χ. εγκυμοσύνη και τοκετός, σοβαρή ασθένεια, εργασία, επαγγελματική κατάρτιση ή απόσπαση σε άλλο κράτος μέλος.

Ωστόσο είναι δυνατόν να χάσεις το δικαίωμα μόνιμης διαμονής, εάν ζήσεις εκτός αυτού του κράτους μέλους για πάνω από 2 συνεχή έτη.

Απέλαση

Μπορείς ως ευρωπαίος υπήκοος να ζεις σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ εφόσον πληρείς τους όρους διαμονής. Αν πάψεις να τους πληρείς, οι εθνικές αρχές μπορούν να σου ζητήσουν να εγκαταλείψεις τη χώρα. Επίσης, ανεξάρτητα από τη διάρκεια διαμονής, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το νέο κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να σε απελάσει για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας, αλλά μόνον αν αποδειχθεί ότι αποτελείς σοβαρή απειλή. Η απόφαση απέλασης πρέπει να σου επιδοθεί εγγράφως. Πρέπει να αναφέρει όλους τους λόγους στους οποίους βασίζεται και να ορίζει πώς και μέχρι πότε μπορείς να ασκήσεις προσφυγή για ακύρωσή της.

4.1.2. Δικαίωμα ίσης μεταχείρισης

Καθ' όλη τη διάρκεια της διαμονής σου σε ένα άλλο κράτος μέλος, θα πρέπει να αντιμετωπίζεσαι ως υπήκοος του κράτους μέλους αυτού, ιδίως όσον αφορά την εργασία, τις αμοιβές, τα μέσα που διευκολύνουν την πρόσβαση στην εργασία, την εγγραφή σε σχολείο κ.λπ. Ακόμη και αν επισκέπτεσαι ένα άλλο κράτος μέλος ως τουρίστας, δεν θα πρέπει π.χ., να πληρώνεις υψηλότερα ποσά για την επίσκεψη μουσείων ή την αγορά εισιτηρίων στα μέσα μαζικής μεταφοράς κ.λπ. Επιπλέον, στην περίπτωση της μόνιμης διαμονής σου σε ένα άλλο κράτος μέλος, έχεις τα ίδια δικαιώματα, οφέλη και υποχρεώσεις με τους υπηκόους του κράτους μέλους αυτού, υπό τους ίδιους όρους.

Ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ μπορεί να λάβουν απόφαση να μην χορηγήσουν σε εσένα και την οικογένειά σου εισοδηματική ενίσχυση για τους πρώτους 3 μήνες διαμονής σε ένα άλλο κράτος μέλος ή φοιτητική υποτροφία για την κάλυψη των εξόδων διαβίωσης προτού αποκτήσεις το καθεστώς μόνιμης διαμονής.

Εγγραφή στο Πανεπιστήμιο

Ως πολίτης της ΕΕ, έχεις το δικαίωμα να σπουδάσεις σε πανεπιστήμιο οποιουδήποτε κράτους μέλους της ΕΕ υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους υπηκόους του κράτους αυτού. Ωστόσο, οι όροι εισαγωγής διαφέρουν σημαντικά ανάλογα με το κράτος μέλος και το πανεπιστήμιο. Ανεξαρτήτως των όρων εισαγωγής, δεν μπορεί να σου αρνηθεί η πρόσβαση σε κατάρτιση ή εκπαίδευση σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ λόγω της εθνικότητάς σου. Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι σε ορισμένες χώρες της ΕΕ απαιτείται να γνωρίζεις τη γλώσσα του κράτους μέλους και γι' αυτό μπορεί να σου ζητηθεί να εξεταστείς στη γλώσσα αυτή. Στο πλαίσιο αυτό κρίνεται χρήσιμο να ενημερωθείς -πριν φύγεις από τη χώρα σου- σχετικά με το σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του κράτους μέλους όπου επιθυμείς να σπουδάσεις και κυρίως σχετικά με τα συστήματα εγγραφής στα ξένα πανεπιστήμια. Εάν σχεδιάζεις να πας σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ για σπουδές, πρέπει το εισόδημά σου να είναι αρκετό για να ζεις εκεί χωρίς να χρειάζεσαι οικονομική βοήθεια. Το εισόδημά σου μπορεί να προέρχεται από διάφορες πηγές, όπως οι γονείς σου, ο/η σύζυγός σου, ή, φυσικά, η εργασία σου.

Γενικά, όταν πηγαίνεις για σπουδές στο εξωτερικό μέσω του Erasmus+:

- δεν χρειάζεται να πληρώσεις εγγραφή ή δίδακτρα στο πανεπιστήμιο υποδοχής
- οι σπουδές σου στο εξωτερικό συνυπολογίζονται στο πτυχίο σου
- λαμβάνεις υποτροφία της ΕΕ για τα έξοδα διαβίωσης και ταξιδιού

Το πανεπιστήμιο προέλευσης πρέπει να αναγνωρίσει την περίοδο των σπουδών σου στο εξωτερικό συνυπολογίζοντάς την στο πτυχίο σου, υπό την προϋπόθεση ότι ολοκλήρωσες το πρόγραμμα σπουδών που είχε συμφωνηθεί πριν από την ανταλλαγή. Επίσης, ως πολίτης της ΕΕ, έχεις το δικαίωμα να εργάζεσαι παράλληλα με τις σπουδές σου, όπως οι υπήκοοι της κράτους μέλους όπου σπουδάζεις. Δεν χρειάζεσαι άδεια εργασίας, ακόμη και για να εργαστείς με πλήρη απασχόληση.

Δίδακτρα και υποτροφίες

Ειδικοί κανόνες ισχύουν για τα δίδακτρα και τις υποτροφίες. Τα δίδακτρα των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων διαφέρουν πολύ μεταξύ τους: σε κάποιες χώρες η τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν, ενώ σε άλλες τα δίδακτρα είναι αρκετά υψηλά. Τα κριτήρια για τη χορήγηση οικονομικής βοήθειας με τη μορφή υποτροφιών και δανείων διαφέρουν επίσης σημαντικά. Παρ' όλα αυτά, ως πολίτης της ΕΕ που σπουδάζει σε πανεπιστήμιο άλλου κράτους μέλους της ΕΕ:

- δεν μπορεί να σου ζητηθεί να καταβάλλεις υψηλότερα δίδακτρα
- έχεις ίσα δικαιώματα με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους όσον αφορά τις υποτροφίες για την κάλυψη των διδάκτρων.

Το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης δεν επεκτείνεται απαραίτητα στις υποτροφίες ή δάνεια για την κάλυψη των εξόδων διαβίωσης. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη μπορούν, με δική τους πρωτοβουλία, να επιλέξουν να σου παράσχουν τέτοιου είδους βοήθεια. Θα πρέπει να τονιστεί ότι ακόμη και εάν δεν είσαι υπήκοος του κράτους μέλους όπου θέλεις να σπουδάσεις, αλλά ζεις όμως σε αυτό για διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών, δικαιούσαι υποτροφία για την κάλυψη των εξόδων διαβίωσης υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους υπηκόους του κράτους αυτού. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι ακόμη κι αν αποφασίσεις να φύγεις για σπουδές στο εξωτερικό, μπορείς να λάβεις από τη χώρα καταγωγής σου υποτροφία για να καλύψεις τα έξοδα διαβίωσης. Αυτό εναπόκειται στις εθνικές αρχές του κράτους μέλους σου. Τέτοιες υποτροφίες μπορούν όμως να είναι διαθέσιμες για περιορισμένο μόνο χρονικό διάστημα.

Για την αναζήτηση και σύγκριση διδάκτρων και υποτροφιών στα κράτη μέλη της ΕΕ, αλλά κι εκτός αυτής, κρίνεται χρήσιμος ο παρακάτω σύνδεσμος: http://www.scholarshipportal.eu/#basic. Επιπλέον, για πληροφορίες σχετικά με

υποτροφίες για σπουδές στο εξωτερικό, μπορείς να επικοινωνήσεις με το υπουργείο Παιδείας του κράτους μέλους σου.

Φορολογία και κοινωνική ασφάλιση κατά τη διάρκεια των σπουδών σου στο εξωτερικό

Εάν ζεις σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ για περισσότερους από 6 μήνες τον χρόνο (183 ημέρες) θεωρείσαι φορολογικός κάτοικος του κράτους αυτού. Εάν λοιπόν παράλληλα με τις σπουδές σου εργάζεσαι, θα πρέπει να καταβάλλεις φόρους και συνεισφορές κοινωνικής ασφάλισης από το εισόδημα που αποκτάς στο κράτος μέλος όπου σπουδάζεις. Η χώρα όπου σπουδάζεις μπορεί επίσης να φορολογεί το εισόδημα που αποκτάς σε άλλες χώρες, π.χ. από εργασία τα καλοκαίρια στη χώρα σου. Ίσως να υποχρεούσαι να δηλώσεις το εισόδημα αυτό και, σε ορισμένες περιπτώσεις, να φορολογηθείς γι' αυτό στο κράτος μέλος στο οποίο σπουδάζεις. Έχε υπόψη σου ότι πολλές -αλλά όχι όλες- οι χώρες της ΕΕ έχουν συνάψει συμφωνίες με σκοπό την αποφυγή της διπλής φορολόγησης. Οι συμφωνίες αυτές μπορούν σε ορισμένες περιπτώσεις να προσδιορίζουν σε ποια χώρα υποχρεούσαι να καταβάλλεις φόρο.

Υγειονομική περίθαλψη κατά τη διάρκεια των σπουδών σου στο εξωτερικό

Εάν είσαι πολίτης της ΕΕ και πηγαίνεις για σπουδές σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, ενημερώσου από τον φορέα ασφάλισης υγείας του κράτους μέλους σου κατά πόσο αυτός καλύπτει τις δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης στο εξωτερικό καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών σου. Ορισμένοι εθνικοί φορείς ασφάλισης υγείας καλύπτουν το κόστος της υγειονομική περίθαλψης σε άλλο κράτος μέλος μόνον για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Εάν αυτό ισχύει στην περίπτωσή σου, θα πρέπει να εγγραφείς στον δημόσιο φορέα ασφάλισης υγείας στην ξένη χώρα όπου θα σπουδάσεις, ή θα πρέπει να κάνεις ιδιωτική ασφάλιση ασθένειας. Εφόσον ο εθνικός σου ασφαλιστικός φορέας καλύπτει την υγειονομική σου περίθαλψη κατά τη διάρκεια των σπουδών σου στο εξωτερικό, είναι απαραίτητο να διαθέτεις έγκυρη ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθενείας, ώστε να μπορείς να λαμβάνεις ιατρική βοήθεια στον τόπο όπου σπουδάζεις και να ζητάς την επιστροφή των εξόδων. Μπορείς να λάβεις την ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθενείας από τον φορέα ασφάλισης υγείας στον οποίο είσαι ασφαλισμένος/η εσύ, ή οι γονείς ή ο/η σύζυγός σου εάν είσαι συντηρούμενο μέλος της οικογένειας. Θα πρέπει μάλιστα να λάβεις την κάρτα αυτή προτού φύγεις για σπουδές στο εξωτερικό.

Το υγειονομικό σύστημα του κράτους μέλους υποδοχής μπορεί να διαφέρει από το εθνικό σου σύστημα. Σε ορισμένες χώρες, για παράδειγμα, οι ασθενείς καταβάλλουν πρώτα τα ιατρικά έξοδα και στη συνέχεια ζητούν την επιστροφή τους. Σε άλλες χώρες όμως δεν γίνονται απευθείας πληρωμές από τους ασθενείς. Ορισμένες φορές οι δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης κατά τη διάρκεια των σπουδών σου στο εξωτερικό δεν καλύπτονται από τον φορέα ασφάλισης ασθενείας του κράτους μέλους καταγωγής σου:

- αυτό ισχύει συχνά για όσους είναι άνω των 28 ή 30 ετών
- είναι επίσης πολύ πιθανόν ορισμένοι διδακτορικοί φοιτητές να θεωρούνται εργαζόμενοι που διαμένουν στη χώρα και όχι φοιτητές, ανάλογα με την πηγή χρηματοδότησης των σπουδών τους. Σε αυτήν την περίπτωση, θα πρέπει να κάνεις ιδιωτική ασφάλιση ασθενείας ή να εγγραφείς στον εθνικό φορέα ασφάλισης υγείας του κράτους μέλους υποδοχής.

4.1.3. Διατυπώσεις για τη διαμονή

Διαμονή σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ μέχρι 3 μήνες: Δήλωση παρουσίας

Ορισμένες χώρες της ΕΕ επιβάλλουν στους ξένους ευρωπαίους υπηκόους την υποχρέωση να δηλώσουν την παρουσία τους στις αρμόδιες αρχές (συνήθως το δημαρχείο ή το τοπικό αστυνομικό τμήμα) εντός λογικού χρονικού διαστήματος μετά την άφιξή τους ενώ η μη συμμόρφωση με την υποχρέωση αυτή μπορεί να έχει ως συνέπεια την επιβολή κυρώσεων, όπως πρόστιμο. Για αυτό κρίνεται χρήσιμο πριν από τη μετάβασή σου σε άλλο κράτος μέλος, να ενημερωθείς από τις εθνικές αρχές για τις προθεσμίες και τους όρους που διέπουν τη δήλωση της παρουσίας σου εκεί. Εάν είσαι υπήκοος χώρας της ΕΕ, χρειάζεσαι μόνο το δελτίο ταυτότητας ή το διαβατήριό σου για να δηλώσεις την παρουσία σου. Τα μέλη της οικογένειάς σου που δεν είναι υπήκοοι χωρών της ΕΕ θα χρειαστούν διαβατήριο. Τονίζεται ότι δεν θα πρέπει να σου ζητηθεί η καταβολή κάποιου ποσού. Αν μείνεις σε ξενοδοχείο, συνήθως αρκεί η συμπλήρωση ενός ειδικού εντύπου και το ξενοδοχείο αναλαμβάνει τις σχετικές διατυπώσεις.

Διαμονή σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ για περισσότερους από 3 μήνες: Εγγραφή στον Δήμο

Μετά από 3 μήνες διαμονής στο νέο κράτος μέλος, μπορεί να σου ζητηθεί να εγγραφείς στην αρμόδια αρχή (συνήθως στο δημαρχείο ή το τοπικό αστυνομικό τμήμα). Για να αποκτήσεις το πιστοποιητικό εγγραφής, θα χρειαστείς:

- ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο
- απόδειξη εγγραφής σε εγκεκριμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα
- απόδειξη πλήρους υγειονομικής ασφάλισης
- δήλωση ότι διαθέτεις επαρκείς πόρους για να ζήσεις (οι πόροι αυτοί μπορεί να προέρχονται από τους γονείς, τον/την σύζυγο, κ.λπ.).

Δεν χρειάζεται να προσκομίσεις άλλα έγγραφα. Με την εγγραφή σου θα αποκτήσεις πιστοποιητικό εγγραφής το οποίο:

- επιβεβαιώνει το δικαίωμά σου να ζεις στη νέα σου χώρα

- φέρει το όνομα και τη διεύθυνσή σου καθώς και την ημερομηνία εγγραφής σου στις αρχές
- εκδίδεται αμέσως και δεν κοστίζει περισσότερο από όσο στους υπηκόους του κράτους μέλους το δελτίο ταυτότητας
- έχει αόριστη διάρκεια ισχύος (δεν χρειάζεται να ανανεώνεται), ίσως όμως να απαιτείται η δήλωση κάθε αλλαγής διεύθυνσης στις αρμόδιες τοπικές αρχές.

Εάν δεν συμμορφωθείς με την υποχρέωση εγγραφής, ενδεχομένως να τιμωρηθείς με πρόστιμο, χωρίς αυτό να συνεπάγεται απέλαση από τη χώρα αυτή.

Μόνιμη διαμονή: Κάρτα μόνιμης διαμονής

Ως ευρωπαίος υπήκοος μπορείς να υποβάλεις αίτηση για κάρτα μόνιμης διαμονής που θα πιστοποιεί το δικαίωμά σου να διαμένεις μόνιμα στη χώρα της οποίας είσαι κάτοικος, χωρίς προϋποθέσεις. Η κάρτα αυτή διαφέρει από το πιστοποιητικό εγγραφής το οποίο είναι υποχρεωτικό σε πολλές χώρες. Η κάρτα μόνιμης διαμονής δεν είναι υποχρεωτική και μπορεί να σου φανεί χρήσιμη κατά τις επαφές σου -ως φοιτητή- με τις αρχές ή στο πλαίσιο διοικητικών διατυπώσεων. Αν έχεις αυτήν την κάρτα, οι αρχές μπορούν να μην ζητούν πλέον να αποδείξεις ότι έχεις δουλειά, επαρκείς πόρους, ασφάλιση υγείας κ.ο.κ.

Μετά την υποβολή της αίτησης στις αρχές για κάρτα μόνιμης διαμονής, αυτές είναι υποχρεωμένες να την εκδώσουν το ταχύτερο δυνατό και έναντι ποσού το οποίο δεν θα είναι μεγαλύτερο από αυτό που καταβάλλουν οι υπήκοοι του ιδίου κράτους μέλους για τα δελτία ταυτότητας.

Η κάρτα θα πρέπει να έχει ισχύ αορίστου χρόνου και δεν χρειάζεται να ανανεώνεται. Για την έκδοσή της, πρέπει να προσκομίσεις απόδειξη ότι ζεις στη χώρα αυτή επί 5 χρόνια, π.χ. έγκυρο πιστοποιητικό εγγραφής που εκδόθηκε μόλις έφτασε, ή απόδειξη ότι έχεις πάψει να εργάζεσαι και πληροίς τους όρους για αναγνώριση του δικαιώματος μόνιμης διαμονής νωρίτερα.

4.2. Μετάβαση φοιτητή σε άλλο κράτος μέλος για σπουδές με την οικογένειά του

Διαμονή στο εξωτερικό μέχρι 3 μήνες

Ως υπήκοοι της ΕΕ, οι γονείς σου, άλλοι συγγενείς και ο/η μη δηλωμένος/-η σύντροφός σου έχουν το δικαίωμα να μείνουν μαζί σου σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ επί 3 μήνες το πολύ υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και για εσένα.

Σε περίπτωση που οι γονείς, άλλοι συγγενείς ή ο/η μη δηλωμένος/-η σύντροφός σου προέρχονται από τρίτες χώρες, μπορούν να ζήσουν μαζί σου σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ. Εάν η διαμονή τους διαρκέσει έως και 3 μήνες, χρειάζονται μόνον ισχύον διαβατήριο και, μερικές φορές, ανάλογα με τη χώρα από την οποία προέρχονται, θεώρηση διαβατηρίου (βίζα).

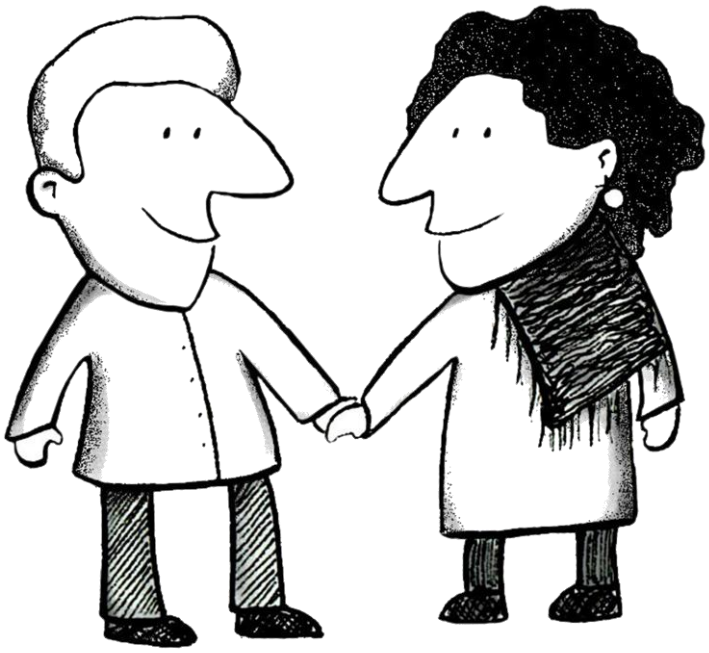
Εγγραφή

Στην περίπτωση που οι γονείς, άλλοι συγγενείς ή ο/η μη δηλωμένος/-η σύντροφός σου προέρχονται από τρίτες χώρες, ορισμένες χώρες της ΕΕ απαιτούν από αυτούς να δηλώσουν την παρουσία τους εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από την άφιξή τους και αν δεν συμμορφωθούν μπορεί να τους επιβληθούν κυρώσεις, όπως πρόστιμο.

Διαμονή στο εξωτερικό για περισσότερους από 3 μήνες

Οι γονείς σου, άλλοι συγγενείς και ο/η μη δηλωμένος σύντροφός σου που είναι υπήκοοι της ΕΕ μπορούν να ζήσουν μαζί σου στο νέο κράτος μέλος της ΕΕ υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για όλους τους υπηκόους της ΕΕ. Εάν οι γονείς σου, άλλοι συγγενείς και μη δηλωμένοι σύντροφοι δεν είναι εργαζόμενοι, συνταξιούχοι ή σπουδαστές (π.χ. εσύ σπουδάζεις και ο/η σύντροφός σου μένει στο σπίτι), μπορούν επίσης να μείνουν μαζί σου στο νέο κράτος μέλος ως μέλη της οικογένειάς σου. Ακόμη, οι γονείς και άλλοι συγγενείς μπορούν να μείνουν αν είναι σοβαρά άρρωστοι και χρειάζονται την προσωπική σου φροντίδα, ή εξαρτώνται οικονομικά από εσένα.

Ο μη δηλωμένος σύντροφος μπορεί να μείνει αν διατηρεί μακροχρόνια σχέση μαζί σου. Οι αρχές του νέου κράτους μέλους θα αποφασίσουν για κάθε περίπτωση χωριστά, αφού εξετάσουν την προσωπική κατάστασή σου και τους εθνικούς όρους. Η νομοθεσία της ΕΕ εγγυάται στον/στη μη δηλωμένο/-η σύντροφό σου ή τους εξαρτώμενους συγγενείς σου ότι:

- η αίτησή τους για διαμονή μαζί σου στο νέο κράτος μέλος θα εξεταστούν από τις αρχές του ιδίου κράτους μέλους
- θα λάβουν γραπτή απόφαση το ταχύτερο δυνατό
- μπορούν να ασκήσουν προσφυγή κατά της απόφασης αν η αίτησή τους απορριφθεί
- η απόφαση απόρριψης θα τους κοινοποιηθεί και θα αναφέρει τους λόγους της απόρριψης και τις επιπτώσεις
- η απόφαση απόρριψης θα ορίζει πώς οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ασκήσουν προσφυγή κατά της απόφασης, καθώς και το χρονικό διάστημα εντός του οποίου μπορεί να ασκηθεί η προσφυγή αυτή.

Ως φοιτητής, θα πρέπει να αποδείξεις ότι διαθέτεις (για τους γονείς, άλλους συγγενείς ή τον/τη μη δηλωμένο/-η σύντροφό σου) επαρκές εισόδημα που σου επιτρέπει να ζεις χωρίς εισοδηματική ενίσχυση και πλήρη υγειονομική ασφάλιση στο νέο κράτος μέλος

Στην περίπτωση που οι γονείς, άλλοι συγγενείς ή ο/η μη δηλωμένος/-η σύντροφός σου προέρχονται από τρίτες χώρες, οι αρχές του κράτους μέλους της ΕΕ στην οποία σπουδάζεις, θα εξετάσουν κατά πόσον αυτοί μπορούν να λάβουν έγκριση διαμονής σε αυτό το κράτος μέλος ως μέλη οικογένειας υπηκόου της ΕΕ που σπουδάζει εκεί. Η εξέταση θα γίνει με βάση τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις και για κάθε περίπτωση χωριστά. Οι αρχές θα εξετάσουν κατά πόσον οι συγγενείς, ο/η σύντροφός σου μπορούν να μείνουν στο νέο κράτος μέλος για διάστημα μεγαλύτερο των 3 μηνών υπό τον όρο ότι:

- είσαι εγγεγραμμένος ως φοιτητής σε εγκεκριμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα
- διαθέτεις επαρκές εισόδημα (από οποιαδήποτε πηγή) που επιτρέπει σε όλη την οικογένειά σου να ζει χωρίς να χρειάζεται εισοδηματική ενίσχυση
- διαθέτεις πλήρη υγειονομική ασφάλιση στο νέο κράτος μέλος για όλη την οικογένεια.

Εγγραφή

Οι γονείς, οι άλλοι συγγενείς και ο/η μη δηλωμένος/-η σύντροφός σου εφόσον έχουν την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, πρέπει να ζητήσουν την έκδοση ενός πιστοποιητικού εγγραφής από τις αρχές (συνήθως το δημαρχείο ή το τοπικό αστυνομικό τμήμα) εντός 3 μηνών από την άφιξή τους.

Αν ζουν μαζί σου ως μέλη της οικογένειάς σου, πρέπει να προσκομίσουν τα παρακάτω έγγραφα προκειμένου να αποκτήσουν πιστοποιητικό εγγραφής:

- ισχύον εθνικό δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο,
- το δικό σου πιστοποιητικό εγγραφής ή οποιοδήποτε άλλο αποδεικτικό διαμονής σου στο εν λόγω κράτος μέλος,
- απόδειξη της οικογενειακής σας σχέσης,
- απόδειξη ότι εξαρτώνται από εσένα ή ότι υπάρχουν σοβαροί λόγοι υγείας που σου επιβάλλουν να αναλάβεις τη φροντίδα τους,
- απόδειξη ότι διαθέτεις επαρκές εισόδημα και πλήρη υγειονομική ασφάλιση γι' αυτούς στο κράτος μέλος αυτό,
- για τους μη δηλωμένους συντρόφους, απόδειξη της μακροχρόνιας σχέσης. Δεν μπορεί να τους ζητηθεί η προσκόμιση άλλων εγγράφων.

Οι αρχές πρέπει να λάβουν απόφαση σχετικά με την αίτηση το συντομότερο δυνατό. Εάν η αίτησή τους απορριφθεί, οι γονείς, οι άλλοι συγγενείς ή ο μη δηλωμένος σύντροφός σου έχουν δικαίωμα να ασκήσουν προσφυγή.

Αν η αίτησή τους γίνει αποδεκτή, θα πρέπει να εκδοθεί πιστοποιητικό εγγραφής για τους γονείς, τους άλλους συγγενείς ή τον/τη μη δηλωμένο/-η σύντροφό σου, το οποίο θα πρέπει να αναφέρει το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνσή τους, καθώς και την ημερομηνία εγγραφής.

Το πιστοποιητικό πρέπει να εκδοθεί δωρεάν και πρέπει να έχει αόριστη διάρκεια ισχύος (να μη χρειάζεται να ανανεώνεται), ίσως όμως να απαιτείται η δήλωση κάθε αλλαγής διεύθυνσης στις τοπικές αρχές. Εάν οι γονείς, οι άλλοι συγγενείς ή ο/η δηλωμένος/-η σύντροφός σου δεν εγγραφούν, ορισμένες χώρες της ΕΕ ενδέχεται να τους επιβάλουν πρόστιμο.

Μόνιμη διαμονή

Είτε ως υπήκοοι της ΕΕ είτε ως πολίτες τρίτων χωρών, οι γονείς, οι άλλοι συγγενείς ή ο/η μη δηλωμένος/-η σύντροφός σου μπορούν να αποκτήσουν αυτόματα το δικαίωμα μόνιμης διαμονής αν έχουν ζήσει νόμιμα στο άλλο κράτος μέλος της ΕΕ για 5 χρόνια χωρίς διακοπή, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και για εσένα.

Μπορούν δηλαδή να μείνουν εκεί για όσο διάστημα επιθυμούν, ακόμη και αν δεν εργάζονται ή αν χρειάζονται εισοδηματική ενίσχυση. Στο πλαίσιο αυτό, μπορούν να υποβάλουν αίτηση για κάρτα μόνιμης διαμονής που θα πιστοποιεί το δικαίωμά τους να διαμένουν μόνιμα στο κράτος μέλος του οποίου είναι κάτοικοι, χωρίς προϋποθέσεις. Επιπλέον, πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα , οφέλη και υποχρεώσεις με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους, δηλαδή θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως υπήκοοι του κράτους μέλους, ιδίως όσον αφορά την εργασία, τις αμοιβές, τα μέσα που διευκολύνουν την πρόσβαση στην εργασία, την εγγραφή σε σχολείο, κ.λπ.

Ορισμένες χώρες της ΕΕ μπορεί να αποφασίσουν να μην χορηγήσουν σε φοιτητές και τις οικογένειές τους υποτροφία για την κάλυψη των εξόδων διαβίωσης προτού λάβουν το καθεστώς μόνιμης διαμονής.

Απέλαση

Οι γονείς, οι άλλοι συγγενείς ή ο/η δηλωμένος/-η σύντροφός σου μπορούν να ζουν μαζί σου στο άλλο κράτος μέλος για το διάστημα που πληρούν τους όρους διαμονής. Αν πάψουν να πληρούν αυτούς τους όρους, οι εθνικές αρχές μπορούν να τους ζητήσουν να εγκαταλείψουν τη χώρα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το νέο κράτος μέλος μπορεί να

αποφασίσει να τους απελάσει για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας, αλλά μόνον αν μπορεί να αποδειχθεί ότι αυτοί αποτελούν πολύ σοβαρή απειλή. Και στις δύο περιπτώσεις, η απόφαση απέλασης πρέπει να τους επιδοθεί εγγράφως. Πρέπει να αναφέρει όλους τους λόγους στους οποίους βασίζεται και να ορίζει πώς και μέχρι πότε οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ασκήσουν προσφυγή για ακύρωσή της.

4.3. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης και διαμονής

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνέβαλε αποφασιστικά στην διασφάλιση των δικαιωμάτων των πολιτών της Ένωσης μέσω της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ που ψήφισε από κοινού με το Συμβούλιο. Η Οδηγία αυτή αποσκοπεί στη ρύθμιση:

- των όρων άσκησης του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής σου και των μελών της οικογενείας σου
- του δικαιώματος μόνιμης διαμονής σου
- των περιορισμών που μπορούν να τεθούν στα προαναφερθέντα δικαιώματα για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας.

Η αρχική πρόταση Οδηγίας της Επιτροπής στόχευε στην εναρμόνιση του νομικού καθεστώτος για όλους τους πολίτες της Ένωσης που κινούνταν ή διέμεναν ελεύθερα στα κράτη μέλη, ανεξαρτήτως του αν αυτοί ασκούσαν οικονομική δραστηριότητα ή όχι, προκειμένου να απολαμβάνουν τους ίδιους όρους μετακίνησης και εγκατάστασης με τους υπηκόους του κράτους μέλους αυτού.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τροποποίησε σημαντικά την πρόταση της Επιτροπής προτείνοντας τροπολογίες που τελικά έγιναν δεκτές από το Συμβούλιο:

- για τη διευκόλυνση της εισόδου και διαμονής των μελών της οικογενείας σου, ειδικότερα όταν υπάρχουν σημαντικοί λόγοι υγείας,
- για την έννοια της οικογένειας, και συγκεκριμένα του συντρόφου με τον οποίο θα πρέπει να έχεις σχέση καταχωρημένης συμβίωσης ως ισοδύναμη προς το γάμο με βάση και την ισχύουσα νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής,
- για την εξαίρεση από την υποχρέωση θεωρήσεων εισόδου των μελών της οικογένειάς σου τα οποία δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους της Ένωσης,
- για την εγγραφή των μελών της οικογένειας από τις τοπικές αρχές χωρίς να θίγεται το δικαίωμά διαμονής τους,
- για την εγκυρότητα της άδειας διαμονής τους, η οποία δε θα πρέπει να επηρεάζεται από την προσωρινή απουσία τους (π.χ για λόγους εγκυμοσύνης ή τοκετού) μεγίστης διάρκειας 12 μηνών, ενώ τα διαλλείματα στην άδεια διαμονής

για να επηρεάσουν τη διάρκεια της κάρτας διαμονής θα πρέπει να υπερβαίνουν τα 2 χρόνια κάθε φορά,

- για τον τερματισμό των καταχωρημένων εταιρικών σχέσεων, λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη ορισμένες δύσκολες καταστάσεις που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν τη διατήρηση των δικαιωμάτων διαμονής μετά το διαζύγιο, την ακύρωση του γάμου ή η λήξη της εταιρικής σχέσης σου,
- για την κατάργηση της αρχής του αποκλεισμού από το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας ανενεργών ατόμων πριν από την απόκτηση του δικαιώματος μόνιμης διαμονής,
- για την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης απέλασης, εν αναμονή της απόφασης δικαστή (με εξαιρέσεις για τις περιπτώσεις που η απέλαση γίνεται μετά από δικαστική απόφαση ή για σοβαρούς λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας).

4.4. Μπορείς να ψηφίσεις στις ευρωεκλογές και τις δημοτικές εκλογές;

4.4.1 Ευρωεκλογές στον τόπο κατοικίας σου

Οι προϋποθέσεις άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε χώρα της ΕΕ στην οποία κατοικούν και της οποίας δεν είναι υπήκοοι, ρυθμίζονται από την Οδηγία 93/109/ΕΚ.

Ως πολίτης της ΕΕ έχεις το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος κατοικίας σου αρκεί να συγκεντρώνεις τις προϋποθέσεις αυτού του κράτους μέλους σχετικά με το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι που ισχύουν για τους ημεδαπούς (αρχή της ισότητας μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών εκλογέων).

Μπορείς να ασκήσεις το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι είτε στο κράτος μέλος κατοικίας σου είτε στη χώρα καταγωγής σου, αλλά δεν μπορείς να ψηφίσεις περισσότερο από μία φορά ούτε και να είσαι υποψήφιος σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη της ΕΕ. Δεν μπορείς να εγγραφείς στους εκλογικούς καταλόγους του κράτους μέλους κατοικίας σου αν, προηγουμένως, δεν έχεις εκδηλώσει σχετική βούληση. Εάν επιλέξεις να ασκήσεις το δικαίωμα του εκλέγειν στο κράτος μέλος κατοικίας σου παραιτείσαι από την άσκησή του στη χώρα καταγωγής σου. Εάν στο κράτος μέλος κατοικίας σου η ψηφοφορία είναι υποχρεωτική, σε δεσμεύει η υποχρέωση αυτή.

Για την εγγραφή σου στους εκλογικούς καταλόγους, πρέπει να προσκομίσεις τα ίδια δικαιολογητικά με τους ημεδαπούς εκλογείς. Επιπλέον, υποχρεούσαι να υποβάλεις πρόσθετες πληροφορίες με υπεύθυνη δήλωσή σου**:**

- ιθαγένεια και διεύθυνση διαμονής σου
- οτι δεν είσαι συγχρόνως υποψήφιος για τις εκλογές του Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε άλλο κράτος
- τον εκλογικό κατάλογο στον οποίον ήσουν τελευταία εγγεγραμμένος

Για να είσαι εκλόγιμος δεν πρέπει να έχεις κηρυχθεί έκπτωτος του δικαιώματος του εκλέγεσθαι σύμφωνα με την νομοθεσία του κράτους κατοικίας η καταγωγής σου. Σε περίπτωση άρνησης εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους ή απόρριψης της υποψηφιότητάς σου, δικαιούσαι να ασκήσεις τα ένδικα βοηθήματα που επιφυλάσσει, σε αντίστοιχες περιπτώσεις, η νομοθεσία του κράτους μέλους κατοικίας σου.

4.4.2. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο δικαίωμα να εκλέξεις και να εκλεγείς στις ευρωεκλογές του τόπου κατοικίας σου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μεριμνά για τη βελτίωση της νομοθεσίας όσον αφορά το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για:

- το επίπεδο ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με τις εκλογές, τα δικαιώματα τους και την δυνατότητα συμμετοχής τους
- το επίπεδο ενημέρωσης και τη συμμετοχή Ευρωπαίων πολιτών της ΕΕ στα κράτη μέλη κατοικίας τους και τα μέτρα των κρατών μελών της ΕΕ για την ενθάρρυνση αυτής της συμμετοχής και

Ειδικά για τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2014, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε ψήφισμα για τη βελτίωση της διεξαγωγής τους. Στο εν λόγω ψήφισμα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μεταξύ άλλων:

- ζήτησε από τις ευρωπαϊκές πολιτικές ομάδες να ορίσουν τους υποψηφίους τους για την προεδρία της Επιτροπής της ΕΕ εγκαίρως πριν από τις εκλογές ώστε να είναι σε θέση να διοργανώσουν μια σημαντική ευρωπαϊκής εμβέλειας προεκλογική εκστρατεία,
- ζήτησε από τα εθνικά πολιτικά κόμματα να ενημερώσουν τους πολίτες, πριν και κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας, σχετικά με την πολιτική συγγένειά τους με ευρωπαϊκές πολιτικές ομάδες, καθώς και με την υποστήριξή τους προς τον υποψήφιό τους για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής και το πολιτικό του/της πρόγραμμα,
- προέτρεψε τα κράτη μέλη να επιτρέψουν στις ευρωπαϊκές πολιτικές ομάδες να προβαίνουν σε πολιτικές προεκλογικές εκπομπές,
- ενθάρρυνε τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα να διοργανώσουν πολλές δημόσιες συζητήσεις μεταξύ των ορισθέντων υποψηφίων για την προεδρία της Επιτροπής,

- ζήτησε από τα κράτη μέλη να προβούν σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες ώστε να εφαρμοστούν με αποτελεσματικό τρόπο τα συμφωνηθέντα μέτρα για τη συνδρομή όσων πολιτών επιθυμούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι σε κράτος διαφορετικό από το κράτος καταγωγής τους και να διοργανώσουν ενημερωτική εκστρατεία προκειμένου να ενθαρρύνουν οι πολίτες να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία με στόχο να περιοριστεί η αποχή,
- ενθάρρυνε τα εθνικά πολιτικά κόμματα να συμπεριλάβουν στους καταλόγους τους υποψήφιους πολίτες της ΕΕ που διαμένουν σε κράτος μέλος άλλο από το δικό τους.

Κατά την τροποποίηση της Οδηγίας 93/109/ΕΚ σχετικά με τους κανόνες για την διπλή ψήφο και την διπλή υποψηφιότητα για τους πολίτες της ΕΕ που συμμετέχουν στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και που κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρότεινε, χωρίς να μπορεί να επιβάλει την άποψή του γιατί δεν είχε δικαίωμα να συναποφασίσει:

- την κατάργηση της ισχύουσας απαγόρευσης της διπλής υποψηφιότητας σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη, υπό την προϋπόθεση ότι η νομοθεσία του κράτους μέλους κατοικίας επιτρέπει πολλαπλές υποψηφιότητες.
- η χώρα διαμονής να μην υποχρεούται αυτομάτως να σε εμποδίζει να ψηφίσεις, αν έχεις στερηθεί των εκλογικών σου δικαιωμάτων σε άλλο κράτος μέλος.

Οι ευρωβουλευτές θεώρησαν ότι και στις δύο περιπτώσεις, θα πρέπει τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη να αποφασίζουν, κατά περίπτωση, έτσι ώστε να αποφεύγονται οι διακρίσεις.

Το Συμβούλιο με τη σειρά του προχώρησε σε νέα διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επιδιώκοντας να τροποποιήσει την Οδηγία ως εξής:

- σε περίπτωση στέρησης του δικαιώματος υποψηφιότητάς σου στις ευρωεκλογές είτε βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους της κατοικίας σου είτε βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους προέλευσής σου, να αποκλείεσαι από την άσκηση του δικαιώματος αυτού στη χώρα κατοικίας σου
- να επιβάλλεται η υποχρέωση γνωστοποίησης εκ μέρους του κράτους μέλους προέλευσής σου ότι δεν έχεις απολέσει το δικαίωμα εκλέγεσθαι εκεί, εντός 5 ημερών από την παραλαβή της επίσημης δήλωσής σου περί μη στέρησης του δικαιώματος σου για να θέσεις υποψηφιότητα στις ευρωεκλογές στη χώρα προέλευσής σου. Αν οι πληροφορίες διαψεύδουν το περιεχόμενο της δήλωσής σου, το κράτος μέλος κατοικίας λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο για να σε εμποδίσει να ασκήσεις το δικαίωμα του εκλέγεσθαι
- για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ των κρατών για τον παραπάνω σκοπό, τα κράτη μέλη ορίζουν ένα σημείο επαφής για τη λήψη και τη διαβίβαση των πληροφοριών αναφορικά με τους υποψηφίους.

Εν τέλει, δεδομένου ότι το Συμβούλιο ήταν αυτό που θα λάμβανε την τελική απόφαση, καθώς ήταν υποχρεωμένο να έρθει μόνο σε διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κι όχι να συναποφασίσει με αυτό, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε όλες τις τροπολογίες του Συμβουλίου.

4.4.3. Δημοτικές εκλογές στον τόπο κατοικίας σου

Ως ευρωπαίος υπήκοος που ζεις σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, έχεις το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές εκλογές στο συγκεκριμένο κράτος. Οι δημοτικές και κοινοτικές εκλογές είναι εκλογές με καθολική και άμεση ψηφοφορία για την ανάδειξη των τοπικών αρχόντων, ανάλογα με τη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους, δηλαδή του περιφερειακού ή δημοτικού συμβουλίου τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι λεπτομέρειες για την άσκηση του δικαιώματος ρυθμίζονται από την Οδηγία 94/80/ΕΚ.

Πώς μπορείς να εγγραφείς στους εκλογικούς καταλόγους; Αν επιθυμείς να ψηφίσεις στις δημοτικές εκλογές στο κράτος μέλος όπου ζεις, πρέπει να δηλώσεις αυτή την πρόθεσή σου και να εγγραφείς στους εκλογικούς καταλόγους του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Ωστόσο, η εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους για τις δημοτικές εκλογές, γίνεται αυτόματα στις ακόλουθες χώρες: Αυστρία (εκτός Burgenland), Γερμανία, Δανία, Εσθονία, Κάτω Χώρες, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Ρουμανία, Σλοβακία Σλοβενία, Σουηδία και Φινλανδία. Μόλις δηλαδή εγγραφείς ως κάτοικος στις χώρες αυτές, αυτόματα συμπεριλαμβάνεσαι στους καταλόγους για τις δημοτικές εκλογές. Στις χώρες όπου η ψήφος είναι υποχρεωτική, θα συμπεριληφθείς στους εκλογικούς καταλόγους μόνο αν το ζητήσεις.

Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για να μπορείς να ψηφίσεις; Ως ευρωπαίος υπήκοος, ψηφίζεις υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους υπηκόους του κράτους μέλους όπου ζεις. Αν απαιτείται από τους υπηκόους να έχουν ζήσει στο εν λόγω κράτος μέρος ή στον δήμο για συγκεκριμένο διάστημα ώστε να δικαιούνται να ψηφίσουν, το ίδιο θα ισχύει και για εσένα. Ειδικοί κανόνες μπορεί να ισχύουν σε κράτη μέλη της ΕΕ όπου οι μη υπήκοοι αριθμούν πάνω από το 20% του συνολικού εκλογικού σώματος· σε τέτοιες περιπτώσεις, το κράτος μέλος εγκατάστασης μπορεί να σου ζητήσει συμπληρωματική περίοδο διαμονής στο κράτος αυτό για να μπορείς να συμμετέχεις στις δημοτικές του εκλογές. Μέχρι σήμερα, η μοναδική χώρα που το απαιτεί είναι το Λουξεμβούργο.

Πότε είναι η ψήφος υποχρεωτική; Αν η ψήφος στις δημοτικές εκλογές είναι υποχρεωτική στο κράτος μέλος εγκατάστασής σου και, μετά την εγγραφή σου, έχεις συμπεριληφθεί στους εκλογικούς καταλόγους του κράτους μέλους, πρέπει υποχρεωτικά να ψηφίσεις – όπως ακριβώς και οι υπήκοοι του συγκεκριμένου κράτους. Η ψήφος είναι υποχρεωτική στις ακόλουθες χώρες της ΕΕ: Βέλγιο, Ελλάδα, Κύπρος, και Λουξεμβούργο.

Πότε έχεις δικαίωμα να εκλεγείς; Για να θέσεις υποψηφιότητα σε δημοτικές εκλογές στο κράτος μέλος εγκατάστασής σου, μπορεί να σου ζητηθεί να υποβάλεις δήλωση ότι δεν έχεις στερηθεί το δικαίωμα του εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος της καταγωγής σου

ιδίως λόγω καταδίκης που έχει εκδοθεί σε βάρος σου για συγκεκριμένες παραβάσεις. Ίσως χρειαστεί να στηρίξεις τη δήλωση αυτή με βεβαίωση που θα εκδοθεί στη χώρα σου.

Στα ακόλουθα κράτη μέλη, επιτρέπεται η εκλογή σου σε θέση δημοτικού συμβούλου αλλά όχι σε αυτή του δημάρχου, καθώς μόνον υπήκοοι του κράτους μέλους μπορούν να κατέχουν το αξίωμα του δημάρχου: Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία, Κύπρος, Λιθουανία, Πολωνία, Ρουμανία και Σλοβενία. Σε ορισμένες άλλες χώρες, τα αξιώματα του αντιδημάρχου και των μελών εκτελεστικών οργάνων των τοπικών αρχών προορίζονται επίσης μόνο για υπηκόους του κράτους μέλους.

Ποιες είναι οι προϋποθέσεις υποψηφιότητάς σου; Ως ευρωπαίος υπήκοος, μπορείς να είσαι υποψήφιος υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους υπηκόους του κράτους μέλους εγκατάστασής σου. Αν απαιτείται από τους υπηκόους να έχουν ζήσει στην εν λόγω χώρα ή στον δήμο για συγκεκριμένο διάστημα ώστε να δικαιούνται να είναι υποψήφιοι, το ίδιο θα ισχύει και για εσένα. Ειδικοί κανόνες μπορεί να ισχύουν στα κράτη μέλη της ΕΕ, σήμερα μόνο το Λουξεμβούργο, όπου οι μη υπήκοοι αριθμούν πάνω από το 20% του συνολικού εκλογικού σώματος. Τότε, η χώρα εγκατάστασης μπορεί να σου ζητήσει συμπληρωματική περίοδο διαμονής στη χώρα, για να μπορείς να είσαι υποψήφιος στις δημοτικές εκλογές.

4.4.4 Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές (Οδηγία 94/80/ΕΚ)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των διατάξεων της οδηγίας 94/80 περί λεπτομερών κανόνων άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές από τους πολίτες της Ενωσης που κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι.

Η αρχική πρόταση της Επιτροπής προέβλεπε ότι ως πολίτης της Ένωσης, προκειμένου να έχεις το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι σε κράτος μέλος του οποίου δεν είσαι υπήκοος, θα πρέπει απλώς να πληρείς τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές που επιβάλλονται από το κράτος μέλος υποδοχής στους υπηκόους του. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τροποποίησε την πρόταση της Επιτροπής όσον αφορά:

- την αποσαφήνιση και ενίσχυσή της (ενίσχυση των εγγυήσεων και παροχή καλύτερης ενημέρωσης σε σένα),
- την αναγνώριση του δικαιώματός σου να επιλέξεις εάν θα συμμετάσχεις στις δημοτικές εκλογές ή όχι,
- την εγγραφή σου στους εκλογικούς καταλόγους και την υποχρεωτική ψηφοφορία στα κράτη που τις εφαρμόζουν, που θα πρέπει να σε αφορούν μόνο αν έχεις

"γνωστοποιήσει με οποιοδήποτε νομικά αποδεκτό μέσο, την επιθυμία σου να συμμετάσχεις στις δημοτικές εκλογές".

- την πρόβλεψη εξαιρέσεων για τα κράτη μέλη των οποίων ο πληθυσμός αποτελείται κατά ένα ποσοστό μεγαλύτερο από 20% από μη υπηκόους. Στην περίπτωση δηλαδή που κατοικείς σε ένα κράτος του οποίου ο πληθυσμός αποτελείται από 20% από μη υπηκόους (λ.χ στο Λουξεμβούργο), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποδέχθηκε την ιδέα της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να διαμένεις σε αυτό κατά ένα διάστημα που ισοδυναμεί με δύο θητείες, προκειμένου να ασκήσεις το δικαίωμα του εκλέγεσθαι. Ωστόσο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απέρριψε την απαίτηση να διαμένεις εκεί, κατά ένα διάστημα ισοδύναμο με μία θητεία, προκειμένου να ασκήσεις το δικαιώμα του εκλέγειν, διάταξη την είχε αρχικά υποστηρίξει η Επιτροπή στην πρότασή της.
- τη δυνατότητα αποκλεισμού σου από εκλογή σε ηγετική θέση ενός εκτελεστικού οργάνου μιας τοπικής αρχής. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προσπάθησε να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής του, υποστηρίζοντας ότι θα πρέπει να αφορά μόνο τις θέσεις του επικεφαλή (δημάρχου) και του αναπληρωτή διευθυντή/προϊσταμένου (αντιδημάρχου) κι όχι και τα μέλη του εκτελεστικού οργάνου της τοπικής αρχής, όπως αρχικά πρότεινε η Επιτροπή.
- την άρση των διοικητικών όρων που θα μπορούσε να σου επιβάλει οποιοδήποτε κράτος μέλος στην άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι. Συγκεκριμένα το Κοινοβούλιο τάχθηκε υπέρ της προσκόμισης μιας υπεύθυνης δήλωσης αντί της βεβαίωσης εκλογιμότητας από τις διοικητικές αρχές.

Αν και το Συμβούλιο ήταν υποχρεωμένο να έρθει μόνο σε διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κι όχι να αποφασίσει από κοινού με αυτό, ενέκρινε ορισμένες από τιστροπολογίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ειδικότερα σχετικά με την αναγνώριση του δικαίωματός σου να επιλέξεις εάν θα συμμετάσχεις στις δημοτικές εκλογές ή όχι.

Μαραγκίδου Σοφία

5. ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

5.1. Δικαιώματα επιβάτη σε αεροπορικές πτήσεις και ταξίδια με πλοία

5.1.1. Δικαιώματα επιβατών σε αεροπορικές πτήσεις

Ως Ευρωπαίος πολίτης έχεις ένα σύνολο δικαιωμάτων αναφορικά με τις αεροπορικές πτήσεις. Τον Φεβρουάριο του 2014, εγκρίθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο νέος Κανονισμός ο οποίος καθιστά περισσότερο σαφείς τις διαδικασίες και τα δικαιώματα των επιβατών. Το βασικότερο από αυτά είναι η απαγόρευση να χρεώνεσαι με επιπλέον ποσό λόγω της εθνικότητάς σου ή του τόπου έκδοσης του εισιτηρίου.

Σε περιπτώσεις καθυστερήσεων, ακυρώσεων και υπεράριθμων κρατήσεων (εφόσον αναχωρείς από αεροδρόμιο που βρίσκεται στην ΕΕ ή φθάνεις στην ΕΕ με αερομεταφορέα κράτους μέλους της ΕΕ ή της Ισλανδίας, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας) δικαιούσαι να:

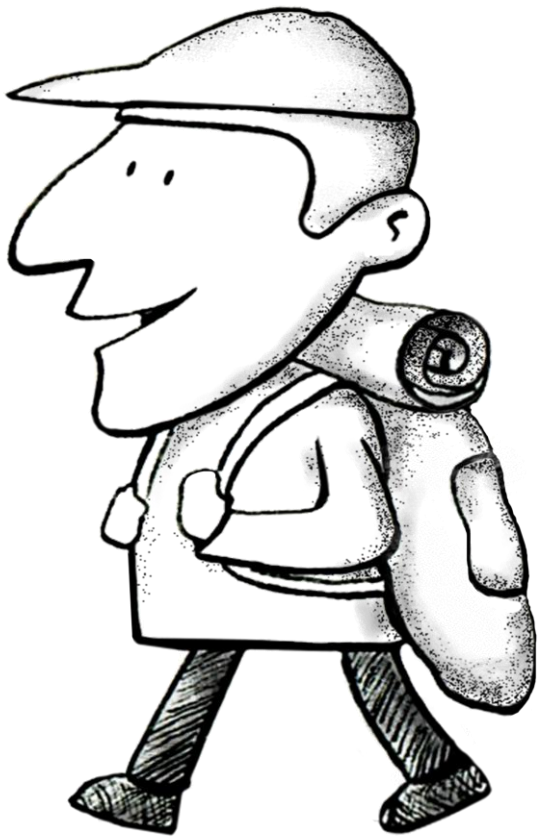
- προωθηθείς στον τελικό προορισμό σου υπό παρεμφερείς συνθήκες
- σου επιστραφεί το αντίτιμο του εισιτηρίου σου και αν χρειαστεί, να επιστρέψεις χωρίς καμία επιβάρυνση στον αρχικό τόπο αναχώρησής σου

Σε περιπτώσεις μεγάλης καθυστέρησης, δηλαδή αν η πτήση σου καθυστερήσει 5 ή περισσότερες ώρες, δικαιούσαι:

- αποζημίωση ή επιστροφή χρημάτων (αν αποδεχθείς όμως την τελευταία, ο αερομεταφορέας δεν είναι υποχρεωμένος να φροντίσει για τη συνέχιση του ταξιδιού σου ή να σου παράσχει περαιτέρω βοήθεια)

Ο αερομεταφορέας υποχρεούται να σε ενημερώσει για τα δικαιώματά σου και για τον λόγο της άρνησης επιβίβασης, ακύρωσης ή μεγάλης καθυστέρησης (πάνω από 2 ώρες, ή 4 ώρες αν η απόσταση της πτήσης είναι μεγαλύτερη από 3.500 χλμ.). Μπορεί να δικαιούσαι επίσης:

- δωρεάν αναψυκτικά, γεύματα, δυνατότητα επικοινωνίας (όπως δωρεάν τηλεφωνικές κλήσεις) και, αν χρειαστεί, παροχή καταλύματος, ανάλογα με την απόσταση της πτήσης και τη διάρκεια της καθυστέρησης

Σε περιπτώσεις απαγόρευσης επιβίβασης, ακύρωσης ή καθυστέρησης πάνω από 3 ώρες, δικαιούσαι:

- χρηματική αποζημίωση, ύψους 250-600 € ανάλογα με την απόσταση της πτήσης

Για πτήσεις εντός της ΕΕ

- έως 1.500 χλμ: 250 €
- πάνω από 1.500 χλμ: 400 €

Για πτήσεις μεταξύ αεροδρομίου της ΕΕ και αεροδρομίου εκτός ΕΕ

- έως 1.500 χλμ: 250 €
- 1.500 - 3.500 χλμ: 400 €
- πάνω από 3.500 χλμ: 600 €

Αν ο αερομεταφορέας σου προσφέρει εναλλακτική πτήση με παρεμφερή ώρα άφιξης, η αποζημίωση μπορεί να μειωθεί κατά 50%.

Δεν δικαιούσαι αποζημίωση, σε περιπτώσεις όπου:

- η ακύρωση οφειλόταν σε έκτακτες συνθήκες π.χ. σε κακές καιρικές συνθήκες, ή
- είχες ενημερωθεί για την ακύρωση 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία πτήσης, ή
- σου προσφέρθηκε εναλλακτική πτήση για την ίδια διαδρομή και με παρεμφερή ώρα άφιξης

Συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις ακύρωσης λόγω έκτακτων συνθηκών που δεν δικαιούσαι αποζημίωση, ο αερομεταφορέας μπορεί, παρόλα αυτά να σου προσφέρει τη δυνατότητα να:

- σου επιστραφεί το αντίτιμο του εισιτηρίου (ολόκληρο ή μόνο του μέρους που δεν χρησιμοποίησες)
- μεταφερθείς στον τελικό προορισμό σου με άλλη πτήση το συντομότερο δυνατό
- κάνεις εκ νέου κράτηση για μεταγενέστερη ημερομηνία της επιλογής σου (εφόσον υπάρχουν θέσεις)

Ακόμη όμως και σε έκτακτες συνθήκες, οι αερομεταφορείς υποχρεούνται να σου παρέχουν βοήθεια, αν χρειάζεται, όση ώρα περιμένεις για να επιβιβασθείς σε άλλη πτήση.

Σε περιπτώσεις φθοράς ή απώλειας αποσκευών δικαιούσαι:

- αποζημίωση από τον αερομεταφορέα μέχρι και 1.220 €

Εξαίρεση: δεν ισχύει αν η φθορά οφείλεται σε ελάττωμα της ίδιας της αποσκευής. Για τις χειραποσκευές (περιλαμβανομένων των προσωπικών αντικειμένων), ο αερομεταφορέας ευθύνεται μόνον αν ήταν υπαίτιος της ζημίας που προκλήθηκε. Μην ξεχάσεις να υποβάλεις σχετική δήλωση εντός 7 ημερών από την παραλαβή των αποσκευών σου (ή 21 ημερών σε περίπτωση καθυστερημένης παραλαβής). Αν επιθυμείς να προβείς σε περαιτέρω νομικές ενέργειες, θα πρέπει να το κάνεις εντός 2 ετών από την ημερομηνία παραλαβής των αποσκευών σου.

Σε περιπτώσεις απώλειας ακριβών αντικειμένων μπορεί να δικαιούσαι - έναντι κάποιου αντιτίμου:

- αποζημίωση μεγαλύτερη από 1.223 €, εφόσον έχεις προηγουμένως υποβάλει ειδική δήλωση στον αερομεταφορέα το αργότερο κατά τον έλεγχο των εισιτηρίων. Ωστόσο, είναι προτιμότερο να κάνεις ιδιωτική ασφάλεια ταξιδιού.

Δεν υπάρχει τυποποιημένο έντυπο για την ειδική δήλωση. Εναπόκειται στις αεροπορικές εταιρείες να αποφασίσουν τη μορφή του εντύπου.

5.1.2. Δικαιώματα επιβατών σε ταξίδια με πλοία

Ως Ευρωπαίος πολίτης, τα δικαιώματά σου επεκτείνονται και στον τομέα των ταξιδιών με πλοία. Όπως και στις περιπτώσεις ταξιδιών με αεροπορικές πτήσεις, το σημαντικότερο είναι η απαγόρευση να χρεώνεσαι με επιπλέον ποσό λόγω της εθνικότητάς σου ή του τόπου έκδοσης του εισιτηρίου.

Σε περιπτώσεις ακύρωσης ή καθυστέρησης, εφόσον αναχωρείς από λιμάνι της ΕΕ με οποιονδήποτε μεταφορέα ή φθάνεις σε λιμάνι της ΕΕ, δικαιούσαι να:

- ενημερωθείς πλήρως και εγκαίρως για το τί συμβαίνει όση ώρα περιμένεις

Σε περίπτωση που το δρομολόγιο ακυρωθεί, ή η αναχώρηση καθυστερήσει για πάνω από 90 λεπτά, έχεις τη δυνατότητα να επιλέξεις:

- είτε επιστροφή του ναύλου και, κατά περίπτωση, δωρεάν επιστροφή στο σημείο όπου ξεκίνησες το ταξίδι σου – για παράδειγμα, αν η καθυστέρηση ή η ακύρωση σε εμποδίζει να εκπληρώσεις τον σκοπό του ταξιδιού σου
- είτε μεταφορά, υπό περεμφερείς συνθήκες, στον τελικό προορισμό σου το ταχύτερο δυνατό και χωρίς επιπλέον επιβάρυνση

Σε περίπτωση καθυστέρησης της αναχώρησης για πάνω από 90 λεπτά, στις περισσότερες περιπτώσεις δικαιούσαι:

- γεύματα και αναψυκτικά (ανάλογα με τον χρόνο αναμονής)
- κατάλυμα (αν χρειαστεί να διανυκτερεύσεις)

Σε περιπτώσεις καθυστέρησης άφιξης στον τελικό προορισμό πάνω από μία ώρα δικαιούσαι:

- αποζημίωση. Η αποζημίωση είναι ίση με το 25% ή το 50% της τιμής του εισιτηρίου, ανάλογα με την καθυστέρηση

Δεν θα λάβεις αποζημίωση αν η καθυστέρηση οφείλεται σε ακραίες καιρικές συνθήκες ή φυσικές καταστροφές.

Σε περιπτώσεις ατυχημάτων στη θάλασσα, φθοράς ή απώλειας αποσκευών, οχημάτων ή άλλων υπαρχόντων σου, δικαιούσαι:

- αποζημίωση από τον μεταφορέα ή τον ασφαλιστικό του φορέα

Σε περιπτώσεις θανάτου, αποζημίωση μπορούν να ζητήσουν τα εξαρτώμενα από εσένα μέλη της οικογένειάς σου.

Σε περιπτώσεις ναυαγίου, ανατροπής, σύγκρουσης, προσάραξης του πλοίου, έκρηξης ή πυρκαγιάς στο πλοίο καθώς και ελαττώματος του πλοίου δικαιούσαι να:

- λάβεις προκαταβολή από τον μεταφορέα για την κάλυψη των άμεσων αναγκών σε περίπτωση τραυματισμού ή θανάτου που οφείλεται στις παραπάνω αιτίες

Σε περιπτώσεις απώλειας ή ζημίας σε ατύχημα στη θάλασσα, δικαιούσαι να:

- αποζημιωθείς, διά της δικαστικής οδού, στο κράτος μέλος της κύριας επιχειρηματικής δραστηριότητας του μεταφορέα ή της μόνιμης κατοικίας του, στο κράτος μέλος αναχώρησης ή προορισμού, στο κράτος μέλος μόνιμης κατοικίας σου εφόσον ο μεταφορέας ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα στο κράτος μέλος αυτό και υπόκειται στη δικαιοδοσία αυτού του κράτους μέλους, καθώς και στο κράτος μέλος στο οποίο συνάφθηκε η ταξιδιωτική σύμβαση, εφόσον ο μεταφορέας ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα στο κράτος μέλος αυτό και υπόκειται στη δικαιοδοσία του

5.2. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην ενίσχυση των επιβατών των αεροπορικών πτήσεων

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατοχύρωσε την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας κατά την αγορά των εισιτηρίων, αποτύπωσε τον ορισμό για την έννοια «ακυρωθείσα πτήση», καθώς και τα ποσά των αποζημιώσεων σε περιπτώσεις μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης. Ετσι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενίσχυσε τα δικαιώματα των επιβατών κατά τις αεροπορικές πτήσεις.

Μαντζάρη Θεοφανώ

6. ΣΠΟΥΔΑΖΟΝΤΑΣ ΣΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ – ΠΡΟΞΕΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

6.1. Τα δικαιώματά σου σε τρίτη χώρα

Είσαι πολίτης της ΕΕ και χρειάζεσαι βοήθεια ενώ βρίσκεσαι εκτός της ΕΕ σε κράτος στο οποίο το κράτος μέλος της ιθαγένειάς σου δεν διαθέτει πρεσβεία ή προξενείο; Η ΕΕ έχει μεριμνήσει για σένα! Οι προϋποθέσεις για να λάβεις την απαιτούμενη βοήθεια από την πρεσβεία/ προξενείο ενός άλλου κράτους μέλους της ΕΕ είναι να:

- είσαι υπήκοος ενός κράτους μέλους της ΕΕ
- βρίσκεσαι σε έκτακτη ανάγκη η σε ανάγκη βοηθείας σε χώρα εκτός ΕΕ, όπου το κράτος μέλος της ιθαγένειάς σου δεν διαθέτει πρεσβεία ή προξενείο

Πιθανές περιπτώσεις στις οποίες θα χρειαστείς βοήθεια και τι μπορεί το προξενείο/πρεσβεία ενός άλλου κράτους μέλους της ΕΕ να κάνει για σένα:

Καταστράφηκε το διαβατήριο σου ή το έχασες και δεν υπάρχει ελληνικό προξενείο ή πρεσβεία στην τρίτη χώρα; Το προξενείο ή η πρεσβεία ενός άλλου κράτους μέλους της ΕΕ μπορεί να εκδώσει ένα επείγον ταξιδιωτικό έγγραφο, το οποίο ισχύει μόνο για μια διαδρομή σε έναν από τους ακόλουθους προορισμούς:

- το κράτος μέλος της ιθαγένειάς σου
- το κράτος μέλος όπου κατοικείς (μόνιμα)
- κατ'εξαίρεση σε άλλο κράτος

Είχες σοβαρό ατύχημα ή ασθένησες σε τρίτη χώρα; Σε αυτήν την περίπτωση η πρεσβεία/προξενείο ενός άλλου κράτους μέλους της ΕΕ εφόσον το κράτος μέλος της ιθαγένειάς σου δεν έχει διπλωματική αντιπροσωπεία στην τρίτη χώρα, μπορεί:

- να ενημερώσει την οικογένεια σου ή τον εργοδότη σου (μέσω του Υπουργείου Εξωτερικών της χώρας σου)
- να σου δώσει πληροφορίες και συμβουλές σχετικά με την ιατρική σου περίθαλψη
- να εξασφαλίσει, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών του κράτους μέλους της ιθαγένειάς σου, την επιστροφή σου για να νοσηλευτείς εκεί

Υπέστης βιαιοπραγία σε τρίτη χώρα όπου η Ελλάδα δεν έχει πρεσβεία ή προξενείο; Σε αυτήν την περίπτωση η πρεσβεία/προξενείο ενός άλλου κράτους μέλους της ΕΕ μπορεί :

- να σε βοηθήσει να εξασφαλίσεις ιατρική βοήθεια και νομικές συμβουλές
- να σε βοηθήσει να καταθέσεις αναφορά για το έγκλημα στις αρμόδιες αρχές
- να σε βοηθήσει για τον τρόπο υποβολής αίτησης αποζημίωσης που ενδεχομένως να προβλέπεται.

Έγινε σύλληψη ή κράτησή σου σε τρίτη χώρα; Σε αυτήν την περίπτωση η πρεσβεία/προξενείο ενός άλλου κράτους μέλους της ΕΕ μπορεί :

- να ενημερώσει τους συγγενείς σου μέσω του Υπουργείου Εξωτερικών του κράτους μέλους της ιθαγένειάς σου
- να σου εξασφαλίσει δίκαιη μεταχείριση (σύμφωνη με τους κανόνες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τους κρατουμένους). Αν το κράτος του οποίου οι αρχές σε έχουν συλλάβει δεν τηρεί τους κανόνες του διεθνούς δικαίου μπορεί, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών του κράτους μέλους της ιθαγένειάς σου, να προβεί σε διαβήματα και με αυτόν τον τρόπο να ασκήσει θεσμική πίεση στις αρχές
- να στείλει εκπρόσωπό της να σε επισκεφθεί για να βεβαιωθεί ότι έχεις ενημερωθεί και κατανοήσει τα δικαιώματα σου σύμφωνα με την νομοθεσία του κράτους όπου βρίσκεσαι
- να αιτηθεί για σένα τον διορισμό πληρεξουσίου δικηγόρου βάσει ειδικού καταλόγου δικηγόρων που μιλούν τη γλώσσα σου
- να υποβάλει εξ ονόματός σου αίτηση αποφυλάκισης στις αρμόδιες αρχές και να εξασφαλίσει την εξέτασή της
- Να λειτουργήσει ως μεσάζων για τα χρήματα που καταθέτουν οι συγγενείς σου για την κάλυψη των εξόδων, προστίμων, εγγύησης αποφυλάκισης κ.λπ.

Χρειάζεσαι έκτακτη βοήθεια/επαναπατρισμό (σε περίπτωση φυσικής καταστροφής, κοινωνικής αναταραχής, ένοπλης σύρραξης ή άλλων καταστάσεων έκτακτης ανάγκης); Σε αυτήν την περίπτωση η πρεσβεία/προξενείο άλλου κράτους μέλους μπορεί:

- να σου δώσει συμβουλές για να βοηθηθείς
- να σε βοηθήσει να εξασφαλίσεις χρήματα από ιδιώτες και κατ'εξαίρεση να σου δανείσει ένα χρηματικό ποσό εφόσον μπορείς να εγγυηθείς την επιστροφή του
- να αναλάβει τον επαναπατρισμό σου ή να σε μεταφέρει στην πλησιέστερη πρεσβεία ή το προξενείο της χώρας σου και αυτό μόνο εφόσον:
- δεν υπάρχουν άλλοι διαθέσιμοι πόροι και έχουν εξαντληθεί τα άλλα μέσα βοηθείας, ή
- το έχει επιτρέψει το Υπουργείο Εξωτερικών του κράτους μέλους της ιθαγένειάς σου
- να εκδώσει προσωρινό ταξιδιωτικό έγγραφο που ισχύει μόνο για την επιστροφή σου
- να σου δανείσει ένα μικρό ποσό για τις άμεσες ανάγκες και την διατροφή σου πριν και κατά τη διάρκεια της επιστροφής σου
- να πληρώσει το υπέρβαρο των αποσκευών σου, με την συγκατάθεση και ου κράτους μέλους της ιθαγένειάς σου

Πέθανε συγγενής σου σε τρίτη χώρα όπου η Ελλάδα δεν έχει προξενείο/πρεσβεία;

Μπορείς να επικοινωνήσεις με την πρεσβεία/προξενείο άλλου κράτους μέλους που μπορεί:

- να ενημερώσει αμέσως το Υπουργείο Εξωτερικών ου κράτους μέλους της ιθαγένειάς σου
- να βοηθήσει στην έκδοση πιστοποιητικού θανάτου και
- να βοηθήσει στην ταφή, την αποτέφρωση ή τον επαναπατρισμό της σορού (αναλόγως με την νομοθεσία και τη βούληση των συγγενών)

5.2. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στον τομέα της προξενικής προστασίας

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν έχει αποφασιστική αρμοδιότητα στον τομέα αυτό, καθώς η σχετική νομοθεσία αποφασίζεται από το Συμβούλιο μόνο. Ωστόσο, το 2007 η Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (LIBE) κατέθεσε ψήφισμα αντιδρώντας στις προτάσεις της Επιτροπής με το οποίο πρότεινε:

- εισαγωγή κοινών ποιοτικών κριτηρίων
- έκδοση δεσμευτικών οδηγιών προς τα κράτη
- αύξηση των πόρων
- ενίσχυση επικοινωνίας και πληροφόρησης, ως βασικών αρχών υλοποίησης του σχεδίου προστασίας
- αναγραφή του άρθρου 20 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ στα διαβατήρια

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκανε δεκτό μόνο το τελευταίο και εξέδωσε σύσταση προς τα κράτη μέλη.

Το 2011 μετά την πρόταση Οδηγίας που υπέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Κοινοβούλιο κατέθεσε τροπολογία και πρότεινε τα εξής:

- Αντικατάσταση του θεσμού του ηγετικού κράτους και ανάληψη του συντονιστικού ρόλου από τις αντιπροσωπείες της ΕΕ.
- Βελτιώσεις με τεχνικές προτάσεις για την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού αυτού.

Οι προτάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δεν υιοθετήθηκαν τελικά από το Συμβούλιο. Το 2013 με σύστασή του προς την Ύπατο Εκπρόσωπο της ΕΕ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρότεινε:

- την εμπλοκή Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης για να καλυφθούν τα κενά που παρουσιάζουν οι διπλωματικές αντιπροσωπείες των κρατών μελών

λόγω της λιτότητας

- την ενδυνάμωση της διπλωματικής εκπροσώπησης της ΕΕ σε τρίτα κράτη ώστε να επιτευχθεί μια εξωτερική δράση με συνοχή και πυγμή που θα συνδυαστεί με μια ταχεία και αποδοτική προξενική προστασία.

Το πλέον σημαντικό είναι ότι την παραπάνω θέση, για την βελτίωση της διαδικασίας της προξενικής προστασίας την μοιράζονται σχεδόν όλες οι πολιτικές ομάδες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έτσι βρίσκει έκφραση σε μια ιστορικά δυναμική πλειοψηφία που σύντομα αναμένεται να αποδώσει αποτελέσματα.

Καλαϊντζής Μάνος

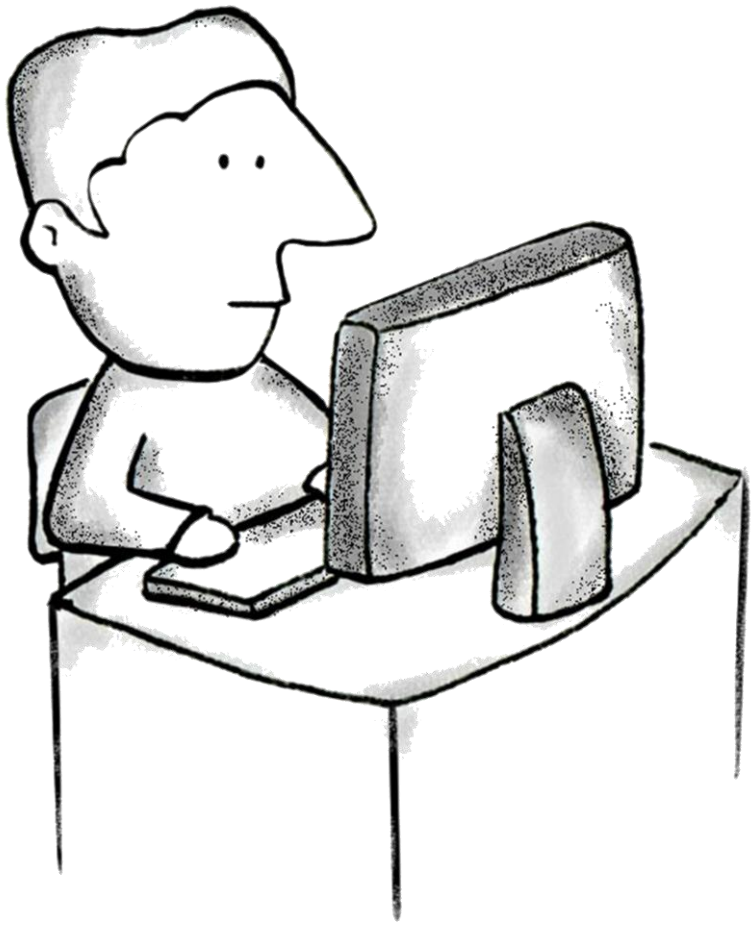
7. ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΟΥ ΩΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

7.1. Αναζήτηση εργασίας στο εξωτερικό

7.1.1. EURES

Στην προσπάθειά σου για αναζήτηση εργασίας θα σε βοηθήσει η EURES, η Ευρωπαϊκή Πύλη για την Επαγγελματική Κινητικότητα. Είναι ένα δίκτυο με πάνω από 850 συμβούλους το οποίο ιδρύθηκε το 1993 για τη συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των δημόσιων υπηρεσιών των χωρών του Ενιαίου Οικονομικού Χώρου (ΕΕ, Νορβηγία, Ισλανδία και Λιχτενστάιν).

Σκοπός της EURES η παροχή πληροφοριών, συμβουλών και υπηρεσιών πρόσληψης προς όφελος των εργαζομένων και των εργοδοτών καθώς και σε κάθε πολίτη που επιθυμεί να επωφεληθεί από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων.

Ο ρόλος της EURES στις Ευρωπαϊκές παραμεθόριες περιοχές, με την παροχή πληροφοριών και βοήθειας σε σχέση με τις διασυνοριακές μετακινήσεις εργαζομένων και εργοδοτών είναι καθοριστικός. Μέσω της πύλης EURES:

- έχεις πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την κινητικότητα των εργαζομένων
- έχεις πρόσβαση σε κενές θέσεις εργασίας σε 31 Ευρωπαϊκές χώρες

- μπορείς να συντάξεις το διαδικτυακό βιογραφικό σου, στο οποίο θα έχουν πρόσβαση εγγεγραμμένοι εργοδότες και σύμβουλοι του EURES
- το βιογραφικό σου θα μεταφραστεί αυτομάτως και στις 24 γλώσσες της ΕΕ
- μπορείς να προετοιμαστείς και να ενημερωθείς σχετικά με την κατάσταση της απασχόλησης και τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας σε άλλες χώρες του ΕΟΧ.

7.1.2. Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή

Οι πολίτες της ΕΕ και τα μέλη των οικογενειών τους έχουν το δικαίωμα να μετακινούνται και να κατοικούν ελεύθερα σε κράτη μέλη της ΕΕ κάτω από τις προϋποθέσεις που θεσπίζει η νομοθεσία της ΕΕ (άρθρο 21 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Σύμφωνα με την Οδηγία 2004/38, εσύ, ως Ευρωπαίος πολίτης, μπορείς:

- να κατοικήσεις σε ένα άλλο κράτος - μέλος μέχρι και τρεις μήνες, με την κατοχή έγκυρης ταυτότητας ή διαβατηρίου
- για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών θα πρέπει να αποκτήσεις καθεστώς εργαζόμενου - σπουδαστή κ.λπ.
- για μόνιμη διαβίωση θα πρέπει να έχεις κατοικήσει νόμιμα στη συγκεκριμένη χώρα για πέντε συνεχή χρόνια

Για περισσότερες πληροφορίες για τα δικαιώματά σου δες παραπάνω ενότητα 4.1.

7.1.3. Ευρωπαϊκή Κάρτα Ασφάλισης

Η Ευρωπαϊκή Κάρτα Ασφάλισης είναι μια δωρεάν κάρτα που σου προσφέρει δωρεάν κρατική περίθαλψη κατά την προσωρινή διαμονή σου σε ένα από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία με τους ίδιους όρους και το ίδιο κόστος με τους ασφαλισμένους της εν λόγω χώρας

Για να δικαιούσαι την κάρτα πρέπει να είσαι ασφαλισμένος ή να καλύπτεσαι από ένα κρατικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της ΕΕ. Ως βασική αρχή, καλύπτεσαι ασφαλιστικά από τη νομοθεσία της χώρας όπου εργάζεσαι τη συγκεκριμένη στιγμή. Η χώρα στην οποία εργάζεσαι είναι αρμόδια για την ασφαλιστική σου κάλυψη ακόμη κι αν μετακινείσαι για λόγους εργασίας τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα σε άλλη χώρα της ΕΕ.

Για να αποκτήσεις την κάρτα, πρέπει να επικοινωνήσεις με τον τοπικό φορέα ασφάλισής σου. Κάθε κράτος μέλος της ΕΕ είναι υπεύθυνο για την έκδοση και τη διανομή της κάρτας στη δική του επικράτεια. Επίσης, πρέπει να έχεις υπόψη σου ότι η Ευρωπαϊκή

Κάρτα Ασφάλισης δεν υποκαθιστά την ταξιδιωτική ασφάλιση, δεν καλύπτει τις δαπάνες σου αν ταξιδεύεις αποκλειστικά και μόνο για να λάβεις ιατρική περίθαλψη και δεν εγγυάται τη δωρεάν παροχή υπηρεσιών

7.1.4. Απαγόρευση των διακρίσεων σε βάρος σου σε σχέση με τις κοινωνικές παροχές και τα φορολογικά πλεονεκτήματα

Κάθε Ευρωπαίος πολίτης έχει το δικαίωμα της ίσης μεταχείρισης σε κοινωνικές παροχές (άρθρο 18 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ):

- εάν το κράτος μέλος διαμονής παρέχει επιδοτούμενα εισιτήρια για μεταφορικά μέσα, δικαιούσαι κι εσύ να επωφεληθείς της επιδότησης, εάν πληρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις (π.χ. σπουδαστής, άνεργος, συνταξιούχος)
- δικαιούσαι πρόσβαση στην εκπαίδευση με τις ίδιες προϋποθέσεις που απαιτούνται για όλους τους κατοίκους του κράτους μέλους διαμονής, ακόμη και σε σχέση με τα με δίδακτρα και τις υποτροφίες
- δικαιούσαι να λάβεις όλες τις κοινωνικές παροχές που δικαιούνται όσοι διαμένουν στο κράτος μέλος (επιδόματα για χαμηλούς εισοδηματίες, επιδόματα κατοικίας κ.ά.)

Δεν υπάρχει για όλη την ΕΕ ενιαία νομοθεσία που να ορίζει τον τρόπο φορολόγησης του εισοδήματος υπηκόων της ΕΕ που ζουν και εργάζονται σε άλλη χώρα της ΕΕ. Έτσι, πρέπει να τηρείς τους όρους της εκάστοτε εθνικής νομοθεσίας. Δεν μπορείς, όμως, να έχεις μεταχείριση διαφορετική από τους υπηκόους της χώρας υποδοχής.

Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν συνάψει μεταξύ τους συμφωνίες περί διπλής φορολόγησης βάσει των οποίων ο φόρος που πληρώνεις σε ένα κράτος, αφαιρείται από τον φόρο που οφείλεις σε ένα άλλο κράτος. Για κάθε φόρο επί των εισοδημάτων που κέρδισες σε άλλο κράτος μέλος, δικαιούσαι κανονικά τις ίδιες εκπτώσεις φόρου με αυτές που ισχύουν για τους υπηκόους του κράτους που διαμένουν σε αυτό.

7.1.5. Αγορά και πώληση αυτοκινήτου σε άλλο κράτος μέλος και φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)

- Αν αγοράσεις σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ καινούριο αυτοκίνητο, δεν θα πληρώσεις τον ΦΠΑ στο κράτος αυτό αλλά θα πρέπει να ταξινομήσεις το νέο αυτοκίνητο και να πληρώσεις τον ΦΠΑ στο κράτος μέλος διαμονής σου
- Αν αγοράσεις μεταχειρισμένο αυτοκίνητο σε άλλο κράτος μέλος:
    - Αν ο πωλητής είναι ιδιώτης δεν πληρώνεις τον ΦΠΑ

- Αν ο πωλητής είναι επαγγελματίας, πρέπει να πληρώσεις τον ΦΠΑ στο κράτος μέλος αγοράς. Εάν η αγορά γίνει εκτός ΕΕ θα πρέπει να πληρώσεις τον ΦΠΑ κατά την εισαγωγή του στην ΕΕ.

- Αν πουλήσεις το μεταχειρισμένο αυτοκίνητό σου ως ιδιώτης δεν θα χρειαστεί να πληρώσεις τον ΦΠΑ
- Αν πουλήσεις το μεταχειρισμένο αυτοκίνητό σου και ο αγοραστής ζει σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, θα πρέπει αυτός να πληρώσει τον ΦΠΑ στο κράτος μέλος διαμονής του.

  Αυτό σημαίνει, επίσης, ότι μπορείς να ζητήσεις να σου επιστραφεί ο ΦΠΑ που πλήρωσες αρχικά κατά την αγορά του αυτοκινήτου, διασφαλίζοντας έτσι ότι ο ΦΠΑ δεν καταβάλλεται δυο φορές για το ίδιο αυτοκίνητο.

7.1.6. Θύμα βίας και αποζημίωση

Η ΕΕ έχει εξασφαλίσει ότι όλα τα κράτη μέλη έχουν προβλέψει στην εθνική τους νομοθεσία σύστημα ελάχιστης αποζημίωσης των θυμάτων των εγκλημάτων βίας που έχουν τελεστεί στο έδαφός τους σε υποθέσεις με διασυνοριακό χαρακτήρα. Εάν π.χ. είσαι τουρίστας και πέσεις θύμα εγκληματικής πράξης, στο μετρό του Παρισιού δικαιούσαι εύλογης αποζημίωσης για τη ζημία την οποία υπέστης, ανεξάρτητα από το κράτος μέλος της ΕΕ στο οποίο τελέστηκε η αξιόποινη πράξη. Η ΕΕ έχει δημιουργήσει ένα σύστημα συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών για τη διαβίβαση των αιτήσεων αποζημίωσης σε διασυνοριακές υποθέσεις.

Εάν εσύ ή φίλος ή συγγενής σου πέσει θύμα ενός εγκλήματος, που διαπράχθηκε εκτός του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής σου/του, μπορείς να απευθυνθείς στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο διαμένεις για να υποβάλλεις την αίτηση για αποζημίωση και να ζητήσεις βοήθεια ως προς τις πρακτικές και διοικητικές διατυπώσεις.

7.2. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην ελεύθερη κυκλοφορία των Ευρωπαίων πολιτών

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνέβαλλε σημαντικά στην τελική μορφή της Οδηγίας 2004/38, η οποία αποτελεί το βασικό νομοθετικό κείμενο, σύμφωνα με το οποίο οι Ευρωπαίοι πολίτες μπορούν να μετακινούνται, να ζουν και να εργάζονται σε άλλες χώρες της ΕΕ.

Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για την τελική μορφή του κειμένου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επέμεινε και κατάφερε να ενταχθούν στην Οδηγία σημαντικές διατάξεις. Για παράδειγμα:

- κατά την απέλαση Ευρωπαίων υπηκόων από ένα κράτος μέλος για λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας ζήτησε και λαμβάνεται πλέον υπόψη η διάρκεια διαμονής του συγκεκριμένου ατόμου στο κράτος μέλος αυτό, οι επιπτώσεις που συνεπάγονται για τον πολίτη και την οικογένειά του, οι δεσμοί με την χώρα καταγωγής του και το μέγεθος της απειλής που παρουσιάζει για το κράτος μέλος διαμονής
- άλλαξε τον χρόνο παροχής άδειας διαμονής ενός μέλους της οικογένειας που προέρχεται από τρίτη χώρα
- διασφάλισε ότι θα δίνεται περαιτέρω άδεια παραμονής σε ένα μέλος οικογένειας ακόμα και αν έχει λήξει η μέχρι τώρα άδεια παραμονής του εν λόγω μέλους και
- υποχρέωσε τα κράτη μέλη να ενημερώνουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για όλες τις αποφάσεις που λαμβάνονται σχετικά με την απέλαση ενός Ευρωπαίου πολίτη ή μελών της οικογένειάς του

7.3. Απαγόρευση των διακρίσεων και ευρωπαίος πολίτης

Ως ευρωπαίος πολίτης έχεις το δικαίωμα να εργάζεσαι και να διαμένεις σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της ΕΕ χωρίς υφίστασαι διάκριση λόγω της ιθαγένειάς σου. Το δίκαιο της ΕΕ:

- σε προστατεύει από διακρίσεις λόγω της φυλετικής ή εθνοτικής σου καταγωγής στο έδαφος της ΕΕ σε διάφορα πεδία, όπως η απασχόληση, η εκπαίδευση, η κοινωνική ασφάλιση, η υγειονομική περίθαλψη και η πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες (Οδηγία 2000/43/ΕΚ)
- εξασφαλίζει ένα γενικό πλαίσιο σεβασμού της ίσης μεταχείρισης των προσώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ανεξάρτητα από φυλετική ή εθνική καταγωγή, θρησκεία ή πεποιθήσεις, ενδεχόμενη αναπηρία, ηλικία ή γενετήσιο προσανατολισμό, σε ό,τι αφορά την πρόσβασή σου σε μια θέση απασχόλησης ή σε ένα επάγγελμα, την προαγωγή, την επαγγελματική κατάρτιση, τις εργασιακές συνθήκες και τους όρους απασχόλησης και της ιδιότητας του μέλους ορισμένων οργάνων (Οδηγία 2000/78/ΕΚ) και
- θεσπίζει ένα πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών, ιδίως στον τομέα των ασφαλιστικών υπηρεσιών (Οδηγία 2004/113/ΕΚ).

Η απαγόρευση των διακρίσεων εφαρμόζεται και σε υπηκόους τρίτων χωρών, αλλά δεν καλύπτει τη διαφορετική μεταχείριση λόγω ιθαγένειας. Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ θεμελιώνει την ισότητα έναντι των κανόνων του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και απαγορεύει κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής,

χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, στο πλαίσιο εφαρμογής του Ευρωπαϊκού δικαίου.

7.3.1. Πότε υφίστασαι διακριτική μεταχείριση και πότε μπορείς να προσφύγεις στο δικαστήριο;

Υφίστασαι διακριτική μεταχείριση όταν:

- παρόμοιες καταστάσεις αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο (άμεση διάκριση)
- διαφορετικές καταστάσεις αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο (έμμεση διάκριση).

Μπορείς να ασκήσεις το δικαίωμά σου για δικαστική προστασία σε περίπτωση που υφίστασαι:

- Άμεση διάκριση: όταν σου επιφυλάσσεται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή, από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύγχανε ένα άλλο πρόσωπο, σε ανάλογη κατάσταση με εσένα.
- Έμμεση διάκριση: όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί, τελικά, να σε θέσει σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα, εκτός εάν η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική αυτή δικαιολογείται αντικειμενικά και είναι αναγκαία.
- Παρενόχληση: όταν σημειώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεόμενη με ένα χαρακτηριστικού σου με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειάς σου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος.

Δεν απαγορεύεται, πάντως, η υιοθέτηση από ένα κράτος μέλος «θετικών δράσεων» ενόψει της πρόληψης και της καταπολέμησης ανισοτήτων.

7.3.2. Πότε η διάκριση είναι δικαιολογημένη;

- Όταν, λόγω της φύσης των συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων, η διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικά.
- Όταν η λόγω ηλικίας διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικά και λογικά.

- Όταν η λόγω ηλικίας διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται όσον αφορά τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης.
- Στην περίπτωση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων των εκκλησιών ή άλλων ενώσεων.

7.3.3. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην καταπολέμηση των διακρίσεων

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπήρξε ιδιαίτερα σημαντικός στην σταδιακή διαμόρφωση του πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απαγόρευση και την καταπολέμηση των διακρίσεων.

Ο ρόλος του είναι θεσμικός αφού:

- είναι συννομοθέτης με το Συμβούλιο:
  - για να λάβουν μέτρα για την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας
  - για να θεσπίσουν τις βασικές αρχές για τα μέτρα ενθάρρυνσης που αναλαμβάνει η ΕΕ, προς υποστήριξη των δράσεων των κρατών μελών
- είναι απαραίτητη η έγκρισή του, ώστε το Συμβούλιο, να αναλάβει δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Το Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υιοθέτησε τις Οδηγίες:

- για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής (Οδηγία 2000/43/ΕΚ)
- για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (Οδηγία 2000/78/ΕΚ) και
- για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών (Οδηγία 2004/113/ΕΚ).

Ειδικότερα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνέβαλε:

- στην απαγόρευση της «προτροπής σε διάκριση»
- στην διεύρυνση του πεδίου της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων
  - τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα και στην στενή παρακολούθηση των σχετικών κανόνων στα κράτη μέλη
  - τόσο στην πρόσβαση σε μη αμειβόμενη και εθελοντική εργασία όσο και στην πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια
- στην προσθήκη της υποχρέωσης ευλόγων ρυθμίσεων για τη διασφάλιση της ίσης

μεταχείρισης των ατόμων με αναπηρία, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν στις υπηρεσίες και στην απασχόληση

- την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας, για τη συμπερίληψη των περιπτώσεων διακρίσεων σε πολλαπλή βάση, για τις περιπτώσεις διακρίσεων με βάση υποθέσεις σχετικά με τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή τον γενετήσιο προσανατολισμό
- τα μέτρα προώθησης της ισότητας κα.

Η πρόταση οδηγίας του 2008 για την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού και στην εκπαίδευση δεν έχει υιοθετηθεί ακόμα από το Συμβούλιο, παρά τις πιέσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

7.3.5. Τα κοινωνικά σου δικαιώματα

Τα κοινωνικά σου δικαιώματα που κατοχυρώνονται και προστατεύονται στο πλαίσιο της ΕΕ αφορούν:

- την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων
- την απασχόληση και αμοιβή
- τις αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας
- την κοινωνική προστασία
- την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και το δικαίωμα στη συλλογική διαπραγμάτευση
- την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση
- την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών
- την πληροφόρηση, διαβούλευση και συμμετοχή των εργαζομένων στα συλλογικά αποφασιστικά όργανα
- την προστασία της υγείας και της ασφάλειας στο χώρο εργασίας και
- την προστασία των παιδιών, των εφήβων, των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρία.

Τα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνονται στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ αλλά και στον Κοινοτικό Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των εργαζομένων και αποτελούν τη βάση των ελάχιστων διατάξεων που είναι κοινές σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

7.3.6. Η κοινωνική πολιτική της ΕΕ

Η κοινωνική πολιτική της ΕΕ στοχεύει στην:

- προαγωγή υψηλού επιπέδου απασχόλησης
- διασφάλιση της κατάλληλης κοινωνικής προστασίας
- καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και στην
- προαγωγή υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης, κατάρτισης και προστασίας της ανθρώπινης υγείας.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο μπορούν να εγκρίνουν μέτρα ενθάρρυνσης, με σκοπό να ενισχύσουν και να συμπληρώσουν τη δράση των κρατών μελών για:

- την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων
- τους όρους εργασίας
- την κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική προστασία των εργαζομένων
- την προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης εργασίας
- την ενημέρωση και διαβούλευση με τους εργαζομένους
- την εκπροσώπηση και συλλογική υπεράσπιση των συμφερόντων εργαζομένων και εργοδοτών
- τις συνθήκες απασχόλησης των υπηκόων των τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στο έδαφος της ΕΕ
- την αφομοίωση των αποκλειομένων από την αγορά εργασίας προσώπων και
- την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τη μεταχείριση στην εργασία.

Οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να εγγυώνται την εφαρμογή αυτών των διατάξεων.

Παραδείγματα κοινωνικής πολιτικής αποτελούν:

- η Στρατηγική «Ευρώπη 2020» βασίζεται σε πρωτοβουλίες που στόχο έχουν την έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη καθώς και την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς στην ΕΕ
- η προστασία σου στην περίπτωση ομαδικών απολύσεων (Οδηγία 98/59/ΕΚ)
- τα δικαιώματά σου στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης (Οδηγία 2011/24/ΕΕ)
- η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία

- η βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας σου κατά την εργασία (Οδηγία 89/391/ΕΟΚ) και
- η Στρατηγική για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών 2010-2015.

7.4. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επιδεικνύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων των Ευρωπαίων πολιτών και για την χάραξη κοινωνικής πολιτικής στο πλαίσιο της ΕΕ.

Η Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων (EMPL) είναι αρμόδια κυρίως για τις πολιτικές απασχόλησης και για όλες τις πτυχές της κοινωνικής πολιτικής, τις συνθήκες εργασίας, την επαγγελματική κατάρτιση και την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και των συνταξιούχων.

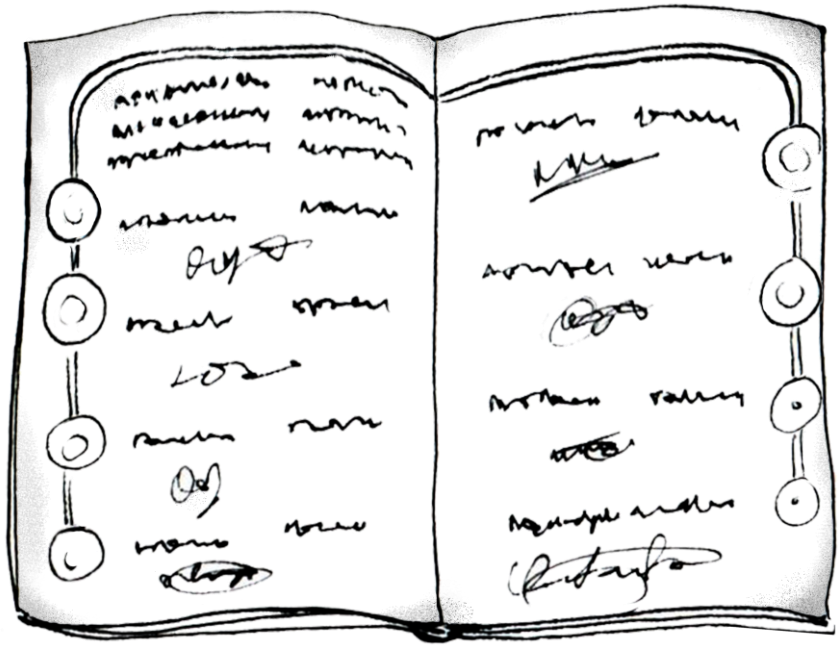
Με ψηφίσματα, ανακοινώσεις, προτάσεις και γνώμες, οι εργασίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχουν αποδώσει «καρπούς» σε τομείς όπως:

- την πολιτική απασχόλησης και όλες τις πτυχές της κοινωνικής πολιτικής,
- τις συνθήκες εργασίας, την κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική προστασία,
- το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
- την πολιτική στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματικών προσόντων
- την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και των συνταξιούχων
- τον κοινωνικό διάλογο
- την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης στον τόπο εργασίας και στην αγορά εργασίας.

Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνεργάζεται με:

- το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ανάπτυξης και Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP)
- το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας
- το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
- το Ευρωπαϊκό Γραφείο για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία
- καθώς και με τα άλλα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεθνείς οργανισμούς.

7.5. Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

7.5.1. Τι είναι ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων;

Σε όλους τους Ευρωπαίους πολίτες αναγνωρίζεται μία σειρά από θεμελιώδη δικαιώματα τα οποία κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ συγκεντρώνει σε ένα ενιαίο κείμενο, για πρώτη φορά στην ιστορία της ΕΕ, το σύνολο των ατομικών, πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των ευρωπαίων πολιτών καθώς και όλων των προσώπων που διαμένουν στην επικράτεια της Ένωσης.

Το 2009, η θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας κατέστησε τον Χάρτη νομικά δεσμευτικό και ισότιμο με τις Συνθήκες. Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων δεσμεύει τα ευρωπαϊκά όργανα αλλά δεν επεκτείνει τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντά τους. Ο Χάρτης δεσμεύει επίσης τα κράτη μέλη της ΕΕ να διασφαλίζουν τα δικαιώματα του ευρωπαίου πολίτη όταν οφείλουν να εφαρμόζουν την νομοθεσία της ΕΕ.

7.5.2. Περιεχόμενο του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

Τα θεμελιώδη δικαιώματά σου, ως πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συγκεντρώνονται σε 54 άρθρα του Χάρτη που κατανέμονται σε 7 κεφάλαια: αξιοπρέπεια, ελευθερίες**,** ισότητα**,** αλληλεγγύη, ιθαγένεια, δικαιοσύνη και γενικές διατάξεις που διέπουν την εφαρμογή και την ερμηνεία του Χάρτη**.**

7.5.3. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων;

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ως το μόνο άμεσα εκλεγμένο θεσμικό όργανο της ΕΕ αποδίδει τεράστια σημασία στον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ.

- Το 1977, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή υιοθέτησαν Κοινή Δήλωση περί των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στην οποία δεσμεύτηκαν να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Επιπλέον, το 1979, το Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα στο οποίο συνιστά να προσχωρήσει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
- Θεσμοθέτησε, το 1988, το Βραβείο Ζαχάρωφ για την ελευθερία της σκέψης. Το βραβείο αυτό απονέμεται κάθε χρόνο σε εξέχουσες προσωπικότητες που «αγωνίζονται κατά της μισαλλοδοξίας, του φανατισμού και της καταπίεσης , για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της ελευθερίας της έκφρασης».
- Τον Απρίλιο του 1989, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε τη Δήλωση επί των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Ωστόσο, οι μεταγενέστερες προσπάθειες για να προσλάβει η Δήλωση αυτή το καθεστώς ενός νομικώς δεσμευτικού εγγράφου απέβηκαν άκαρπες.
- Από το 1993, κάθε έτος μετά από διάλογο, εγκρίνει ψήφισμα επί του θέματος με βάση μια έκθεση την οποία εκπονεί η Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE).
- Σε όλα τα σχετικά ψηφίσματά του υπογραμμίζει ότι, ως εκπρόσωπος των πολιτών της ΕΕ, έχει μια ιδιαίτερα σημαντική ευθύνη για τη διασφάλιση των αρχών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, καθώς και την αρχή του κράτους δικαίου.
- Διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη σύνταξη του Χάρτη, καθιστώντας τον μία από τις βασικές προτεραιότητές του σε επίπεδο συνταγματικών θεσμών. Υπερασπίστηκε σθεναρά την ενσωμάτωση του Χάρτη στο πρωτογενές δίκαιο της ΕΕ. Μετά την επίσημη υιοθέτηση Χάρτη, το Κοινοβούλιο εξέφρασε την απογοήτευσή του για τον μη δεσμευτικό του χαρακτήρα και ζήτησε για μια

ακόμη φορά να συμπεριληφθεί στις Συνθήκες με νομικώς δεσμευτική μορφή.

- Παρακολουθεί και συνδιαλέγεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την ετήσια αναφορά της Επιτροπής για την εφαρμογή του Χάρτη.
- Συντάσσει ετήσια αναφορά σχετικά με την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ.
- Αποτελεί συστηματικά μοχλό πίεσης για να προσχωρήσει η ΕΕ στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
- Κατέθεσε προσφυγή ακυρώσεως κατά του Συμβουλίου στο Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητώντας την ακύρωση άρθρων της Οδηγίας 2003/86/ΕΚ για την οικογενειακή επανένωση των μεταναστών που βρίσκονται σε κράτος μέλος, θεωρώντας ότι παραβιάζεται το δικαίωμα στην οικογενειακή ζωή.
- Διαδραματίζει επίσης μείζονα ρόλο σε πεδία δράσης, όπως είναι η καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της μισαλλοδοξίας.
- Δημιουργεί ειδικές επιτροπές για την αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των σκοπών του. Έτσι, η Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE) ασχολείται με την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών εντός της επικράτειας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης και της προστασίας των μειονοτήτων. Πιο συγκεκριμένα η Επιτροπή είναι αρμόδια για τη θέσπιση μέτρων με στόχο:
  - την καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων
  - τη διασφάλιση της διαφάνειας
  - την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων
  - τη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων
  - το άσυλο και τη μετανάστευση
  - τη διαχείριση της δικαστικής και διοικητικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις
  - την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις
  - τον καθορισμό του κινδύνου σοβαρής παραβίασης των αρχών που είναι κοινές στα κράτη μέλη.

7.10. Άνεργος μετά απο εργασία στο κράτος μέλος διαμονής σου

7.10.1. Επιδόματα ανεργίας - Τι δικαιούσαι;

Κάθε κράτος μέλος αποφασίζει ποιος δικαιούται επίδομα ανεργίας, το ύψος του και τη διάρκειά του. Η ΕΕ εγγυάται ότι:

- Σε περίπτωση που δεν είσαι υπήκοος του κράτους μέλους δικαιούσαι επίδομα ανεργίας με τους ίδιους όρους τις που το δικαιούνται οι υπήκοοι του κράτους αυτού.
- Για το δικαίωμα σου στο επίδομα ανεργίας, οι αρμόδιοι ασφαλιστικοί φορείς θα λάβουν υπόψη τις περιόδους ασφάλισης ή απασχόλησης που έχεις συμπληρώσει σε άλλα κράτη μέλη, Εάν το ποσό του επιδόματος ανεργίας εξαρτάται από το προηγούμενο επαγγελματικό σου εισόδημα, για τον υπολογισμό του λαμβάνεται υπόψη μόνον το εισόδημα που έλαβες στο κράτος μέλος, όπου εργάστηκες τελευταία
- Το ποσό του επιδόματος ανεργίας αυξάνεται ανάλογα με τον αριθμό των μελών της οικογένειάς σου. Τα μέλη της οικογένειάς σου θα ληφθούν υπόψη από το κράτος μέλος της ΕΕ που θα καταβάλλει το επίδομα ανεργίας, εάν αυτά διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία.

Θα πρέπει να εγγραφείς στις υπηρεσίες απασχόλησης και να ζητήσεις το επίδομα ανεργίας από το κράτος όπου εργάστηκες τελευταία, εκτός και αν κατοικείς σε άλλο κράτος.

Μπορείς να ζητήσεις από τους αρμόδιους ασφαλιστικούς φορείς των κρατών μελών όπου έχεις εργαστεί το κατάλληλο έντυπο που θα επιτρέψει στον αρμόδιο φορέα να λάβει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης ή απασχόλησης που έχεις συμπληρώσει σε άλλα κράτη μέλη. Αν δεν υποβάλεις αυτό το έντυπο, ο φορέας θα αναζητήσει τις απαραίτητες πληροφορίες από άλλα κράτη μέλη ηλεκτρονικά.

7.10.2. Ειδικές περιπτώσεις

Εάν είσαι διασυνοριακός εργαζόμενος, δηλαδή εργάζεσαι σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ, αλλά ζεις σε άλλο κράτος μέλος και επιστρέφεις εκεί κάθε μέρα ή τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, τότε θα πρέπει να εγγραφείς στις υπηρεσίες απασχόλησης και να διεκδικήσεις το επίδομα ανεργίας στο κράτος μέλος κατοικίας σου.

Εάν είσαι εποχικός εργαζόμενος, δηλαδή ζεις σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εργάζεσαι, αλλά επιστρέφεις σε αυτό λιγότερο συχνά από μία φορά την εβδομάδα, έχεις δύο επιλογές:

- να εγγραφείς στις υπηρεσίες απασχόλησης και να διεκδικήσεις το επίδομα ανεργίας στο κράτος μέλος όπου εργάστηκες τελευταία,
- να επιστρέψεις στο κράτος μέλος της κατοικίας σου και να λάβεις επίδομα ανεργίας εκεί.

Σε κάθε περίπτωση, ο υπολογισμός των παροχών του επιδόματος ανεργίας βασίζεται στο επαγγελματικό εισόδημα που αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια της τελευταίας δραστηριότητάς σου στο κράτος μέλος όπου εργάστηκες.

Αν είσαι μερικώς άνεργος, το αρμόδιο κράτος για το επίδομα ανεργίας σου είναι πάντα αυτό στο οποίο εργάζεσαι.

7.10.3. Αναζήτηση εργασίας σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο που παίρνεις το επίδομα ανεργίας

Εάν θέλεις να αναζητήσεις εργασία σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο που καταβάλλει το επίδομα ανεργίας σου, μπορείς να μεταφέρεις το όφελος αυτό για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ενδέχεται να λάβεις επίδομα ανεργίας για τρεις μήνες από την ημερομηνία που έπαυσες να είσαι στη διάθεση των υπηρεσιών απασχόλησης του κράτους που καταβάλλει τις παροχές σου με δυνατότητα παράτασης κατ' ανώτατο όριο έξι μηνών. Σε κάθε περίπτωση:

- Πρέπει πριν από την αναχώρησή σου, να έχεις εγγραφεί ως αιτών εργασία και να έχεις παραμείνει στην διάθεση των υπηρεσιών απασχόλησης του αρμόδιου κράτους μέλους επί τουλάχιστον τέσσερις εβδομάδες. Ωστόσο, οι αρμόδιες υπηρεσίες ή φορείς μπορούν να επιτρέψουν την αναχώρησή σου πριν από τη λήξη της προθεσμίας αυτής.
- Πρέπει να υποβάλεις αίτηση για ένα ειδικό έντυπο στην υπηρεσία απασχόλησης, που θα σου επιτρέψει την εγγραφή σου στις υπηρεσίες απασχόλησης στο εξωτερικό.
- Μέσα σε επτά ημέρες μετά την αποχώρηση σου, θα πρέπει να εγγραφείς στις υπηρεσίες απασχόλησης του κράτους όπου επιθυμείς να αναζητήσεις εργασία και να συμμορφωθείς με τις υποχρεώσεις και τις διαδικασίες ελέγχου από τις υπηρεσίες απασχόλησης εκεί.
- Εάν δεν μπορείς να βρεις μια θέση εργασίας, θα πρέπει να επιστρέψεις πριν από τη λήξη της προθεσμίας που καθορίζεται στο ειδικό έντυπο. Εάν επιστρέψεις αργότερα, χωρίς τη ρητή άδεια των υπηρεσιών απασχόλησης του κράτους που καταβάλλει το επίδομα σου, θα χάσεις όλα τα υπόλοιπα δικαιώματα.

7.11. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην προστασία των άνεργων

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαπραγματεύτηκε σκληρά με το Συμβούλιο πριν εκδοθεί ο Κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 που συντονίζει τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης των

κρατών μελών και ρυθμίζει τα σχετικά με το επίδομα ανεργίας ζητήματα. Πολλές από τις προταθείσες τροποποιήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είχαν σαν αποτέλεσμα την αποσαφήνιση και την απλοποίηση της νομοθεσίας της ΕΕ, και την υιοθέτηση μέτρων για ταχύτερους και αποτελεσματικότερους μηχανισμούς εφαρμογής του κοινού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στην ΕΕ όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων.

Μετά την υιοθέτηση του Κανονισμού, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επιχειρεί με ψηφίσματά του την τροποποίησή του για την περαιτέρω βελτίωσή του.

8. ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

8.1. Γάμος με υπήκοο άλλου κράτους μέλους

8.1.1. Γενικά

Σύμφωνα με την ΕΕ, ο γάμος είναι ένα νομικό καθεστώς που αναγνωρίζεται σε όλα τα κράτη μέλη της. Ο πολιτικός γάμος τελείται με την τήρηση νομικών προϋποθέσεων και υποχρεώσεων χωρίς μνεία θρησκεύματος. Για την συμβίωση εκτός γάμου, όπως η καταχωρισμένη ελεύθερη συμβίωση, ισχύουν διαφορετικές ρυθμίσεις στα κράτη μέλη.

Οι εθνικές ρυθμίσεις και πρακτικές όσον αφορά τον γάμο διαφέρουν στα κράτη μέλη, κυρίως όσον αφορά τα εξής:

- τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των παντρεμένων ζευγαριών, που αφορούν για παράδειγμα την περιουσία τους, τον ρόλο τους ως γονέων ή το επώνυμο μετά την τέλεση του γάμου
- τη σχέση μεταξύ θρησκευτικού και πολιτικού γάμου: άλλα κράτη μέλη αναγνωρίζουν τον θρησκευτικό γάμο ως ισοδύναμο του πολιτικού και άλλα όχι. Αν μετακομίσεις σε άλλο κράτος μέλος έχοντας τελέσει μόνο θρησκευτικό γάμο, θα πρέπει οπωσδήποτε να ελέγξεις τι ακριβώς ισχύει εκεί για την οικογενειακή σου κατάσταση
- τις προϋποθέσεις για την τέλεση του γάμου: η σημαντικότερη διαφορά είναι το δικαίωμα ζευγαριών του ίδιου φύλου να παντρεύονται. Σήμερα, το δικαίωμα αυτό παρέχουν οι εξής χώρες της ΕΕ: το Βέλγιο, η Γαλλία, η Δανία, η Ολλανδία, η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Σουηδία. Το ίδιο ισχύει στην Ουαλία και την Αγγλία, όπου θα πραγματοποιηθούν οι πρώτοι γάμοι μεταξύ ομοφυλοφίλων την άνοιξη του 2014

8.1.2. Πριν από το γάμο

Αν εμπλέκονται διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ, επειδή, π.χ., παντρεύεσαι με άτομο διαφορετικής ιθαγένεια, ή επειδή σκοπεύεις να μετακομίσεις στο εξωτερικό μετά τον γάμο σου, ενημερώσου για το ποιού κράτους μέλους οι νόμοι διέπουν τον γάμο και τα περιουσιακά δικαιώματα των συζύγων. Οι πληροφορίες αυτές έχουν σημαντικές συνέπειες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις σας ως σύζυγοι.

Αν σκοπεύεις να παντρευτείς σε διαφορετικό κράτος μέλος της ΕΕ από εκείνο στο οποίο ζεις, ζήτησε από τις αρμόδιες αρχές όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τις διατυπώσεις που πρέπει να γίνουν και στα δύο κράτη μέλη, ώστε ο γάμος να έχει πλήρη ισχύ και αποτελέσματα και στα δύο κράτη μέλη. Ενδέχεται να απαιτείται καταχώριση ή δημοσίευση στον τύπο.

8.1.3. Μετά τον γάμο

Κατά κανόνα, ο γάμος σου αναγνωρίζεται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, αλλά αυτό δεν ισχύει απολύτως όταν πρόκειται για γάμους ζευγαριών του ίδιου φύλου. Αν παντρευτείς σε κράτος μέλος της ΕΕ διαφορετικό από το κράτος μέλος της ιθαγένειάς σου, θα ήταν σκόπιμο να δηλώσεις τον γάμο σου στο προξενείο του κράτους μέλους της ιθαγένειάς σου που βρίσκεται στο κράτος μέλος στο οποίο ζεις.

Αν μετακομίσεις σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ για λόγους εργασίας, ο/η σύζυγος μπορεί να σε συνοδεύσει και να ζήσει μαζί σου εκεί, εφόσον είναι επίσης υπήκοος κράτους μέλους της ΕΕ. Ο/η σύζυγος που δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους της ΕΕ ενδέχεται να χρειάζεται βίζα και διευκολύνεται για να σε συνοδεύσει ή να έλθει να σε ανταμώσει στο νέο κράτος μέλος διαμονής σου.

8.2. Γονείς και Παιδί - Δικαιώματα του Παιδιού

8.2.1. Γονική μέριμνα

Ως γονείς, είστε υπεύθυνοι για την ανατροφή και την εκπαίδευση των παιδιών σας καθώς και για την περιουσία τους, εφόσον έχουν. Είναι επίσης δικαίωμά σας η νομική αντιπροσώπευσή τους. Σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, η μητέρα ασκεί αυτόματα τη γονική μέριμνα για το παιδί, όπως ακριβώς και ο παντρεμένος πατέρας. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι γονείς ασκούν από κοινού τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της γονικής μέριμνας.

Ανύπαντροι πατέρες: το κατά πόσο ένας ανύπαντρος πατέρας έχει αυτά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, διαφέρει ανάλογα με το κράτος μέλος.

8.2.2. Γονική μέριμνα σε περίπτωση διαζυγίου

Σε περίπτωση διαζυγίου, οι γονείς μπορούν, μαζί με την αίτηση με την οποία ζητούν τη λύση του γάμου τους, να επισυνάψουν και συμφωνία για τον τρόπο άσκησης της γονικής μέριμνας ή επιμέλειας. Εάν οι γονείς δεν συμφωνούν, το ζήτημα της γονικής μέριμνας ρυθμίζεται από το δικαστήριο. Είναι δυνατή η άσκηση της γονική μέριμνας να ανατεθεί από το δικαστήριο στον έναν από τους γονείς ή, αν αυτοί συμφωνούν στους δύο από κοινού, ορίζοντας συγχρόνως τον τόπο διαμονής του τέκνου. Γενικότερα, το εφαρμοστέο δίκαιο για ζητήματα γονικής μέριμνας είναι κατά σειρά:

- το δίκαιο της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους

- το δίκαιο της ιθαγένειας του τέκνου
- αν έχουν ελληνική και ξένη ιθαγένεια, το ελληνικό δίκαιο
- αν έχουν πολλαπλή ξένη ιθαγένεια, το δίκαιο της ιθαγένειας με την οποία συνδέονται στενότερα, και τέλος
- το δίκαιο της τελευταίας κοινής ιθαγένειας γονέων και τέκνων.

8.2.3. Επιμέλεια και δικαιώματα επικοινωνίας σε περίπτωση διαζυγίου

Κάθε κράτος μέλος θεσπίζει τους δικούς του κανόνες σχετικά με την επιμέλεια και τα δικαιώματα επίσκεψης. Η νομοθεσία κάθε κράτους μέλους καθορίζει ποιος θα έχει την επιμέλεια, αν η επιμέλεια θα είναι αποκλειστική ή κοινή, ποιος θα αποφασίζει για θέματα εκπαίδευσης ή θα διαχειρίζεται την περιουσία του παιδιού κ.λπ. Ωστόσο, όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ αναγνωρίζουν ότι τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να διατηρούν προσωπικές σχέσεις και άμεση επαφή και με τους δύο γονείς, ακόμη κι αν οι γονείς ζουν σε διαφορετικά κράτη μέλη.

Στην περίπτωση διαζυγίου ή διάστασης, είναι σημαντικό να προσδιορίζετε εάν το παιδί θα ζει αποκλειστικά με τον έναν γονέα ή και με τους δύο εκ περιτροπής. Μπορείς μαζί με τον/την πρώην σύζυγό σου να αναζητήσεις μια αμοιβαία συμφωνία για το θέμα αυτό. Αν δεν μπορείτε να καταλήξετε σε συμφωνία, θα πρέπει πιθανότατα να προσφύγετε στο δικαστήριο, το οποίο θα αποφασίσει – με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού – σχετικά με την επιμέλεια, και ιδίως θα καθορίσει τον τόπο διαμονής του παιδιού.

Στις περιπτώσεις που εμπλέκονται περισσότερα από ένα κράτη μέλη (π.χ. εάν οι γονείς δεν ζουν στο ίδιο κράτος μέλος), αρμόδιο για την εκδίκαση της υπόθεσης γονικής μέριμνας είναι το δικαστήριο του κράτους μέλους όπου ζει συνήθως το παιδί. Υπό ορισμένους όρους, μπορείς να συμφωνήσεις με τον/την σύζυγό σου ότι το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση του διαζυγίου σας μπορεί επίσης να είναι το δικαστήριο που θα αποφασίσει για τα θέματα γονικής μέριμνας.

8.3. Διαζύγιο και χωρισμός της κοινής περιουσίας

8.3.1. Σε ποιο δικαστήριο θα καταθέσεις την αγωγή - Διεθνής δικαιοδοσία για τη δίκη διαζυγίου ή διάστασης

Οι αιτίες καθώς και οι πρακτικές λεπτομέρειες διαζυγίου ή διάστασης διαφέρουν σημαντικά από ένα κράτος μέλος της ΕΕ σε άλλο. Ωστόσο, σε περιπτώσεις που εμπλέκονται δύο ή περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ όταν π.χ. ο/η σύζυγός σου κι εσύ

ζείτε σε διαφορετικά κράτη μέλη, εφαρμόζονται ορισμένοι κανόνες που καθορίζουν το κράτος μέλος που έχει τη «διεθνή δικαιοδοσία». Μπορείς να ζητήσεις την έκδοση απόφασης για διάσταση ή διαζύγιο είτε από κοινού με τον/την σύζυγό σου, με κοινή αίτηση, είτε χωριστά, όπου ο καθένας υποβάλλει την αίτηση από μόνος/-η του.

Μπορείς να υποβάλεις αίτηση στο δικαστήριο του κράτους μέλους όπου:

- διαμένεις εσύ και ο/η σύζυγός σου
- διαμείνατε για τελευταία φορά μαζί – εφόσον ο ένας από τους δύο εξακολουθεί να ζει εκεί
- διαμένει οποιοσδήποτε από εσάς – εφόσον υποβάλλετε την αίτηση από κοινού
- διαμένει ο/η σύζυγός σου
- διαμένεις εσύ, εφόσον:
    - είσαι υπήκοος του κράτους μέλους αυτού και διέμενες σε αυτό το κράτος τους 6 τουλάχιστον τελευταίους μήνες πριν από την υποβολή της αίτησης ή
    - δεν είσαι υπήκοος του κράτους μέλους αυτού, αλλά έχεις ζήσει σε αυτό το κράτος μέλος το τελευταίο τουλάχιστον έτος πριν από την υποβολή της αίτησης.
    - είσαι υπήκοος τόσο εσύ όσο και ο/η σύζυγός σου.

Το πρώτο δικαστήριο στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση (εφόσον αυτό πληροί τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις) είναι και το αρμόδιο δικαστήριο για την έκδοση απόφασης σχετικά με το διαζύγιό σου. Το δικαστήριο του κράτους μέλους της ΕΕ που εξέδωσε απόφαση για διάσταση είναι και το αρμόδιο δικαστήριο για την μετατροπή της σε διαζύγιο (εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη εθνική διάταξη).Το αρμόδιο για την απόφαση δικαστήριο μπορεί επίσης να αποφασίσει για θέματα που έχουν σχέση με τη γονική μέριμνα.

8.3.2. Ποιο δίκαιο θα εφαρμόσει το δικαστήριο

Σε περιπτώσεις στις οποίες εμπλέκονται δύο ή περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, η νομοθεσία που εφαρμόζεται για το διαζύγιο δεν είναι απαραίτητα η νομοθεσία του κράτους μέλους στην οποία υποβάλλεις αίτηση διαζυγίου. Για να δεις ποια νομοθεσία εφαρμόζεται στην περίπτωσή σου, πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί η σύγκρουση νόμων και ποιες είναι οι συνέπειές της, είναι σκόπιμο να συμβουλευθείς εξειδικευμένο δικηγόρο.

Η απόφαση διαζυγίου ή διάστασης που εκδίδεται σε κράτος μέλος της ΕΕ αναγνωρίζεται στα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικασία. Οι κανόνες της ΕΕ

για το διαζύγιο και τη διάσταση, π.χ. όσον αφορά τη δικαιοδοσία και την αναγνώριση, δεν ισχύουν στην Δανία.

8.4. Διατροφή

Οι κανόνες για την υποχρέωση καταβολής διατροφής ποικίλλουν στα κράτη μέλη. Το ποσό της οικονομικής στήριξης δεν είναι παντού το ίδιο. Ωστόσο, αν χρειαστεί να καταβάλεις ή να λάβεις διατροφή σε/από κάποιον που βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, εφαρμόζονται οι κανόνες της ΕΕ. Μπορείς να υποβάλεις αίτηση διατροφής κυρίως σε δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο διαμένει ο/η πρώην σύζυγός ή συγγενής σου ή του κράτους μέλους στο οποίο διαμένει το πρόσωπο που ζητά τη διατροφή που είναι αρμόδιο για υποθέσεις σχετικές με την οικογενειακή σου κατάσταση (π.χ. διαζύγιο) ή τη γονική μέριμνα, εφόσον η διατροφή συνδέεται με αυτές τις υποθέσεις.

Εκτός των περιπτώσεων στις οποίες η δίκη σχετίζεται με υποχρεώσεις διατροφής τέκνου κάτω των 18, μπορείτε, εφόσον ο/η πρώην σύζυγος ή συγγενής σου συμφωνεί, και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να επιλέξετε από κοινού το δικαστήριο που θα εξετάσει την υπόθεσή σας. Σε περιπτώσεις στις οποίες εμπλέκονται δύο ή περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, η νομοθεσία που διέπει τη διατροφή δεν είναι απαραίτητα η νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο μπορείτε να υποβάλετε τη σχετική αίτηση.

Μάθε ποια νομοθεσία εφαρμόζεται στην περίπτωσή σου, πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί η σύγκρουση νόμων και ποιες είναι οι συνέπειές της. Η κεντρική αρχή που είναι αρμόδια για ζητήματα διατροφής στο κράτος μέλος της ΕΕ στο οποίο ζεις μπορεί να σε βοηθήσει να υποβάλεις αίτηση διατροφής στο εξωτερικό.

8.5. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την προστασία των ζευγαριών με διαφορετική ιθαγένεια

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο παίζει καίριο ρόλο στη διαμόρφωση και διαφύλαξη των δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ. Τα τελευταία χρόνια έχει ψηφίσει αρκετούς Κανονισμούς οι οποίοι ενισχύουν τον ρόλο του και δίνουν λύση στα προαναφερθέντα θέματα.

Συγκεκριμένα, στον τομέα της δημιουργίας οικογένειας στην ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο παρακολουθεί στενά τις διαδικασίες και μαζί με τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα της ΕΕ φροντίζει για την πρέπουσα υιοθέτηση των διατάξεων διαφόρων νομοθετικών πράξεων.

Μια από τις βασικότερες καινοτομίες του είναι η συμβολή του στην παροχή ίσων δικαιωμάτων στη γονική άδεια τόσο στη μητέρα όσο και στον πατέρα νεογέννητων βρεφών. Με σχετική νομοθεσία της ΕΕ που εγκρίθηκε και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και οι δυο γονείς δικαιούνται χρονικά την ίδια άδεια.

Κατά τη συζήτηση της πρότασης Κανονισμού που κατατέθηκε το 2010 [2010/0067 (CNS)], το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας στον τομέα του εφαρμοστέου δικαίου σχετικά με ζητήματα διαζυγίου και ξεκαθάρισε την επιλογή της νομοθεσίας που ακολουθείται σε τέτοιες περιπτώσεις.

Επιπλέον, την τελευταία πενταετία, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το θεσμικό όργανο που προωθεί την νομιμοποίηση του γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου και ήδη έχει υποβοηθήσει τη σύνταξη αντίστοιχων διατάξεων σε εθνικές νομοθεσίες. Συγκεκριμένα, τον Φεβρουάριο του 2014 ψηφίστηκε πρόταση κατά της ομοφοβίας και των διακρίσεων σε διάφορους τομείς όπως η εργασία και η εκπαίδευση. Αποτελεί στόχο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να ισχύσουν οι αρχές αυτές και στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ.

Μαντζάρη Θεοφανώ

9. ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

9.1. Αναφορά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και κατ'επέκταση η ΕΕ οφείλει να διασφαλίζει τα δικαιώματα των πολιτών της. Ένας από τους τρόπους με τους οποίους αυτό επιτυγχάνεται είναι και η καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς το νομικό σύστημα της ΕΕ προβλέπει την αξιολόγηση της ίδιας της Επιτροπής από τους πολίτες των κρατών μελών της. Πλέον, μπορείς και εσύ να ασκήσεις το δικαίωμά σου αυτό, διασφαλίζοντας την εύρυθμη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ποιός μπορεί να υποβάλλει μια αναφορά; Αναφορά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να υποβάλλει ο οποιοσδήποτε πολίτης, χωρία να αποδεικνύει απαραίτητα μέσω αυτής κάποιο έννομο συμφέρον ή προσωπική βλάβη από την πρακτική την οποία καταγγέλει.

Για ποιά θέματα μπορεί να υποβληθεί αναφορά; Η αναφορά στρέφεται κατά ενός κράτους μέλους της ΕΕ στο οποίοιο έχει παρατηρηθεί κάποια πρακτική, -η οποία μπορεί

να είναι νομοθετικής, διοικητικής ή κανονιστικής φύσεως- που αντιβαίνει τις διατάξεις και το δίκαιο της ΕΕ.

Πώς μπορεί να υποβληθεί μια αναφορά; Η καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι μια σχετικά απλή διαδικασία, χωρίς γραφειοκρατικό όγκο και σύνθετες ενέργειες. Ο αποστολέας δεν υποχρεούται να αναφέρει μη αναγκαία προσωπικά στοιχεία του στην καταγγελία. Η καταγγελία πρέπει να υποβληθεί στην Ευρωπαική Επιτροπή:

- είτε γραπτώς, με μια επιστολή στην διεύθυνση {Commission européenne (à l'attention de Mme la Secrétaire générale) B-1049 Bruxelles BELGIQUE}
- είτε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην διεύθυνση SG PLAINTES@ec.europa.eu
- είτε σε μια από τις αντπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα κράτη μέλη.

Μια καταγγελία πρέπει να αποδεικνύει πως περιγράφει παράβαση του δικαίου της ΕΕ από κάποιο κράτος μέλος της προκειμένου να θεωρηθεί ως βάσιμη και δεν θα πρέπει να περιγράφει διαφορές μεταξύ ιδιωτών. Η καταγγελία περνά από διάφορα στάδια όπως αυτό της έρευνας, των επίσημων επαφών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κάποιου κράτους μέλους, της προσφυγής στο Δικαστήριο και τα εθνικά μέσα έννομης προστασίας. Ενίοτε, η διαδικασία κρατά αρκετά χρόνια και κάποιες διοικητικές εγγυήσεις υπέρ του καταγγέλοντος ολοκληρώνουν τη διαδικασία. Σε περίπτωση αποτυχίας της άσκησης αυτού του δικαιώματος, ως Ευρωπαίος πολίτης, μπορείς να ασκήσεις και άλλα δικαιώματα, όπως αναφέρουμε παρακάτω.

9.2. Αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Κάθε πολίτης της ΕΕ ή κάτοικος κράτους μέλους μπορεί, ατομικά ή από κοινού με άλλους, να ασκήσει οποιαδήποτε στιγμή το δικαίωμα αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, δυνάμει του άρθρου 227 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ. Οποιαδήποτε επιχείρηση, οργανισμός ή φορέας με έδρα την ΕΕ μπορεί επίσης να ασκήσει το δικαίωμα αναφοράς, το οποίο εγγυάται η Συνθήκη.

Η αναφορά μπορεί να αποτελεί ατομικό αίτημα, παράπονο ή παρατήρηση όσον αφορά την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ, ή έκκληση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την υιοθέτηση συγκεκριμένης θέσης για ένα συγκεκριμένο ζήτημα. Τέτοιες αναφορές προσφέρουν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τη δυνατότητα να εφιστά την προσοχή σε οποιαδήποτε παραβίαση των δικαιωμάτων των Ευρωπαίων πολιτών από κράτη μέλη, τοπικές αρχές ή άλλα όργανα. Μπορείς να υποβάλεις αναφορά αν είσαι:

- πολίτης της ΕΕ,
- κάτοικος κράτους μέλους της ΕΕ,

- μέλος συλλόγου, εταιρίας ή οργάνωσης (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) που έχει την έδρα του σε κράτος μέλος της ΕΕ.

Το αντικείμενο της αναφοράς πρέπει να έχει σχέση με θέματα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της ΕΕ, όπως:

- τα δικαιώματά σου ως ευρωπαίος πολίτης, όπως ορίζονται στις Συνθήκες
- το περιβάλλον
- η προστασία των καταναλωτών
- ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων και υπηρεσιών, και η εσωτερική αγορά
- η απασχόληση και η κοινωνική πολιτική
- η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων
- άλλα προβλήματα σε σχέση με την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ

Η Επιτροπή Αναφορών δεν εξετάζει αιτήματα για απλή ενημέρωση ούτε γενικές παρατηρήσεις σχετικά με την πολιτική της ΕΕ. Οι αναφορές πρέπει να είναι γραμμένες σε μία από τις 24 επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

9.3. Solvit - Your Europe

Το SOLVIT είναι ένα δίκτυο επιγραμμικής (online) επίλυσης προβλημάτων στο οποίο τα κράτη μέλη της ΕΕ συνεργάζονται για την επίλυση προβλημάτων που ανακύπτουν από την κακή εφαρμογή της νομοθεσίας της εσωτερικής αγοράς από τις δημόσιες αρχές. Σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ (καθώς και στη Νορβηγία, Ισλανδία και Λιχτενστάιν) υπάρχει από ένα κέντρο SOLVIT.

Τα κέντρα SOLVIT μπορούν να βοηθήσουν στον χειρισμό παραπόνων πολιτών αλλά και επιχειρήσεων. Τα κέντρα SOLVIT είναι μέρος της εθνικής διοίκησης και έχουν ως αποστολή να προσφέρουν ουσιαστικές λύσεις σε πραγματικά προβλήματα μέσα σε ένα μικρό χρονικό διάστημα δέκα εβδομάδων. Οι υπηρεσίες SOLVIT παρέχονται δωρεάν.

Το SOLVIT είναι σε λειτουργία από τον Ιούλιο του 2002. Αν και την ευθύνη λειτουργίας του έχουν τα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει τα μέσα και, όταν χρειάζεται, προσφέρει τη βοήθεια της για επιτάχυνση της επίλυσης προβλημάτων. Η Επιτροπή, διαβιβάζει επίσης ορισμένα από τα επίσημα παράπονα που δέχεται στο SOLVIT όταν υπάρχει βάσιμη προοπτική το πρόβλημα να μπορέσει να επιλυθεί χωρίς προσφυγή σε νομικές διαδικασίες.

Η εσωτερική αγορά προσφέρει στους πολίτες και στις επιχειρήσεις πολλές ευκαιρίες. Μπορεί να θέλεις να πας σε κάποιο άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, να σπουδάσεις, να εργαστείς, να ακολουθήσεις το σύντροφό σου ή να ζήσεις μετά τη σύνταξη. Ή ακόμη μπορεί να θέλεις να δημιουργήσεις μια επιχείρηση ή να πουλήσεις τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες σου σε κάποιο άλλο κράτος μέλος της ΕΕ.

Αν και η εσωτερική αγορά λειτουργεί εν γένει καλά, είναι σχεδόν αναπόφευκτο να γίνονται μερικές φορές κάποια λάθη ή να παρουσιάζονται προβλήματα ερμηνείας σχετικά με τα έννομα δικαιώματά σου. Για παράδειγμα, μπορεί να έχεις προβλήματα με την εξασφάλιση άδειας παραμονής, με την άρνηση αναγνώρισης διπλώματος ή επαγγελματικών προσόντων, με την ταξινόμηση του αυτοκινήτου σου, με τα εργασιακά σου δικαιώματα, με την κοινωνική ασφάλιση, με τους φόρους εισοδήματος ή με τα δικαιώματα συμμετοχής σε εκλογές. Ή μπορεί η επιχείρησή σου να αντιμετωπίσει διοικητικά εμπόδια, πρόσθετες εθνικές απαιτήσεις σχετικά με προϊόντα που διατίθενται ήδη στην αγορά άλλου κράτους μέλους της ΕΕ, ή προβλήματα με την επιστροφή του ΦΠΑ.

Όταν υποβάλλεις μια υπόθεση στο SOLVIT, το τοπικό κέντρο SOLVIT (γνωστό ως κέντρο SOLVIT του κράτους μέλους καταγωγής) προβαίνει σε ένα πρώτο έλεγχο των λεπτομερειών της αίτησής σου ώστε να βεβαιωθεί ότι αφορά πράγματι κακή εφαρμογή των κανόνων της εσωτερικής αγοράς και ότι υπάρχουν διαθέσιμες όλες οι απαραίτητες πληροφορίες. Στη συνέχεια, εισάγει την υπόθεσή σου σε ένα σύστημα βάσης επιγραμμικών δεδομένων που την προωθεί αυτόματα στο κέντρο SOLVIT του άλλου

κράτους μέλους όπου έχει παρουσιαστεί το πρόβλημα (γνωστό ως επικεφαλής κέντρο SOLVIT).

Το επικεφαλής κέντρο SOLVIT θα πρέπει να επιβεβαιώσει μέσα σε μια εβδομάδα αν θα αναλάβει ή όχι την υπόθεσή σου. Αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το εάν κρίνει ότι η υπόθεσή σου είναι καλά τεκμηριωμένη και υπάρχουν βάσιμες προοπτικές ότι μπορεί η λύση να είναι εφαρμόσιμη. Σε μερικές περιπτώσεις το πρόβλημα μπορεί να είναι όχι μόνον η εφαρμογή αλλά και αυτό το ίδιο το κανονιστικό πλαίσιο. Εάν η επίλυση ενός προβλήματος απαιτεί ανάκληση ενός συγκεκριμένου νομικού κανόνα, αυτό μπορεί να απαιτήσει αρκετούς μήνες αν όχι και περισσότερο – μπορεί δε να απαιτήσει την ανάληψη επίσημης νομικής δράσης. Στις περιπτώσεις αυτές το SOLVIT δεν μπορεί να κάνει πολλά πράγματα, αν και ένα κράτος μέλος που έχει συμφωνήσει να τροποποιήσει τον υπό αμφισβήτηση κανόνα μπορεί να αποφασίσει να παραιτηθεί και της εφαρμογής του.

Η προθεσμία για ανεύρεση λύσης στο πρόβλημα είναι 10 εβδομάδες. Τα δύο κέντρα SOLVIT θα συνεργαστούν προσπαθώντας να επιλύσουν το πρόβλημα ενώ θα είσαι ενήμερος/η για την πρόοδο και την προτεινόμενη λύση από το κέντρο SOLVIT του κράτους μέλους καταγωγής σου.

Το SOLVIT είναι ένας εναλλακτικός μηχανισμός επίλυσης διαφορών και αποδίδει πολύ ταχύτερα από την υποβολή επίσημης καταγγελίας. Δεν είσαι υποχρεωμένος/η να δεχθείς την προτεινόμενη λύση αλλά και δεν μπορείτε να την προσβάλεις επίσημα μέσω SOLVIT. Παρ' όλα αυτά, εάν ένα πρόβλημα δεν επιλυθεί, ή εάν θεωρείς την προτεινόμενη λύση ως μη αποδεκτή, μπορείς πάντοτε να προχωρήσεις σε νομικές διαδικασίες μέσω εθνικών δικαστηρίων ή να υποβάλεις επίσημη καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το SOLVIT ασχολείται, κατ' αρχήν, με οποιοδήποτε διασυνοριακό πρόβλημα μεταξύ μιας επιχείρησης ή πολίτη, αφενός, και μιας εθνικής δημόσιας αρχής, αφετέρου, το οποίο αφορά πιθανώς κακή εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ. Οι τομείς πολιτικής με τους οποίους έχει ασχοληθεί περισσότερο μέχρι τώρα το SOLVIT είναι οι εξής: η αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων και διπλωμάτων, η πρόσβαση στην εκπαίδευση, οι άδειες παραμονής, τα δικαιώματα συμμετοχής σε εκλογές, η κοινωνική ασφάλιση, τα εργασιακά δικαιώματα, οι άδειες οδήγησης, η ταξινόμηση οχημάτων με κινητήρα, οι συνοριακοί έλεγχοι, η πρόσβαση προϊόντων στην αγορά, η πρόσβαση υπηρεσιών στην αγορά, εγκατάσταση ως αυτοαπασχολούμενου, οι δημόσιες συμβάσεις, η φορολογία και η ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων ή πληρωμών.

Ωστόσο, αφού το SOLVIT είναι μια ανεπίσημη προσέγγιση στην επίλυση προβλημάτων, δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις όπου είναι ήδη σε εξέλιξη νομικές διαδικασίες.

10. ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΚΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

10.1. Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής

Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής είναι ένας ανεξάρτητος και αμερόληπτος θεσμός στον οποίο λογοδοτεί η διοίκηση της ΕΕ. Ο Διαμεσολαβητής διερευνά αναφορές για περιπτώσεις κακοδιοίκησης εκ μέρους των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ. Οι διοικητικές παρατυπίες, η μη δίκαιη μεταχείριση, οι διακρίσεις, η κατάχρηση εξουσίας, η παράλειψη οφειλόμενης απάντησης, η άρνηση παροχής πληροφοριών και η αδικαιολόγητη καθυστέρηση συνιστούν κακοδιοίκηση. Μόνο το Δικαστήριο της ΕΕ, κατά την άσκηση της δικαιοδοτικής του λειτουργίας, δεν εμπίπτει στο πεδίο αρμοδιοτήτων του Διαμεσολαβητή. Περίπτωση κακοδιοίκησης συντρέχει όταν το θεσμικό όργανο δεν σέβεται θεμελιώδη δικαιώματα, νομικούς κανόνες και αρχές ή τις αρχές της χρηστής διοίκησης.

Ο Διαμεσολαβητής δεν μπορεί να διερευνήσει:

- αναφορές κατά εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών αρχών των κρατών μελών της ΕΕ, ακόμη και αν οι αναφορές αυτές άπτονται θεμάτων της ΕΕ

- αποφάσεις εθνικών δικαστηρίων ή διαμεσολαβητών
- αναφορές κατά επιχειρήσεων ή ιδιωτών

Όλοι οι πολίτες ή κάτοικοι της ΕΕ, οι επιχειρήσεις, οι ενώσεις ή άλλοι οργανισμοί που έχουν την καταστατική τους έδρα στην ΕΕ μπορούν να υποβάλουν αναφορά ακόμα και αν το κρούσμα κακοδιοίκησης δεν τους θίγει προσωπικά. Σημειώνεται ότι ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής επιλαμβάνεται αναφορών που αφορούν αποκλειστικά τη διοίκηση της ΕΕ. Δεν διερευνά αναφορές κατά εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών διοικήσεων, ακόμα και αν άπτονται θεμάτων της ΕΕ.

Η αναφορά πρέπει να υποβληθεί:

- εντός δύο ετών από τη στιγμή κατά την οποία έλαβες γνώση των γεγονότων στα οποία βασίζεται η αναφορά σου
- αφού πρώτα έχεις έρθει σε επαφή με το εμπλεκόμενο θεσμικό όργανο της ΕΕ προκειμένου να διευθετήσετε το θέμα
- γραπτώς, ακόμη και μέσω της συμπλήρωσης του εντύπου αναφοράς που βρίσκεται στον ιστότοπο του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή

Το έντυπο μπορεί να υποβληθεί ηλεκτρονικά ή να αποσταλεί εκτυπωμένο μέσω ταχυδρομείου. Διατίθεται επίσης σε έντυπη μορφή από το Γραφείο του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή κατόπιν αιτήσεως. Μπορείς να υποβάλεις την αναφορά σου σε οποιαδήποτε από τις 24 επίσημες γλώσσες της ΕΕ.